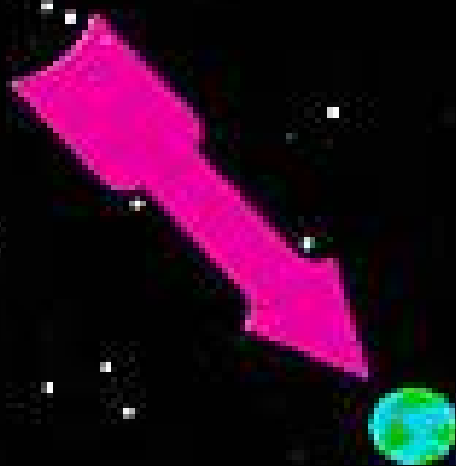

Daglas Adams

AUTOSTOPERSKI
VODIČ KROZ
GALAKSIJU

Prva knjiga u seriji
Galaktički autostoperi

UVOD

Daleko u neistraženim zaleđima jedne zabačene oblasti zapadnog spiralnog kraka Galaksije nalazi se maleno, neugledno, žuto sunce.

Na orbiti oko njega, na rastojanju od približno devedeset sedam miliona milja, nalazi se beznačajna plavozelena planeta čiji su stanovnici, koji su nastali od majmuna, toliko primitivni da još smatraju digitalne ručne časovnike strašno zgodnom idejom.

Ta planeta ima - ili, da budemo precizni, imala je - jedan problem, koji se može ovako opisati: većina njenih stanovnika bila je uglavnom nesrećna. Kao rešenje ovog problema predlagane su mnoge stvari, ali sve su uglavnom bile povezane s kretanjem nekakvih malenih, zelenih komada hartije, a to je zaista čudno, jer ti mali, zeleni komadi hartije nisu i sami bili nesrećni.

Zbog toga je problem opstajao: ljudi su uglavnom bili zlovoljni, a mnogi su se osećali bedno, čak i oni s digitalnim časovnicima.

Sve je veći bio broj onih koji su počinjali da misle kako su svi napravili veliku grešku još onda kad su sišli sa drveta. A neki su i drveće smatrali lošom zamišlju i rekli su da uopšte nije trebalo ni napustiti okean.

A onda, jednog četvrtka, skoro dve hiljade godina pošto su izvesnog tipa prikovali za drvo zbog toga što je rekao da bi bilo sjajno kada bi ljudi, za promenu, počeli da se ponašaju ljubazno prema drugim ljudima, jedna devojka koja je za svoj groš sedela u nekom kafiću u Rikmansvortu, iznenada je shvatila u čemu su sve vreme grešili i najzad dokučila način na koji bi se svet mogao pretvoriti u dobro i srećno mesto. Ovoga puta sve je bilo u redu, stvar je bila sigurna i niko nije morao nikog da prikucava za drvo.

Ali, na žalost, pre nego što je stigla da to nekome javi telefonom, došlo je do užasne, glupe katastrofe i ideja je zauvek izgubljena.

Ova priča ne govori o tome.

Ali govori o toj užasnoj, glupoj katastrofi i nekim njenim posledicama.

To je, takođe, priča o jednoj knjizi, delu pod naslovom 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju' - ali to nije zemaljska knjiga, niti je ikada štampana na Zemlji, a i sve do trenutka kada je došlo do te užasne katastrofe za nju nije nikada čuo niti ju je video ijedan čovek.

Svejedno, bila je to izuzetno značajna knjiga.

U stvari, bila je to verovatno najznačajnija knjiga koju je ikada objavila velika izdavačka korporacija na Ursa Minoru - za koju takođe nijedan Zemljanin nikada nije čuo.

I ne samo što je posredi izuzetno značajna knjiga, ona je i vrlo uspešna - popularnija je od 'Nebeskeg omnibusa za kućepazitelje', bolje se prodaje nego 'Još pedeset tri stvari koje se mogu izvesti u bestežinskom stanju', a i kontroverznija je od filozofskih bestselera Ulona Kolufida 'U čemu je sve Bog pogrešio', 'Još neke Njegove najveće greške' i 'Ma, ko je uopšte taj Bog?'.

U mnogima od manje zatucanih civilizacija istočnog kraka Galaksije 'Autostoperski vodič' već je zamenio veliku 'Enciklopediju galaktiku' kao standardni izvor svekolikog znanja, jer iako u njemu postoji veliki broj propusta i mnogo toga što je netačno, ili bar neprikladno, on ima prednost pred ovim starijim i uštogljenijim delom u dve bitne stvari.

Prvo i prvo, nešto je jevtiniji; drugo, preko korica mu je ispisano 'Bez panike!' velikim, umirujućim slovima.

Ali priča o tom užasnom, glupom četvrtku, priča o njegovim neobičnim posledicama i priča o tome kako su se rečene posledice neraskidivo povezale s tom značajnom knjigom počinje na vrlo jednostavan način.

Počinje jednom kućom.

1.

Kuća se nalazila na malom uzvišenju, pokraj same ivice sela. Stajala je sasvim samotna, okrenuta prema prostranom predelu ratarske oblasti Vest Kantrija. Nije to ni u kom pogledu bila izuzetna kuća - bila je stara možda tridesetak godina, omanja, četvrtasta, zidana od cigle, a na prednjoj strani imala je četiri prozora koji su bili takvog oblika i veličine da su, manje ili više, delovali prilično nakaradno.

Jedina osoba kojoj je ta kuća išta značila bio je Artur Dent, a i to samo zbog toga što je slučajno živeo u njoj. Stanovao je na tom mestu skoro tri godine, još od kako se iselio iz Londona, zbog toga što se tamo neprestano osećao nervozno i razdražljivo. Imao je tridesetak godina, bio je visok, tamnokos i stalno zbog nečega napet. Najviše ga je brinulo to što su ga ljudi neprestano zapitkivali zbog čega deluje tako zabrinuto. Bio je zaposlen u jednoj radio-stanici i imao je običaj da govori svojim prijateljima kako je tamo mnogo zanimljivije nego što oni verovatno misle. I bilo je zanimljivije - većina njegovih prijatelja radila je, naime, po reklamnim odeljenjima.

U sredu uveče pljuštala je kiša, livada je bila sva mokra i blatnjava, ali u četvrtak izjutra sunce je bilo jarko i blistavo, obasjavajući, kako se ispostavilo, kuću Artura Denta poslednji put.

Artur još nije bio svestan činjenice da opštinari nameravaju da sruše njegovu kuću kako bi na njenom mestu bio sagrađen put.

U osam sati u četvrtak izjutra Artur se nije osećao baš kao da su mu sve koze na broju. Probudio se sav na tri ćoška, smušeno se vrteo po sobi, otvorio prozor, spazio buldožer, našao svoje papuče i oteturao se do kupatila da bi se umio.

Malo paste na četkicu - taako. Trljaj.

Ogledalce za brijanje - okrenuto prema tavanici. Pomerio ga je. Na trenutak, odražavalo je sliku drugog buldožera kroz prozor kupatila. Namešteno kako valja, prikazivalo je dlačice na Arturovoj bradi. Izbrijao ih je, umio se, obrisao i oteturao do kuhinje da pronađe nešto što bi gricnuo.

Čajnik, utikač, frižider, mleko, kafa. Zev.

Reč buldožer prošla mu je umom u potrazi za nečim s čime bi se povezala.

Buldožer koji se video kroz prozor kuhinje bio je poprilično veliki. Buljio je u njega.

'Žuti', pomislio je i oteturao se nazad do spavaće sobe da bi se obukao.

U prolazu, zastao je kod kupatila da bi popio veliku čašu vode, pa zatim još jednu. Počeo je da sumnja da je, u stvari, mamuran. Ali zbog čega bi bio mamuran? Da se nije sinoć napio? Zaključio je da jeste. Zapazio je odraz u ogledalcu za brijanje. 'Žuti', pomislio je i produžio do spavaće sobe.

Stajao je i mozgao. Krčma, pomisli on. O, Bože, krčma. Kao kroz maglu sećao se da je bio besan zbog nečega što je smatrao izuzetno bitnim. Pričao je ljudima o tome - u stvari, zaključio je, govorio im je prilično dugo: u sećanju mu je najjače ostao prizor staklastih pogleda na licima prisutnih. Bilo je to nešto o novoj obilaznici za koju je upravo saznao. Izgleda da je njena izgradnja planirana već mesecima, samo što, kako se činilo, niko pojma nije imao o tome. Smešno. Popio je gutljaj vode. Srediće se to samo od sebe, zaključio je on; niko nije želeo izgradnju obilaznice, opštinari nisu imali nikakvu podršku u narodu. Srediće se to samo od sebe.

Ali, Bože, kakav je samo gadan mamurluk zaradio. Pogledao se u ogledalu na vratima ormana. Isplazio je jezik. 'Žuti', prođe mu kroz glavu. Reč 'žuti' vrzmala mu se po mislima u potrazi za nečim s čime bi se povezala.

Petnaest sekundi kasnije nalazio se van kuće i ležao na putu velikom, žutom buldožeru koji se približavao preko staze u njegovom vrtu.

Gospodin L. Proser bio je, kako se to obično kaže, samo čovek. Drugim rečima, on je bio dvonožni, ugljenični organizam koji je nastao kao evolucionni potomak majmuna. Još tačnije, bio je star četrdeset godina, izgledao je gojazan, delovao je neugledno i radio je kao službenik opštine. Postojala je jedna zanimljiva pojedinost u vezi s njim, iako nije bila poznata ni njemu samome: on je bio direktni potomak Džingis Kana po muškoj liniji, premda su pokolenja što su minula u međuvremenu i mešanje rasa toliko ispremetali gene da nije imao nikakvih primetnih mongolskih crta; jedini preostali tragovi koje je slavni predak ostavio na njemu bili su oveći stomak i

sklonost ka malim krznenim kapama.

On ni u kom slučaju nije bio veliki ratnik: borio se samo sa sopstvenim brigama. Danas je bio posebno zabrinut jer je nešto u njegovom poslu ozbiljno pošlo kako ne treba - a posao mu je bio da do smiraja dana ukloni kuću Artura Denta.

"Ma haj'te, gospodine Dente", rekao je, "ništa vam ne vredi, znate. Ne možete u beskraj ležati pred buldožerom." Pokušao je da natera svoje oči da gnevno blesnu, ali to mu nikako nije polazilo za rukom.

Artur je ležao i šljapkao po blatu.

"Prihvatam izazov", rekao je. "Videćemo ko će prvi da zarđa."

"Bojim se da ćete morati da se naviknete na tu pomisao", rekao je gospodin Proser, pomilovao svoju krznenu kapu i lepše je namestio na glavi. "Ova obilaznica mora da se gradi i biće sagrađena!"

"Prvo da čujem", reče Artur, "zašto mora da se gradi?"

Gospodin Proser zamahnu da mu pripreti prstom, a onda zastade i spusti ruku.

"A šta vi mislite, zbog čega mora da se gradi?" upitao je. "Pa to je obilaznica! Obilaznice moraju da se grade."

Obilaznice predstavljaju sredstva koja nekim ljudima omogućuju da jure iz tačke A u tačku B, dok drugi ljudi jure iz tačke B u tačku A. Ljudi u tački C, koja se nalazi između ove dve i koju oni obilaze, često se pitaju šta je to tako lepo u tački A kada toliko ljudi iz tačke B žudi da se nađe u njoj i šta je to tako lepo u tački B kada toliko ljudi iz tačke A žudi da se nađe u njoj. Oni često požele da se ljudi jednon za svagda odluče gde, kog đavola, žele da budu.

Gospodin Proser je želeo da bude u tački D. Tačka D nije se nalazila na nekom određenom mestu, bila je to naprosto zgodna tačka na velikoj udaljenosti od tačaka A, B i C. U tački D nabavio bi lepo, malo imanje s kućicom, na čija bi vrata postavio ukrštene sekire, a onda bi uživao u tački E, odnosno u krčmi, koja je najbliža tački D. Njegova žena više bi volela da kuću ukrašava puzavicama, ali njemu su se dopadale sekire. Nije znao zašto - sekire su mu se naprosto sviđale. Onda je video podsmešljive izraze na licima vozača buldožera i pocrveneo do ušiju.

Premestio se s noge na nogu, ali i na jednoj i na drugoj bilo mu je podjednako neugodno. Bilo je vidljivo da je neko ovde očajno

nesposoban, a gospodin Proser se molio da on ne ispadne taj.

Zato reče: "Znate, bilo je dovoljno vremena da uložite žalbu ili zahtev za preispitivanje odluke u zakonskom roku."

"Zakonskom roku?" huknuo je Artur. "Zakonskom roku? Prvi put sam čuo za ovo kada je juče radnik došao do moje kuće. Pitao sam ga da li je došao da mi opere prozore, a on reče, ne, došao je da mi uništi kuću. Razume se, to mi nije odmah rekao. O, ne. Najpre je obrisao par prozora i naplatio mi petaka. Tek posle mi je rekao."

"Ali, gospodine Dente, planovi su bili svima na raspolaganju u opštinskom odeljenju za planiranje, tokom poslednjih devet meseci."

"A je li? E pa, kada sam čuo za to, odmah sam otišao da ih vidim, juče popodne. Niste se baš pretrgli da skrenete pažnju na njih, zar ne? Hoću da kažem, nikome niste rekli ni reč."

"Ali planovi su bili na raspolaganju..."

"Na raspolaganju? Na kraju sam morao da siđem u podrum da bih ih našao."

"Odeljenje za uvid u dokumentaciju nalazi se tamo."

"S baterijskom svetiljkom."

"Ah, pa verovatno je nestalo struje."

"Baš kao i stepenica."

"Ali, čujte, pa našli ste dokument, zar ne?"

"Da", reče Artur. "Da, našao sam ga. Bio je izložen na uvid na dnu zaključanog plakara gurnutog u neupotrebljavano kupatilo na čijim je vratima stojao natpis 'Čuvaj se leoparda'."

Iznad njih promače oblak. Bacio je senku na Artura Denta, opruženog u ledenom blatu. Bacio je senku na kuću Artura Denta. Gospodin Proser se naroguši.

"Pa, baš i nije neka kuća", rekao je.

"Žalim, meni se dopada."

"Dopala bi vam se i obilaznica."

"E, sad, dosta!" reče Artur Dent. "Prekini čoveče i nosi se odavde - a možeš da poneseš i svoju prokletu obilaznicu. Ovde nemaš šta da tražiš, je l' shvataš?"

Gospodin Proser par puta otvori i zatvori usta, a um mu na trenutak ispuni neobjašnjiva, ali izuzetno privlačna slika kuće Artura Denta obuhvaćene vatrom i samog Artura koji vrišteći istrčava iz usplamtele ruševine s najmanje tri teška koplja zarivena u leđa.

Gospodina Prosera često su morale slične prikaze. On na trenutak uzdrhta, a potom se sabra.

"Gospodine Dente", reče najzad.

"Molim? Da?" odvrati Artur.

"Imam neke informacije za vas. Šta mislite, koliko bi vas oštetio ovaj buldožer kada bih dao da pređe preko vas?"

"Koliko?" reče Artur.

"Nimalo", rekao je gospodin Proser i nervozno se udaljio. Pitao se zbog čega mu je um ispunila slika hiljadu raščerupanih konjanika koji urlaju na njega.

Čudnom igrom slučaja, ta reč 'nimalo' vrlo je precizno označavala koliko je evolucioni potomak majmuna, Artur Dent, slutio da jedan od njegovih najboljih drugova nije evolucioni potomak majmuna i da potiče sa male planete u blizini Betelgeza, a ne iz Gildforda, kako je obično pričao.

Artur Dent nije to ni u snu pomislio.

Taj njegov prijatelj prvi put je stigao na Zemlju pre petnaestak godina i svim silama se upinjao da se uklopi u zemaljsko društvo - uz, mora se priznati, dosta uspeha. Na primer, tih petnaest godina proveo je praveći se da je nezaposleni glumac, što je delovalo prilično uverljivo.

Ali napravio je nepažljivo jednu omašku, jer nije posvetio dovoljno vremena pripremnom istraživanju. Informacije koje je sakupio navele su ga da izabere ime 'Ford Prefekt', ubeđen da je savim neupadljivo.

Inače nije bio upadljivo visok, lice mu je bilo neobično, ali ne i upadljivo zgodno. Kosa mu je bila glatka, svetloriđa i začušljana unazad na slepoočnicama. Koža nosa kao da mu je takođe bila povučena unazad. U njegovom izgledu postojalo je nešto jedva primetno čudno, ali bilo je teško reći šta. Možda se činilo da mu oči ne trepću dovoljno, pa kad biste malo duže razgovarali s njim, vaše oči bi nevoljno počele da suze umesto njegovih. Možda je posredi bilo to što se smešio za nijansu preširoko, odajući utisak da će posegnuti rukom i zgrabiti sagovornika za vrat.

Većini drugova, koje je stekao na Zemlji, delovao je neobično, ali bezopasno - aljkavi mladić sklon kapljici i pomalo čudnih navika. Recimo, često je nepozvan upadao na univerzitetске zabave,

napijao se do daske i zatim zavitlavao svakog astrofizičara na kojeg naiđe, sve dok ga ne izbace.

Ponekad bi ga obuzimalo neobično odsutno raspoloženje i tada bi kao hipnotisan zurio u nebo sve dok ga neko ne bi upitao šta to radi. Onda bi se trgao, pogleda punog krivice, a potom opustio i nasmejao.

"Oh, ništa, tražim leteće tanjire", našalio bi se, a svi bi se nasmejali i pitali ga kakve to leteće tanjire traži.

"Zelene!" odvratio bi uz lukav smešak; zatim bi se na trenutak divlje nasmejao, pa stuštio u najbliži bar i naručio ogromnu turu pića.

Takve večeri obično su se rđavo završavale. Ford bi navalio na viski, pa bi odvuкао neku curu u čošak i tamo joj pijano objašnjavao kako, istini za volju, boja letećih tanjira i nije baš toliko bitna.

Posle toga, dok bi se batrgao noćnim ulicama, često je pitao policajce na koje je nailazio, znaju li kako da stigne do Betelgeza. Policajci bi mu obično kazali nešto kao: "Zar vam se ne čini da je vreme da pođete kući, gospodine?"

"Pokušavam, mali, pokušavam", odgovarao bi Ford bez razlike u takvim prilikama.

U stvari, kad god je rasejano piljio u nebo, tragao je za bilo kakvim letećim tanjirima. Razlog zbog koga je pominjao zeleno bio je taj što je zeleno bilo tradicionalna boja svemirske uniforme trgovačkih izviđača sa Betelgeza.

Ford Prefekt očajnički je želeo da što pre naiđe bilo kakav leteći tanjir, jer petnaest godina suviše je dugo za zaglavljivanje bilo gde, a naročito na tako očajno dosadnom mestu kao što je Zemlja.

Ford je želeo da leteći tanjir prispe što pre, jer znao je kako da ga navede da sleti i da ga poveze. On je poznao načine da vidi divote Vaseljene za manje od trideset altairskih dolara dnevno.

Jednom rečju, Ford Prefekt bio je zagriženi saradnik znamenite institucije zvane 'Autostoperski vodič kroz Galaksiju'.

Poznato je da se ljudska bića izvrsno prilagođavaju, i do trenutka kada je došlo vreme ručku život u okolini Arturove kuće sasvim se ustalio. Arturova uloga bila je da leži i šljapka po blatu i da povremeno traži da vidi advokata, svoju majku ili Bibliju; uloga gospodina Prosera bila je da s vremena na vreme navaljuje na

Artura svojim lukavstvima, kao što su govor Za Dobrobit Naroda, govor o Napretku, govor Znete Jednom Su I Meni Srušili Kuću A Ja Se Nisam Ni Osvrnuo i uopšte sva moguća ulagivanja i pretnje; uloga buldožerista bila je da sede, pijuckaju kafu i razmatraju kako da iskoriste sindikalne propise, ne bi li preokrenuli situaciju u svoju korist.

Zemlja se lagano kretala svojom dnevnom putanjom.

Sunce poče da suši blato u kome je ležao Artur.

Na njega ponovo pade senka.

"Zdravo, Arture", rekla je senka.

Artur podiže pogled, žmirkajući, i zaprepasti se kad vide da nad njim stoji Ford Prefekt.

"Forde! Zdravo, kako si?"

"Fino", reče Ford, "Čuj, jesi li zauzet?"

"Jesam li zauzet?" uzviknu Artur. "Pa, moram da ležim pred ovim buldožerima, jer će mi srušiti kuću ako to ne budem radio, ali inače ... Pa, ne, nisam posebno zauzet, zašto pitaš?"

Na Betelgezu ne znaju za sarkazam i Ford Prefekt često nije uspevao da ga primeti ukoliko ne bi bio usredsređen. On reče: "Odlično, znaš li gde bismo onda mogli da porazgovaramo?"

"Šta?" uzviknu Artur Dent.

Činilo se da nekoliko sekundi Ford Prefekt ne obraća pažnju na njega, jer je netremice piljio u nebo, poput zeca koji čeka da ga zgaze kola. Onda je iznenada čučnuo pored Artura.

"Moramo da porazgovaramo", uzbuđeno je rekao.

"Odlično", reče Artur. "Govori."

"I da nešto popijemo", reče Ford. "Neophodno je da porazgovaramo i da nešto popijemo. Smesta. Idemo do krčme u selu."

On ponovo pogleda u nebo, uznemireno, kao da nešto očekuje.

"Ali, čoveče, zar ne shvataš?" dreknu Artur. Pokazao je na Prosera. "Taj tip hoće da mi sruši kuću!"

Ford zbunjeno pogleda.

"Pa to može i dok nisi tu, zar ne?" upitao je.

"Ali ja ne želim da on to učini!"

"Ah."

"Slušaj, Forde, šta ti je?" upita Artur.

"Ništa. Nije mi ništa. Čuj - moram da ti kažem najvažniju stvar koju si ikada čuo. Moram ti reći smesta, i to za barom krčme 'Kod konja i konjušara'."

"Ali zašto?"

"Jer će ti žestoko piće biti neophodno."

Ford je netremice gledao Artura i Artur sa zaprepašćenjem shvati da volja počinje da mu slabi. On nije znao da je to zbog stare igre koju je Ford naučio po hipersvemirskim lukama koje su se nalazile pored rudnika mandranita u zvezdanom sistemu Orion Beta.

Igra pomalo liči na zemaljsku igru zvanu indijanski dvoboj, a igra se na sledeći način:

Dva suparnika sedaju za sto jedan naspram drugog, s čašom ispred svakog od njih.

Između njih smešta se boca žestokog pića zvanog džanks (kao što je ovekovečeno u onoj staroj orionskoj rudarskoj pesmi: "O nemoj mi sipati više tog starog džanksa / ne, nemoj mi sipati tog starog džanksa / Jer glava će da mi puca, jezik da mi muca, oči će vatra da mi kljuca, a srce prestati da kuca / ma daj, sipaj mi još tog grešnog, starog džanksa").

Oba takmaca usredsređuju se na bocu i pokušavaju da je otvore i naspu piće u protivnikovu čašu - a ovaj tada mora da ga popije.

Boca se potom iznova puni. Igra se ponavlja. Pa još jednom.

Kad jednom počnete da gubite, verovatno će vam se to dešavati i dalje, jer jedna od posledica džanksa jeste da potiskuje telepsihičke moći.

Čim se predviđena količina utroši, pobeđeni mora za kaznu da učini nešto što je najčešće nepristojno biološki.

Ford Prefekt uglavnom je namerno gubio.

Ford je piljio u Artura, koji počeo da misli kako bi možda, na kraju krajeva, i mogao da ode do 'Konja i konjušara'.

"Ali moja kuća...?" upitao je Artur tužnim glasom.

Ford pogleda gospodina Prosera i na um mu iznenada pade podla misao.

"On bi da ti sruši kuću?"

"Da, hoće da gradi..."

"A ne može, jer ti ležiš pred buldožerima?"

"Da, i..."

"Ubeđen sam da možemo to nekako da sredimo", reče Ford. "Gospodine, molim vas!" uzviknu on.

Gospodin Proser (koji se upravo raspravljao s predstavnikom vozača buldožera o tome da li Artur Dent predstavlja pretnju po njihovo mentalno zdravlje i koliko treba da im se doplati ukoliko je tako) hitro se okrenuo. On se lećnu kada vide da Artur više nije sam.

"Da? Molim?" reče on. "Da li se gospodine Dent opametio?"

"Pretpostavimo na trenutak", reče Ford, "da nije."

"I?" uzdahnu gospodin Proser.

"I pretpostavimo", reče Ford, "da on namerava da ostane ovde čitav dan."

"Pa?"

"Znači, vaši ljudi će čekati čitav dan i neće raditi ništa?"

"Može biti, može biti..."

"Pa, ukoliko ste to ionako odlučili, on u stvari ne mora sve vreme da leži ovde, zar ne?"

"Šta?"

"On vam zapravo", reče Ford strpljivo, "nije neophodan."

Gospodin Proser se zamisli.

"Pa, ne, u stvari, ne..." rekao je on, "ne baš neophodan..." Proser se zabrinu. Pomislio je kako neko od njih dvojice nije sasvim čitav.

Ford reče: "Prema tome, ukoliko budete zamislili da je on, u stvari, ovde, gospodin Dent i ja možemo da šmugnemo u krčmu na jedno pola sata. Kako vam se to čini?"

Gospodinu Proseru se to činilo potpuno uvrnuto.

"Čini mi se baš pametno..." reče on umirujućim glasom, pitajući se koga bi on to da umiri.

"A ako i vi budete kasnije hteli da navratite na jednu s nogu", reče Ford, "možemo da vas odmenimo."

"Hvala vam veliko", reče gospodine Proser, koji već više ni sam nije znao kako da se ponaša, "hvala vam veliko, da, to je baš lepo od vas..." Namrštio se, pa se nasmešio, onda je pokušao da učini oboje istovremeno, to mu nije pošlo za rukom, dohvatio je svoju krznenu kapu i namestio je na vrh glave. Jedino je mogao da se nada da je upravo izvojevao pobjedu.

"Prema tome", nastavio je Ford Prefekt, "ukoliko biste bili toliko

ljubazni da dođete ovamo i da legnete..."

"Šta?" upita gospodin Proser.

"Ah, izvinite", reče Ford, "možda nisam bio dovoljno jasan. Neko mora da leži pred buldožerima, zar ne? Inače ih ne bi ništa sprečavalo da krenu na kuću gospodine Denta, je li tako?"

"Šta?" upita gospodin Proser ponovo.

"Sve je to baš jednostavno", reče Ford. "Moj klijent, gospodin Dent, kaže da će prestati da leži ovde u blatu jedino pod uslovom da vi dođete i zamenite ga."

"Ma šta to pričaš?" upita Artur, ali Ford ga munu cipelom da ćuti.

"Vi hoćete", reče Proser, polako se privikavajući na tu novu zamisao, "da dođem i legnem tu..."

"Da."

"Ispred buldožera."

"Da."

"Umesto gospodine Denta."

"Da."

"U blato."

"U, kao što rekoste, blato."

Čim je gospodin Proser shvatio da je ipak on taj koji gubi bilo mu je nekako lakše: to je mnogo više ličilo na svet kakav je poznao. Uzdahnuo je.

"Zauzvrat, vi ćete odvesti gospodine Denta u krčmu?"

"Tako je", reče Ford. "Baš tako."

Gospodin Proser nervozno napravi nekoliko koraka i zastade.

"Obećavate?" reče on.

"Obećavam", reče Ford. Zatim se okrete Arturu.

"Hajde", rekao mu je, "ustani i pusti čoveka da legne."

Artur ustade, osećajući se kao da sanja.

Ford pokaza mesto Proseru, a ovaj tužno, nespretno, sede u blato. Osećao se kao da čitav njegov život predstavlja neki san, a ponekad se pitao čiji je tu san posredi i da li taj što sanja stvarno uživa u svemu tome. Blato mu se razlivalo pod zadnjicom i slivalo u cipele.

Ford ga namrgođeno pogleda.

"I bez nevaljalog rušenja kuće gospodina Denta dok on nije tu, dogovoreno?" rekao je.

"Sama pomisao", zabruna gospodin Proser, "nije čak ni počela da nagoveštava", produži on i leže na leđa, "makar i najobičniju mogućnost da mi prođe kroz um."

Video je kako mu prilazi sindikalni predstavnik buldožerista, zavalio je glavu u blato i sklopio oči. Pokušavao je da razradi svoje razloge u predstojećoj raspravi o tome da sada on ne predstavlja opasnost po njihovo mentalno zdravlje. U to nije bio nimalo siguran - um kao da mu je do vrha bio ispunjen vriskom, konjima, dimom i zadahom krvi. To mu se uvek dešavalo kada bi se osetio poniženo ili prevareno i nikada mu nije pošlo za rukom da to objasni sebi. U uzvišenoj dimenziji, o kojoj nam ništa nije poznato, moćni Kan urlao je od besa, ali gospodin Proser samo je blago drhtao i ječao. Osetio je kako mu se oči pune suzama. Birokratske tupadžije, gnevni ljudi prisiljeni da leže u blatu, neobični stranci koji sa sobom donose neobjašnjiva poniženja i neidentifikovana vojska konjanika koja mu se smeje unutar glave - kakav dan!

Kakav dan. Ford Prefekt je znao da budućnost Arturove kuće, bilo da je sruše ili ne sruše, ne vredi ni po lule duvana.

Artur je i dalje delovao vrlo zabrinuto.

"Ali, možemo li mu verovati?"

"Ja, lično, verovao bih mu sve do kraja sveta", reče Ford.

"O, da", uzvрати Artur, "a kada će to biti?"

"Za jedno dvanaest minuta, počev od ovog trenutka", reče Ford.

"Dođi, potrebno mi je piće."

2.

Evo šta Enciklopedija Galaktika ima da izjavi o alkoholu. Ona kaže da je alkohol bezbojna, isparljiva tečnost koja se dobija vrenjem šećera; potom se beleži njegovo toksično dejstvo na neke oblike života, čija je hemija zasnovana na ugljeniku.

I Autostoperski vodič kroz Galaksiju pominje alkohol. On kaže da je od svih postojećih pića najbolji pangalaktički grgolj blaster.

On kaže da pangalaktički grgolj blaster deluje tako kao da vam mozak rasparča kriška limuna u koju je ubačena velika zlatna cigla.

Vodič govori o tome na kojim se planetama pravi najbolji pangalaktički grgolj blaster, koliko se od vas očekuje da platite za njega i koje će vam dobrotvorne organizacije posle pomagati da se rehabilitujete.

Vodič vas čak savetuje kako da ga sami napravite.

Uzmite celokupnu sadržinu jedne boce starog džanksa, kaže on.

Ulijte jednu meru vode iz okeana Santraginusa V - ah, ta morska voda Santraginusa, kaže on. Ah, ta santraginjska riba!!!

Spustite unutra tri kocke arkturijanskog megadžina i sačekajte da se izmešaju s tečnošću (sve mora biti dovoljno ohlađeno, inače će se benzin izgubiti).

Propustite četiri litre falijanskog močvarnog gasa kroz sve to, u spomen na sve one blažene stopere koji su umrli od zadovoljstva po močvarama Falije.

Na vrh srebrne kašičice dodajte malo kvalaktinske esencije hiperminta, koji podseća na sve one tanane miomirise tamnih oblasti Kvalaktine, pune pritajenog tajanstva i slasti.

Dodajte zub algolijanskog sunčanog tigra. Posmatrajte kako se topi i širi plamen algolijanskih sunaca duboko kroz srce pića.

Kapnite malo zamfuora.

Dodajte maslinku.

Popijte... ali... vrlo pažljivo...

Autostoperski vodič kroz Galaksiju prodaje se dosta bolje od Enciklopedije galaktike.

"Šest krigli crnog", reče Ford Prefekt gostioničaru 'Kod konja i konjušara'. "I to brzo, molim, jer uskoro će smak sveta."

Gostioničar 'Kod konja i konjušara' smatrao je da ne zaslužuje da

mu se tako obraćaju, jer je bio dostojanstven, stariji čovek. On namesti naočari na vrh nosa i zažmirka prema Fordu Prefektu. Ford nije obraćao pažnju na njega, nego je virio kroz prozor i zato je gostioničar, umesto njega, pogledao Artura, koji bespomoćno sleže ramenima i ne izusti ni reč.

Zato je gostioničar kazao: "Zaista, gospodine? Lep dan za tako nešto", i počeo da toči pivo u krigele.

Onda pokuša ponovo.

"A hoćete li da gledate utakmicu po podne?"

Ford ga osmotri.

"Ne, nema smisla", rekao je i vratio pogled na prozor.

"Šta je u pitanju, mislite da se rezultat već zna, ser?" reče gostioničar. "Arsenal nema izgleda?"

"Ne, ne", reče Ford, "nego uskoro će biti propast sveta."

"Oh, da, ser, pomenuli ste to", reče gostioničar i pogleda Artura preko cvikera. "Baš lep izgovor za Arsenal, ukoliko se obistini."

Ford ga pogleda, iskreno iznenađen.

"Pa baš i ne bih rekao", kazao je i namrštio se.

Gostioničar teško zasopta. "Evo, gospodine, šest krigli", rekao je.

Artur mu se bespomoćno nasmeši i ponovo sleže ramenima. Onda se okrenuo i bespomoćno nasmešio ostalima u krčmi, za slučaj da je neko od njih čuo šta se događa.

Niko nije čuo i nikome nije bilo jasno zbog čega im se smeši.

Čovek koji je sedeo za barom pored Forda pogleda njih dvojicu, pogleda na šest krigli, izvrši u glavi nekoliko proračuna, dođe do zaključka koji mu se dopadao i nasmeši im se budalastim osmehom punim nade.

"Odbij", reče Ford, "to je naše", i uputi mu pogled od koga bi se naježio i algolijanski sunčani tigar.

Ford tresnu novčanicu od pet funti na bar. Rekao je: "Zadržite kursor."

"Šta, od petaka? Hvala, ser."

"Ostalo vam je još deset minuta da ga potrošite."

Gostioničar odluči da se odgega na trenutak.

"Forde", reče Artur, "hoćeš li mi, molim te, reći šta se, kog đavola, dešava?"

"Pij", reče Ford, "treba da dokusuriš tri krigle."

"Tri krige?" reče Artur. "U vreme ručka?"

Čovek pored Forda se nasmeši i srećno klimnu. Ford nije obraćao pažnju na njega. On reče: "Vreme je opsena. A vreme za ručak dvostruka."

"Baš dubokoumno", odvrati Artur. "Trebalo bi da to pošalješ u 'Riders dajžest'. Tamo odvajaju stranice za slične tebi."

"Pij."

"Zašto odjednom tri krige?"

"Sredstvo za opuštanje mišića, biće ti potrebno."

"Sredstvo za opuštanje mišića?"

"Sredstvo za opuštanje mišića."

Artur se upilji u pivo.

"Jesam li ja nešto zgrešio danas", upita on, "ili je svet uvek bio ovakav, a ja sam bio suviše obuzet sobom da bih to primetio?"

"Dobro", reče Ford. "Pokušaću da ti objasnim. Koliko se već poznajemo?"

"Koliko?" Artur je razmišljao. "Pa, jedno pet godina. Možda šest", rekao je. "Većim delom mi se činilo da u tome ima i nekakvog smisla."

"Dobro", reče Ford. "A kako bi reagovao kada bih ti rekao da ja, u stvari, nisam iz Gildforda, već sa jedne male planete u blizini Betelgeza?"

Artur nezainteresovano sleže ramenima.

"Ne znam", reče on i otpi cug piva. "Zašto? Voliš da pričaš takve stvari?"

Ford se predade. Zaista nije vredelo boriti se, svet se i onako bližio kraju. Samo je rekao:

"Popij."

A onda je dodao, savršeno ubeđeno:

"Uskoro će smak sveta."

Artur se nemoćno nasmešio ostalima u gostionici. Ostali se namrgodiše. Jedan od njih dade mu znak da prestane da se kliberi i da gleda svoja posla.

"Mora da je četvrtak", reče Artur sebi u bradu i naže se nad svoje pivo. "Nikada nisam voleo taj dan."

3.

Tog četvrtka nešto je bezglasno klizilo kroz jonosferu, mnogo milja iznad površine planete; u stvari, bilo je više takvih objekata, nekoliko desetina ogromnih, žutih, zdepastih, masivnih, velikih poput blokova uredskih zgrada, tihih poput ptica. Jurili su s lakoćom, kupali se u elektromagnetskom zračenju zvezde Sol, vrebali priliku, grupisali se, pripremali.

Planeta pod njima bila je gotovo potpuno nesvesna njihovog prisustva, što su oni trenutno i želeli. Ogromni, žuti objekti neprimećeni su prošli iznad Gunhilijsa; zatim su preleteli Kejp Kanaveral, ne ostavivši traga na radarskim ekranima, dok su Vumera i Džodrel Benk gledali pravo kroz njih i nisu ih primetili - a to je baš šteta, jer bilo je to ono za čime su tragali toliko godina.

Jedino mesto na kome su ipak primećeni bio je mali, crni uređaj zvani sub-eta senzo-o-matik, koji je tiho počeo da se pali i gasi. Bio je smešten u tamu unutar kožne torbice koju je Ford Prefekt neprekidno nosio o ramenu. U stvari, sadržaj torbice Forda Prefekta bio je veoma zanimljiv i ma kome zemaljskom fizičaru izbečile bi se oči da je mogao da ga vidi - zbog toga ga je Ford skrivao pomoću nekoliko izgužvanih pozorišnih tekstova koje je držao odozgo, praveći se da su mu potrebni zbog audicija. Pored sub-eta senz-o-matika i tekstova, tu su bili još elektronski palac - kratka, zdepasta, crna šipka glatke površine, snabdevena s nekoliko malih prekidača i brojčanika na jednom kraju - te uređaj koji je prilično podsećao na povelik elektronski kalkulator. Na njemu se nalazio stotinak sitnih, ravnih tastera i četvrtasti ekran sa dijagonalom od otprilike četiri inča, na kome se u trenutku mogla dobiti bilo koja od njegovih milion 'stranica'. Delovao je bolesno složeno, i to je bio jedan od razloga što je na njegovoj plastičnoj futroli velikim, prijateljskim slovima stajalo ispisano: BEZ PANIKE. Drugi razlog za to ogledao se u okolnosti da je posredi bila najznačajnija knjiga koju je ikada objavila velika izdavačka kuća na Ursa Minoru - Autostoperski vodič kroz Galaksiju. Razlog zbog koga je Vodič izdat u obliku mikro sub-mezonskih komponenti bio je taj što bi, da je štampan u obliku normalnih knjiga, svakom međuzvezdanom autostoperu bilo neophodno nekoliko izuzetno velikih zgrada da bi ga smestio.

Ispod toga, u torbici Forda Prefekta nalazilo se nekoliko olovaka,

beležnica i jedan poveći peškir, nabavljen u robnoj kući 'Mark i Spenser'.

Autostoperski vodič kroz Galaksiju ima da izjavi nekoliko stvari u vezi sa peškirim.

Peškir, kaže on, jedna je od najkorisnijih stvari koje jedan autostoper može da ima. Jednim delom zbog njegove praktične vrednosti - možete da ga omotate oko sebe da biste se ugrejali dok idete hladnim mesecima Džaglan Bete; možete da ležite na njemu na blistavim peščanim plažama Santraginusa V i da udišete mirisna isparenja okeana; možete da se pokrijete njime i da spavate pod zvezdama što crveno blistaju nad pustinjskim svetom Kakrafun; možete ga upotrebiti kao jedro za maleni splav kojim ćete se spustiti niz laganu, mirnu reku Mot; možete da ga navlažite i koristite u borbi prsa u prsa; da ga omotate oko usta da biste se sačuvali od otrovnih isparenja ili oko glave da izbegnete pogled proždrljivih buljoustih zveri Traala (to su tako očajno glupe životinje da misle da ne mogu da vas vide ako vi ne možete videti njih - tupe kao ćuskija, ali vrlo, vrlo proždrljive); u slučaju nekakvih vanrednih okolnosti, možete mahati peškirom kao signalnom zastavicom - i, naravno, možete se njime brisati ukoliko posle svega toga još bude dovoljno čist.

Što je još važnije, peškir ima izuzetnu psihološku vrednost. Iz nekog razloga, ako strag (strag: ne-autostoper) otkrije da stoper poseduje sopstveni peškir, automatski će pretpostaviti da poseduje i četkicu za zube, sapun, kutiju keksa, čuturu, kompas, mapu, sprej protiv gamadi, kišni mantil, skafander i tako dalje. Štaviše, strag će u tom slučaju drage volje pozajmiti stoperu nešto od svega toga ili od desetine drugih stvari koje je stoper mogao slučajno da izgubi. Strag će, u stvari, misliti da čovek koji je u stanju da stopira uzduž i popreko kroz Galaksiju, da bez uobičajenih udobnosti odlazi i na najgora mesta, da se bori s najtežim nedaćama i da iziđe nakraj s njima, a da ipak zna gde mu je peškir, očigledno predstavlja osobu na koju vredi računati.

Odatle fraze koje su prešle u stoperski rečnik, kao na primer: 'Hej, jesi li glesio onog hupi Ford Prefekta? To ti je frud koji stvarno zna gde mu je peškir.' (Glesiti: upoznati se, opaziti, sresti, imati seksualne odnose; hupi: strašno hladnokrvan tip; frud: stvarno

strašno hladnokrvan tip).

Mirno smešten povrh peškira u torbici Forda Prefekta, sub-eta senz-o-matik brže zatrepta. Miljama iznad površine planete ogromni, žuti objekti počeli su da se razilaze. U Džodrel Benku, neko je zaključio da je vreme za prijatnu, mirnu šoljicu čaja.

"Imaš li svoj peškir pri sebi?" reče iznenada Ford Arturu.

Artur, koji se upinjao da savlada treću kriglu, zagleda se u njega.

"Šta? Zašto, nemam... zar bi trebalo?" Prestao je da se iznenađuje, činilo se da više nema svrhe.

Ford iznervirano coku jezikom.

"Popij", požurivao ga je.

U tom trenutku tužan zvuk loma i tutnjave probi se spolja kroz tihi žamor gostionice, kroz zvuk džuboksa, kroz glas čoveka pored Forda koji je štucao nad viskijem koji mu je Ford najzad kupio.

Artur se zagrcnu pivom i skoči na noge.

"Šta je to?" vrisnuo je.

"Bez brige", reče Ford, "još nisu počeli."

"Hvala Bogu", odvrati Artur i malo se opusti.

"Verovatno ti naprosto ruše kuću", reče Ford i iskapi poslednju kriglu.

"Šta?" zaurla Artur. Iznenada je nestala sva začaranost koju je izazvao Ford. Artur se divlje zagleda oko sebe i otrča do prozora.

"Moj Bože, istina je! Ruše mi kuću! Šta ja, kog vraga, tražim u gostionici?"

"Teško da to u ovom trenutku ima ikakvog značaja", reče Ford. "Pusti ih neka se zabavljaju."

"Zabavljaju?" vrisnu Artur. "Zabavljaju!" On na brzinu ponovo pogleda kroz prozor da bi proverio govore li o istoj stvari.

"Vrag im odneo zabavu!" dreknuo je i istrčao iz gostionice, mašući gotovo praznom kriglom piva. Tog dana nije stekao baš mnogo prijatelja u gostionici.

"Prestanite, vandali jedni! Rušitelji domova!" vikao je Artur. "Vizigoti sumanuti, hoćete li da prekinete!"

Ford odluči da pođe za njim. Brzo se okrenuo gostioničaru i zatražio četiri kesice kikirikija.

"Evo, ser", reče gostioničar i tresnu kesicama o bar. "Dvadeset osam penija, ukoliko nemate ništa protiv."

Ford ne samo da nije imao ništa protiv, već je dao gostioničaru još jednu novčanicu od pet funti i rekao mu da zadrži kusur. Gostioničar je pogleda, a onda se zagleda u Forda. Iznenada je zadrhtao - načas je iskusio osećaj koji nije shvatio, jer ga pre toga niko na Zemlji nije nikada iskusio. U trenucima velike napetosti, svaki postojeći oblik života odašilje slabašan podsvesni signal. Taj signal precizno i gotovo patetično predstavlja koliko je daleko to biće od svog mesta rođenja. Na Zemlji nije moguće udaljiti se preko šesnaest hiljada milja od tog mesta, što zaista nije preterano mnogo, i zbog toga su takvi signali previše slabašni da bi se mogli primetiti. Ford Prefekt bio je u tom trenutku izložen velikom pritisku, a rođen je šest stotina svetlosnih godina odatle, u neposrednoj blizini Betelgeza.

Gostioničar se na trenutak zatetura, pogođen potresnim, neshvatljivim osećajem udaljenosti. Nije shvatio šta to znači, ali gledao je Forda Prefekta s novim poštovanjem, gotovo strahom.

"Da li je to ozbiljno, ser?" rekao je on jedva čujnim glasom koji je za posledicu imao gotovo trenutno stišavanje čitave gostionice. "Mislim, da dolazi smak sveta?"

"Da", reče Ford.

"Ali, zar već ovog popodneva?"

Ford se prenuo. Bio je ponovo u svom elementu.

"Da", reče on veselo. "Po mojoj proceni, za manje od dva minuta."

Gostioničar nije mogao da poveruje da vodi takav razgovor, ali nije mogao da poveruje ni u osećaj koji je upravo iskusio.

"Zar ne postoji ništa što bismo mogli da učinimo?" upitao je.

"Ne, ništa", reče Ford i strpa kikiriki u džep.

U utihloj krčmi neko se iznenada grohotom nasmeja na račun toga koliko su ljudi postali glupi.

Čovek koji je sedeo pored Forda do tog trenutka već je bio propisno pijan. On zakoluta očima prema Fordu.

"Mislio sam", rekao je, "ako dolazi smak sveta, da treba da legnemo na pod ili da stavimo papirne kese na glavu ili tako nešto."

"Možete, ako vam se to dopada", reče Ford.

"Tako su nas učili u vojsci", reče čovek, a njegove oči krenuše na dugo putovanje nazad, prema viskiju.

"Hoće li to pomoći?" pitao je gostioničar.

"Neće", rekao je Ford i prijateljski se nasmešio. "Izvinite", rekao je, "moram da idem". Mahnuo je i otišao.

Krčma je još trenutak bila tiha, a tada, krajnje neprikladno, ponovo se oglasio čovek s grlenim smehom. Tokom poslednjih pola sata zgadio se devojci koju je dovukao u krčmu i njoj bi verovatno bilo veoma drago da je znala da će za nepun minut on iznenada ispirati u oblak vodonika, ozona i ugljen-monoksida. Ali, kada je trenutak došao, bila je previše zauzeta sopstvenim isparavanjem da bi to primetila.

Gostioničar pročisti grlo. Začuo je sebe kako govori:

"Poslednje narudžbine, molim".

Ogromne, žute mašine počele su da poniru nadole i da ubrzavaju.

Ford je znao da su tu. Ali nije ih želeo na ovaj način.

Artur je, trčeći stazom, stigao gotovo do svoje kuće. Nije primetio kako je iznenada postalo hladno, nije zapazio vetar, nije uočio iznenadni, neobjašnjivi nalet kiše. Nije primećivao ništa osim buldožera-guseničara koji su se kretali preko ruševina koje su mu nekada bile dom.

"Varvari!" urlao je. "Tužiću upravu za svaki peni koji je uništila! Daću da vas obese, zadave i raščereče. I bičuju! I da vas skuvaju...sve dok...sve dok...ne dobijete svoje."

Ford je brzo trčao za njim. Vrlo, vrlo brzo.

"A onda sve ispočetka!" urlao je Artur. "A kada završim, pokupiću parčiće, pa ću skakati po njima!"

Artur nije primetio da ljudi istrčavaju iz buldožera; nije primetio ni kako gospodin Proser prestravljeno zuri u nebo. Gospodin Proser je, u stvari, primetio ogromne, žute objekte koji su uz urlik prolazili kroz oblake. Žute objekte koji su bili nemoguće veliki.

"I gaziću ih", urlao je Artur, i dalje trčeći, "sve dok ne dobijem žuljeve, ili dok ne smislim nešto još gadnije što ću da vam napravim, a onda ću..."

Artur se saplete, otkotrlja i ostade da leži na leđima. Najzad je primetio da se nešto dešava. On uperi prst u vis.

"Ma šta je ono, kog đavola?" kriknuo je.

Šta god da je bilo, jurilo je preko neba, ogrezlo u čudovišnoj, žučkastoj boji; procepilo je svod bukom koja je kidala živce i nestalo u daljini, ostavivši iza sebe rasparani vazduh da se zatvori uz silovito bang, koje je saterivalo bubne opne duboko u unutrašnjost glave.

Došlo je još jedno i učinilo istu stvar, samo bučnije.

Bilo je teško reći šta su sada radili ljudi na površini planete, jer to nisu znali ni sami. Ništa od svega što su pokušavali nije imalo mnogo smisla - utrčavali su u kuće, istrčavali iz kuća, bezglasno vrištali na svu tu buku. Širom sveta ulice su bile pune ljudi, kola su se sudarala kako ih je zvuk zahvatao i potom poput plimskog talasa brisao preko brda i dolina, pustinja i okeana, drobeći na svom putu sve što bi zahvatio.

Samo je jedan čovek stajao i gledao u nebo, stajao s užasnom tugom u očima i gumenim čepovima u ušima. On je tačno znao šta se događa i to još otkako mu je sub-eta senz-o-matik zatrepao u gluvo doba noći pokraj jastuka i probudio ga, zaprepašćenog. Bilo je to ono što je čekao toliko godina, ali kada je dešifrovao signal, sam u svojoj malenoj, mračnoj sobi, hladnoća ga je obuzela i stegla mu srce. Od svih rasa iz svih Galaksija koje su mogle da naiđu i upute veliki pozdrav planeti Zemlji, pomisli on, zar su to morali da budu baš Vogoni?

A ipak, znao je šta treba da učini. Dok je vogonska letelica urlala kroz vazduh visoko nad njime, otvorio je svoju torbicu. Izbacio je primerak Džozefa i neverovatne tehnikolor spavaćice, izbacio je primerak Slova božjeg: tamo kuda se spremao da pođe to mu neće biti potrebno.

Znao je on gde mu je peškir.

Iznenadna tišina zahvati Zemlju. Bilo je to još gore od buke. Na trenutak se ništa nije dešavalo.

Džinovski brodovi počivali su na nebu bez pokreta, iznad svake zemaljske nacije. Bez pokreta su lebdeli, ogromni, teški, čin huljenja protiv prirode. Mnoge ljude obuzeo je šok dok su pokušavali da shvate u šta to gledaju. Brodovi ne lebde nasred neba ništa češće

nego što to čine cigle.

I još se ništa nije dešavalo.

Zatim se začuo šum, nagli, difuzni zvuk ozvučenja na otvorenoj pozornici. Svaki Hi-Fi stub na svetu, svaki radio, svaki televizor, svaki kasetofon, svaki dubokotonac, visokotonac i srednjetonac tiho se uključio.

Svaka limena konzerva, svaka kanta za smeće, svaki prozor, svaka vinska čaša, svaka ploča zardalog metala pretvorila se u akustički savršen zvučni izvor.

Pre nestanka, Zemlja se suočila s najsavršenijom zvučnom reprodukcijom, najveličanstvenijim razglasom koji je ikada stvoren. Ali iz njega se nije začuo nikakav koncert, nikakva muzika, nikakve fanfare, samo jedna poruka.

"Narode Zemlje, molim za pažnju", reče glas, a zvuk je bio savršen. Bio je predivan, kvadrofonski, sa tako niskim nivoima izobličenja da se čovek od toga rasplače.

"Govori vam Prošetnik Vogon Jelc iz galaktičke uprave za hipersvemirsko planiranje", nastavio je glas. "Kao što ste bez sumnje upoznati, planovi razvoja spoljašnjih oblasti Galaksije nalažu izgradnju ekspresne hipersvemirske trase kroz vaš zvezdani sistem i, na žalost, vaša planeta jedna je od onih koje su predviđene za uništenje. Proces će trajati nešto manje od dva vaša zemaljska minuta. Hvala."

Razglas se isključi.

Nerazumni užas zavlada među ljudima Zemlje koji su to slušali. Strava se lagano širila kroz okupljenu gomilu, kao da su posredi bili opiljci gvožđa na ploči ispod koje se kreće magnet. Izbi panika, beznadna, sumanuta želja za bekstvom, ali nije bilo mesta na koje se moglo pobeći.

Kada su ovo primetili, Vogoni ponovo uključije svoj S. O. Kazali su:

"Nema svrhe da glumite toliko iznenađenje. Svi planovi i nalozi za uništenje bili su izloženi u vašem lokalnom odeljenju za planiranje na Alfa Kentauru čitavih pedeset zemaljskih godina, prema tome, imali ste dovoljno vremena da uložite kakvu god hoćete formalnu žalbu, a sada je zaista prekasno da počnete da pravite probleme."

S. O. se ponovo utišao, a njegov odjek orio se Zemljom. Ogromni

brodovi okrenuše se na nebu s lakoćom. Na donjem kraju svakog od njih otvoriše se vrata, prazni crni kvadrat.

Do tog trenutka nekome je negde očigledno pošlo za rukom da osposobi neki radio-predajnik, odredi talasnu dužinu i emituje poruku vogonskim brodovima, moleći ih da poštede planetu. Niko nikada nije saznao šta je tačno rečeno, svi su čuli samo odgovor. S. O. je ponovo škljocnuo i oživeo. Glas je zvučao iznervirano. Rekao je:

"Šta hoćete da kažete time da nikada niste uspeali da stignete do Alfa Kentaura? Za ime Božje, ljudi, zar vam nije poznato da se ta zvezda nalazi na samo četiri svetlosne godine odavde? Žalim, ali ukoliko vas ne zanimaju lokalne prilike, sami ste krivi.

Aktivirajte zrake za uništenje."

Svetlost zablista iz otvora.

"Ma briga me", reče glas na S. O. prokleta, zaostala planeta, uopšte mi je nije žao." Prekinuo se.

Zatim je usledila užasna, zlokobna tišina.

Zatim je usledila užasna, zlokobna buka.

Zatim je usledila užasna, zlokobna tišina.

Vogonska konstruktorska flota izgubi se potom u mastiljavoju, zvezdanoj praznini.

4.

Daleko odatle, u spiralnom kraku na suprotnom kraju Galaksije, na pet stotina hiljada svetlosnih godina od zvezde Sol, Zaphod Biblbroks, predsednik Carske galaktičke vlade, jurio je preko damogranskog okeana; njegov delta čamac s jonskim pogonom blistao je i prelivao se na suncu Damograna.

Damogran vreli; Damogran daleki; Damogram gotovo u potpunosti neznani.

Damogran, tajni dom 'Zlatnog srca'.

Čamac je jurio po vodi. Bilo mu je potrebno poprilično vremena da stigne na svoje odredište, jer Damogran je planeta razučena na vrlo neobičan način. Sastoji se gotovo isključivo od prostranih, nenaseljenih ostrva koja su odvojena divnim, ali neugodno širokim pojasevima okeana.

Čamac je jurio.

Zbog takve topografske neobičnosti Damogran je uvek bio pusta planeta. Zato je Carska galaktična vlada i izabrala Damogran za sedište projekta 'Zlatno srce', jer bio je toliko pust, a projekat 'Zlatno srce' predstavljao je toliku tajnu.

Čamac je jurio i klizio morem, morem koje se pružalo između glavnih ostrva jedinog arhipelaga na čitavoj planeti dovoljno velikog da se upotrebi za nešto korisno. Zaphod Biblbroks putovao je sa malenog astrodroma koji se nalazio na Uskršnjem Ostrvu (to ime predstavljalo je podudarnost bez ikakvog značaja - u galaktigovoru, reč uskrs označava nešto malo, ravno i svetlosmeđe) prema ostrvu 'Zlatnog srca' koje se drugom besmislenom igrom slučaja nazivalo Francuska.

Jedna od sporednih posledica rada na 'Zlatnom srcu' bio je čitav splet prilično besmislenih igri slučaja.

Ali nije bilo slučajno to što je današnji dan, dan vrhunca projekta, veliki dan otkrivanja tajne, dan kada je 'Zlatno srce' trebalo konačno da bude predstavljeno zadivljenoj Galaksiji, bio i dan vrhunca za Zaphoda Biblbroksa. Zbog ovog dana on se prvobitno i kandidovao za predsednika, što je predstavljalo odluku koja je izazvala buru zaprepašćenja širom carske Galaksije. Zaphod Biblbroks? Predsednik? Nije valjda onaj Zaphod Biblbroks? Nije valjda za tog predsednika? Mnogi su to primili kao konačan i neoboriv dokaz da je

čitava poznata Vaseljena konačno pošasavila.

Zaphod se nasmeši i još malo poveća brzinu čamca.

Zaphod Bibbroks, pustolov, uvek do krajnjosti nekonvencionalan, poznati lezilebović (propalica, baraba? - sasvim moguće), pisac šokantnih memoara, očajnih manira, često smatran za potpuno iščašenog.

Predsednik?

Niko nije pošasavio, bar ne što se toga tiče.

Samo šest ljudi u čitavoj Galaksiji shvatilo je načelo na kome se zasnivala vladavina nad Galaksijom, te tako, kada je Zaphod Bibbroks obznanio svoju nameru da se kandiduje za predsednika, njima je bilo jasno da je stvar već više ili manje fait accompli on je predstavljao idealan materijal za predsednika. *Predsednik: (pun naziv: Predsednik galaktičke carske vlade). Termin 'carski' očuvao se do današnjih dana, iako predstavlja anahronizam. Nasledni car Galaksije nalazi se na samrti i u tom stanju održava se već mnogo vekova. U poslednjem stadijumu svoje kome zatvoren je u stazisno polje koje ga sada večito drži u neizmenjenom stanju. Svi njegovi naslednici već odavno su mrtvi, a to znači da je moć na jednostavan i delotvoran način, bez drastičnog političkog previranja, spuštена za jedan ili dva stepenika niže i trenutno vlada mišljenje da je sadržana u telu koje je nekada bilo naprosto carev savetodavni organ - izglasana vlada na čijem se čelu nalazi predsednik koga izglasava ona. U stvari vlast, nije u njenim rukama. Naročito je predsednik uglavnom figura - on ne poseduje nikakvu stvarnu moć. Njega, jasno, bira vlada, ali osobine koje se zahtevaju od njega nisu predvodničke, već one koje na fino odmeren način šokiraju javno mnjenje. Zbog toga je predsednik uvek predstavljao kontroverzan izbor, uvek je bio karakter koji nervira, ali očarava. Njegov zadatak nije da objedinjuje vlast, već da odvlači pažnju od nje. U tom pogledu Zaphod Bibbroks jedan je od najuspešnijih predsednika koje je Galaksija ikada imala - od svojih deset predsedničkih godina dve je presedeo u zatvoru zbog prevare. Malo je ljudi koji shvataju da predsednik i vlada ne poseduju praktično nikakvu vlast, a od njih samo šestoro zna gde je, zapravo, usredsređena prava politička moć. Većina ostalih u potaji veruje da proces donošenja odluka sprovodi kompjuter. U tome užasno greše.*

Ono što nikako nisu mogli da shvate bilo je zbog čega Zaphod to čini.

On oštro skrenu, izbacivši zid podivljalih vodenih kapi prema suncu.

Danas je bio taj dan; danas je bio dan kada će svi shvatiti šta je Zaphod Biblbroks, zapravo, nameravao. Danas mu je bio i dvestoti rođendan, ali bila je to samo još jedna podudarnost bez ikakvog značaja.

Dok je klizio čamcem preko damogranskog okeana, tiho se nasmešio sebi kada je pomislio kako će to biti divan i uzbudljiv dan. Opustio se i lenjo zabacio ruke na naslon sedišta. Krmanio je dodatnom rukom, koju je ne tako davno postavio odmah ispod desne, ne bi li tako poboljšao svoje skijaške sposobnosti.

"Ej", promrmljao je u sebi, "ti si stvarno momčina i po, znaš." Ali živci su mu cvileli gore nego pištaljka za pse.

Ostrvo Francuska bilo je dugačko oko dvadeset milja, na sredini je imalo oko pet milja, bilo je prekriveno peskom, a oblik mu je bio srpast. U stvari, manje je delovalo kao samostalno ostrvo, a više kao najobičnije sredstvo za definisanje raspona i zakrivljenosti ogromnog zaliva. Taj utisak pojačavala je činjenica da se unutrašnja obala srpa sastojala gotovo isključivo od strmog stenja. Od kamenitog vrha zemlja se lagano spuštala pet milja, sve do druge obale.

Na vrhu stenovitog dela nalazio se odbor za doček.

Uglavnom se sastojao od inženjera i istraživača koji su napravili 'Zlatno srce' - to su većinom bili humanoidi, ali bilo je i nekoliko gušterolikih atominira, dva ili tri zelena maksimegalaktičara, nalik na sablasti, jedan ili dva psisuktoralista u obliku oktopoda i jedan hululu (hululu je superinteligentni preliv plave boje). Svi izuzev hululua obukli su se u svoja višebojna, ceremonijalna, laboratorijska odela; hululu se posebno za ovu priliku prelamao u naročito postavljenoj prizmi.

Kroz sve njih strujalo je izuzetno uzbuđenje. Zajedno su, bez ičije pomoći sa strane, dostigli i zaobišli najdalje granice fizičkih zakona, prestrojili temeljno tkanje materije, napregli, iskrivili i slomili zakone verovatnoće i neverovatnoće, a opet, kao da im je najveće uzbuđenje izazvao susret s čovekom koji nosi narandžastu lentu (tradicionalni znak predsednika Galaksije jeste narandžasta lenta).

Možda se ništa ne bi izmenilo ni da su znali koliko moći predsednik Galaksije, u stvari, poseduje: nimalo. Samo šest ljudi u čitavoj Galaksiji znalo je da posao predsednika Galaksije nije da objedinjuje moć, nego da skreće pažnju od nje.

Zaphod Bibbroks bio je u tome zaprepašćujuće dobar.

Gomila zažamori, opijena suncem i morem, kada predsednički motorni čamac skrenu u zaliv. Blistao je i svetlucao dok je brisao morskom površinom u širokim, nekontrolisanim zaokretima.

Njemu, u stvari, uopšte nije bilo neophodno da dodiruje vodu, jer lebdeo je na magličastoj zavesi jonizovanih atoma - ali, samo radi efekta, bio je snabdeven tankim, metalnim perajima koja su se mogla uroniti u vodu. Ona su uz šištanje sekla talase i terala vodu da pršti visoko u vazduh, urezivala duboke brazde u more, sumanuto uskomešano i zapenjeno iza čamca koji je prelazio zaliv.

Zaphod je voleo taj efekat - bila je to stvar u kojoj je bio najbolji.

On naglo pomeri kormilo, a čamac divlje, oštro zaokrenu pred samim grebenom i lagano se umiri povrh uzburkanih talasa.

Posle svega nekoliko sekundi, on istrča na palubu i poče da maše i da se smeši publici od preko tri milijarde ljudi. U stvari, te tri milijarde ljudi nisu bile prisutne, ali posmatrale su svaki njegov pokret kroz oči malih robotskih 3-D kamera koje su, pune poštovanja, lebdele po okolnom vazduhu. Luckasto predsednikovo ponašanje uvek je mamac za izetno popularne 3-D kamere: zbog toga su, uostalom, i bile tu.

Opet se nasmešio. Tri milijarde i šest ljudi nisu to mogli ni da naslute, ali današnja predstava biće daleko luđa nego što je iko i sanjao.

Robotska kamera približila se da bi u krupnom planu snimila popularniju od njegove dve glave. Izgled mu je u osnovi bio humanoidan, izuzev što je imao glavu viška i tri ruke. Plava kosa izgledala mu je sasvim razbarušena, plave oči blistale su nečim što se opiralo svakom opisu, a brada mu je, kao i uvek, bila neobrijana.

Prozirna lopta od dvadeset stopa lebdela je pored njegovog čamca, vrtela se i uvijala, svetlucava na blistavom suncu. Unutar nje lebdela je široka, polukružna sofa, postavljena crvenom kožom raskošnog izgleda: što se lopta više njihala i valjala, sve je mirnije delovala sofa, postojana poput crveno tapacirane stene. I opet, sve

to učinjeno je pre svega radi efekta.

Zaphod kroči kroz zid lopte i zavali se u sofu. Dve ruke raširio je po naslonu, a trećom je čistio prašinu sa kolena. Njegove glave okretale su se i smešile; prekrstio je noge. U istom trenutku, duboko u sebi, osećao je želju da počne da vrišti.

Voda je ključala pod mehurom, kipela i vrila. Mehur se uzdigao u vazduh, vrteo i kotrljao nad uspenjenom vodom. Više, sve više se uspinjao, a slapovi svetlosti padali su sa njega na grebene. Uzdizao se ogromnom brzinom, voda se slivala sa njega i survavala u more, stotinama stopa pod njim.

Zaphod se nasmeši, zamišljajući kako izgleda u tom trenutku.

Šašav oblik prevoza, ali divan.

Na vrhu obronka lopta je na trenutak zadrhtala, dodirnula ograđeni prostor, skotrljala se na malu, udubljenu platformu i zaustavila se.

Uz gromoglasan aplauz Zaphod Biblbroks iziđe iz mehura; narandžasta lenta blistala mu je na jarkom svetlu.

Predsednik Galaksije je stigao.

Sačekao je da aplauz zamre, a zatim je podigao ruku u znak pozdrava.

"Ćao", rekao je.

Prišao mu je Vladin pauk i pokušao da mu tutne u ruke primerak ranije pripremljenog govora. Stranice originalne verzije, od treće do sedme, lenjo su plivale po površini damogranskog mora, na jedno pet milja od zaliva. Stranice jedan i dva odneo je damogranski ćubasti orao i već ih ugradio u neobičan, nov oblik gnezda koji je sam izmislio. Uglavnom ga je sastavio od papirne mase, tako da mladunci koji su se tek ispilili gotovo da nisu mogli otuda ispasti. Damogranski ćubasti orao čuo je za rasprave o opstanku vrsta, ali za sve to nije davao ni pišljiva boba.

Zaphod Biblbroks nije želeo pripremljeni govor, pa je zato nežno odgurnuo primerak koji mu je pružao pauk.

"Ćao", rekao je ponovo.

Svi su mu se smešili, ili bar gotovo svi. Opazio je Trilijan usred gužve. Trilijan je bila devojka koju je Zaphod odvojio ne tako davno, onako štosa radi, u vreme dok je inkognito posećivao njenu planetu. Bila je vitka, tamnoputa, humanoidna, s talasastom, crnom kosom,

punim usnama, čudnim, maleckim, prćastim nosom i smešnim, smeđim očima. S kosom uvezanom tom crvenom maramom i u dugačkoj, lepršavoj haljini, neodređeno je podsećala na Arabljanku. Naravno, ovde niko nikada nije čuo za Arabljane. Arabljani su nedavno prestali da postoje, a čak i dok su postojali, nalazili su se na pet stotina hiljada svetlosnih godina od Damograna. Trilijan, u stvari, nije bila neka posebno značajna ličnost, ili je bar Zaphod tako mislio. Naprosto je išla s njim i govorila mu šta misli o njemu.

"Ćao, dušo", rekao joj je.

Uputila mu je brz, napregnut osmeh i skrenula pogled u stranu. Onda je za trenutak vratila pogled i toplije mu se nasmešila - ali ovog puta on je gledao negde drugde.

"Ćao", rekao je maloj grupi stvorova iz štampe koja je stajala u blizini i čeznula da prestane da govori ćao i da pređe na nešto od čega bi se mogla načiniti vest. Njima se posebno nasmešio, jer je znao da će im za koji trenutak dati vest i po.

A ipak, sledeće što je rekao nije im baš mnogo pomoglo. Jedan od službenika zaduženih za organizaciju proslave iznervirano je zaključio da predsednik očigledno nije raspoložen da čita govor koji mu je tako izvrsno pripremljen, pa je pritisnuo prekidač na daljinskom prekidaču koji mu se nalazio u džepu. U daljini pred njim, ogromna bela kupola što se uzdizala prema nebu prsnula je po sredini, raspala se i lagano pala na tle. Svima se oteo uzdah, iako su savršeno dobro znali šta će se dogoditi, pošto su je sami izgradili baš takvu.

Ispod nje ukazao se ogromni međuzvezdani brod, dugačak sto pedeset metara, napravljen u obliku izdužene trkačke cipele, savršeno beo i zaslepljujuće divan. U njegovom srcu, nevidljiva, nalazila se malena, zlatna kutija u koju je bio smešten najneshvatljiviji uređaj koji je ikada postojao, uređaj koji je činio ovaj međuzvezdani brod jedinstvenim u galaktičkoj istoriji, naprava po kojoj je čitav brod nosio ime - zlatno srce.

"Au", reče Zaphod Biblbroks kada je video 'Zlatno srce'. Nije bilo mnogo toga što je mogao da kaže.

"Au."

Gomila u iščekivanju okrete lice prema njemu. On namignu Trilijani, koja podiže obrve i raširi oči prema njemu. Znala je šta

namerava da kaže i smatrala ga je izuzetnim majstorom za predstave.

"Stvarno zaprepašćujuće", rekao je. "Ovo je stvarno istinski zaprepašćujuće. Zaprepaćujuće na toliko zaprepašćujući način da mi prosto dođe da ga ukradem."

Predivna predsednička izjava, istinita do srži. Gomila se odobravajuće nasmejala, reporteri zadovoljno pritisnuli dugmad na svojim sub-eta no-vosti-matik uređajima, a predsednik se nasmešio.

Dok se smešio, srce mu je nepodnošljivo tuklo; on dohvati paralizo-matik bombu koja mu je dotad počivala u džepu.

Konačno više nije mogao da izdrži. Podigao je svoje glave prema nebu, ispustio divlji urlik u dva različita tona, bacio bombu na tlo i potrčao kroz more iznenada sleđenih srdačnih osmeha.

5.

Prošetnik Vogon Jelc nije predstavljao lep prizor, čak ni za druge Vogone. Njegov iskrivljeni nos visoko se uzdizao iznad niskog, svinjskog čela. Tamnozeleno, gumasto koža bila je toliko debela da mu je dozvolila da se uključi u vogonski politički život, i to da se uključi s uspehom, i bila je toliko nepropusna na vodu da je mogao da preživi neograničeno dugo na dubini od hiljadu stopa bez ikakvih neželjenih posledica.

To, razume se, ne znači da je ikada bio na kupanju. Bio je previše zauzet za takve stvari. Bio je takav kakav je, jer pre milijardu godina, kada su Vogoni prvi put ispuzali iz ustajalih prvobitnih okeana Vogsfere i dahćući i brekćući plegali po devičanskim obalama planete, kada su ih tog jutra obasjali prvi zraci blistavog, mladog Vogsunca, kao da su ih sile evolucije u istom trenutku napustile, s gađenjem okrenule glavu u stranu i otpisale kao ružnu i nesrećnu grešku. Posle toga više nisu evoluirali; uopšte nije trebalo da prežive.

Činjenica da im je to ipak pošlo za rukom predstavlja neku vrstu priznanja tvrdoglavo, idiotskoj nedotupavosti tih stvorenja. Evolucija? rekoše oni, kome to treba? I jednostavno nastaviše da žive bez onoga što je priroda odbila da im pruži, sve dok nije došlo vreme kada su naučili da ispravljaju veće anatomske nepravilnosti hirurškim putem.

U međuvremenu, prirodne sile planete Vogsfere radile su prekovremeno da bi ispravile svoju pređašnju glupost. Stvorile su blistave rakovice s oklopima od dragulja, a Vogoni su ih jeli pošto bi zdrobili njihove oklope pomoću gvozdениh čekića; stvorile su visoka, ponosita stabla zadivljujuće vitkosti, a Vogoni su ih sekli da bi na njima pekli meso rakovica; stvorile su elegantna stvorenja nalik na gazele, svilaste dlake i vlažnih očiju, a Vogoni su ih lovili da bi sedeli na njima. Uopšte nisu mogli da ih koriste za jahanje, jer su im se vratovi lomili u istom trenutku, ali su Vogoni svejedno sedeli na njima.

I tako je planeta Vogsfera bitisala nesrećne milenijume, sve dok Vogoni nisu iznenada otkrili načela međuzvezdanog putovanja. Tokom svega nekoliko kratkih voggodina svi Vogoni preselili su se u zvezdano jato Megabranitis, političko središte Galaksije, i tamo

obrazovali neizmerno moćan oslonac galaktičke upravne službe. Pokušali su da uče, pokušali su da steknu uglađenost i pristojno ponašanje, ali savremeni Vogoni uglavnom se neznatno razlikuju od svojih primitivnih predaka. Svake godine oni sa svoje rodne planete dovezu dvadeset sedam hiljada svetlucah rakovica s oklopom od dragulja i provode srećnu, pijanu noć smrskavajući ih u paramparčad uz pomoć gvozdениh čekića.

Po svom ponašanju, Prošetnik Vogon Jelc bio je tipičan Vogon, što će reći stvarno ogavan. Osim toga, mrzeo je stopere.

Negde u malenoj, mračnoj kabini, duboko u unutrašnjosti komandnog broda Prošetnika Vogona Jelca, nervozno zatitra plamičak malenog palidrvca. Vlasnik palidrvca nije bio Vogon, ali znao je sve o njima i bio je s pravom nervozan. Ime mu je bilo Ford Prefekt. *Pravo ime Forda Prefekta može se izgovoriti samo na opskurnom betelgezijskom narečju koje je gotovo u potpunosti nestalo posle katastrofe velikog kolapsirajućeg Hrunga Gal./Sid./godine 03758, u kojoj su sa Betelgeza Sedam zbrisane sve stare praksibetelske zajednice. Sa čitave planete jedino je Fordov otac preživio katastrofu velikog kolapsirajućeg Hrunga, neobičnom igrom slučaja koju nikada nije uspeo da objasni na zadovoljavajući način. Čitava epizoda obavijena je dubokom tajanstvenošću: niko, zapravo, ne zna šta je bio Hrung, a ni zbog čega je izabrao da kolapsira baš na Betelgezu Sedam. Fordov otac, koji se iz sve snage trudio da odagna oblake sumnje koji su ga neminovno okružili, prešao je na Betelgez Pet, gde je istovremeno bio otac i ujak Fordu; u spomen na svoju sada izumrlu rasu krstio ga je na starinskom praksibetelskom jeziku. Zbog toga što Ford nikada nije naučio da izgovara svoje pravo ime, otac mu je na kraju umro od srama, što je u nekim oblastima Galaksije i dalje najsmrtonosnija bolest. Ostala deca u školi nadenula su mu ime licks, što se na jeziku Betelgeza Pet prevodi kao 'dečko koji nije umeo valjano da objasni šta je bio Hrung i zbog čega je kolapsirao baš na Betelgezu Sedam'.*

On se obazre po kabini, no moglo se videti vrlo malo; tuđinske, čudovišne senke iskršavale su i poigravale u majušnom, titravom plamenu, ali sve je bilo mirno. On uzdahnu nemu zahvalnicu Dentransima. Dentransi su pleme gurmana koji se ne pokoravaju

nikakvim pravilima, divlja, ali prijatna družina koju su Vogoni u poslednje vreme upošljavali kao poslugu na svojim dugim transportnim putovanjima, pod strogim sporazumom da se jedni s drugima neće mešati.

Ovo je baš odgovaralo Dentrasima, jer oni su voleli vogonske pare, koje predstavljaju jednu od najtvrdih valuta u svemiru, ali su se gadili samih Vogona. Za Dentrase, jedini dobar Vogon je do ludila iznervirani Vogon.

Zahvaljujući toj malenoj informaciji Ford u ovom trenutku nije predstavljao dašak vodonika, ozona i ugljen-monoksida.

On začu tiho stenjanje. U svetlosti palidrvca mogao je da vidi kako se na podu lagano pomera neki neodređeni oblik. Brzo je protresao palidrvce i ugasio ga, zavukao ruku u džep, napipao i izvadio ono što je tražio. Rascepio ga je, otvorio i protresao. Čučnuo je na pod. Oblik se ponovo pokrenuo.

Ford Prefekt reče: "Kupio sam kikiriki."

Artur Dent se pokrenu i ponovo zastenja, nepovezano mrmljajući.

"Evo, uzmi", nudio ga je Ford i ponovo protresao kesicu, "ukoliko nikada ranije nisi bio u zraku za prenos materije, verovatno si izgubio nešto soli i proteina. Pivo koje si popio trebalo bi da te je delom zaštitilo.

"Vrrrr..." reče Artur Dent. Otvorio je oči.

"Mračno je", reče on.

"Jeste", reče Ford, "mračno je."

"Nema svetla", reče Artur Dent. "Tako je mračno, nema ni zračka svetla."

Jedna od stvari koje Ford Prefekt nikada nije uspeo da shvati kod ljudi bila je navika da neprekidno govore i ponavljaju vrlo, vrlo očigledne stvari, kao što su: Baš lep dan danas, ili: Jao što si visok, ili: O Bože, pala si niz bunar dubok trideset metara, jesi li se povredila? Ford je stvorio teoriju da objasni to neobično ponašanje. Kada ljudska bića ne bi neprekidno pomerala usne, bio je ubeđen, usta bi im verovatno srasla. Posle nekoliko meseci posmatranja i razmišljanja napustio je tu teoriju u korist druge. Ukoliko ne pokreću neprekidno svoje usne, pomislio je, mozak počinje da im radi. Posle izvesnog vremena napustio je i tu teoriju kao previše ciničnu i došao do zaključka da mu se ljudska bića i pored svega veoma sviđaju, ali

bio je zabrinut zato što o tolikim stvarima pojma nisu imala.

"Da", složio se s Arturom, "nema svetla." Pomogao je Arturu da uzme malo kikirikija. "Kako se osećaš?" upitao ga je.

"Poput vojne akademije", reče Artur. "Kao da neprekidno marširaju preko mene."

Ford ga je prazno gledao u tami.

"Kada bih te upitao gde se, kog đavola, nalazimo", reče Artur, "da li bih zažalio?"

Ford ustade.

"Na sigurnom", rekao je.

"Uh, dobro je", reče Artur.

"Trenutno smo u maloj brodskoj kuhinji", reče Ford, "na jednom od svemirskih brodova vogonske konstruktorske flote."

"Ah", reče Artur, "to je očigledno neka veoma čudna upotreba reči 'siguran', za koju ja još nisam čuo."

Ford upali još jedno palidrvce da bi lakše pronašao prekidač za svetlo. Čudovišne senke ponovo iskrснуše i razigraše se. Artur skoči na noge i uplašeno se pribi uz Forda. Činilo se da se užasni, tuđinski oblici tiskaju oko njega, vazduh je bio ispunjen ustajalim mirisima koji su mu, neprepoznati, ulazili u pluća, a duboko, neprijatno brujanje sprečavalo ga je da se sabere.

"Kako smo dospeli ovamo?" reče on, lagano drhteći.

"Autostopom", reče Ford.

"Molim?" reče Artur. "Hoćeš da kažeš da smo samo podigli palčeve, a neko zeleno, buljooko čudovište promolilo je glavu i reklo: Čao, drugari, mogu li da vas odbacim do bejzingstonske okretnice?"

"Pa", reča Ford, "palac je, u stvari, elektronski sub-eta signalni uređaj, okretnica je na Barnardovoj zvezdi, ali ostalo je manje-više tako."

"A buljooko čudovište?"

"U stvari je zeleno."

"Divno", reče Artur. "A kada mogu kući?"

"Nikad", rekao je Ford i napipao prekidač za svetlo.

"Zakloni oči", rekao je i uključio ga.

"Bogo moj", odvrati Artur, "zar je ovo unutrašnjost letećeg tanjira?"

Prošetnik Vogon Jelc pomeri svoje odvratno, zeleno telo koje se nalazilo nasred kontrolnog mosta. Uvek je bio pomalo nervozan posle uništavanja naseljenih planeta. Želeo je da se neko pojavi i kaže mu kako je to potpuno pogrešno da bi mogao da se izdere i da mu posle bude bolje. Sručio se na kontrolno sedište što je mogao teže, u nadi da će se polomiti i pružiti mu razlog da se pošteno iznervira, ali ono samo žalostivo zaškripa.

"Gubi se!" dreknuo je na mladog vogonskog stražara koji se u tom trenutku pojavio na mostu. Stražar smesta nestade, ispunjen olakšanjem. Bilo mu je drago što neće morati da mu saopšti izveštaj koji su upravo primili. Reč je bila o službenom obaveštenju koje je govorilo da je u vladinom istraživačkom središtu na Damogranu otkriven revolucionarno novi oblik pogona za svemirske brodove, što će sve hipersvemirske ekspresne puteve učiniti nepotrebnim.

Otvoriše se još jedna vrata, ali vogonski zapovednik ovog puta nije dreknuo, jer bila su to vrata od kuhinje u kojoj su mu Dentراسи pripremali obroke. Hrana je uvek dobro došla.

Krupno stvorenje prekriveno krznom pojavilo se na vratima s poslužavnikom u rukama. Kliberilo se kao ludak.

Prošetniku Vogu Jelcu bilo je mило. Kada jedan Dentراسи izgleda tako zadovoljan sobom, negde na brodu odigrava se nešto zbog čega će moći dobro da se razbesni.

Ford i Artur zverali su oko sebe.

"Pa, šta misliš?" reče Ford.

"Malo zapušteno, zar ne?"

Ford je namrgođeno gledao prljave ležajeve, neoprano posuđe i nerazaznatljive delove smrdljivog vanzemaljskog donjeg veša razbacane po malenoj kabini.

"Znaš, na ovom brodu se radi", rekao je Ford. "Ovo su spavaonice Dentراسија."

"Učinilo mi se da si rekao kako se zovu Vogoni ili tako nekako."

"Da", reče Ford, "Vogoni vode brod, a Dentراسи su kuvari i oni su nas pustili unutra."

"Zbunjen sam", reče Artur.

"Evo, vidi", reče Ford. Seo je na jedan od ležajeva i počeo da kopa po svojoj torbici. Artur nervozno oprobа ležaj prstima i potom

sede: u stvari, nije imao toliko razloga za nervozu, jer svi ležajevi odgajeni na Skornšelusu Zeta pažljivo se ubijaju i suše pre upotrebe. Vrlo retko se dešava da ponovo ožive.

Ford dodade knjigu Arturu.

"Šta je to?" pitao je Artur.

"Autostoperski vodič kroz Galaksiju. Neka vrsta elektronske knjige. Daje informacije o svemu što ti je potrebno da znaš. Za to je namenjena."

Artur je nervozno pomeri u rukama.

"Dopada mi se futrola", rekao je. "Bez panike. To je prva pametna i korisna stvar koju sam danas čuo."

"Da ti pokažem kako radi", reče Ford. Uzeo ju je od Artura koji ju je držao poput ševe crknute već dve nedelje i izvukao iz futrole.

"Trebalo da pritisneš ovo dugme ovde, vidiš, i ekran će se osvetliti da ti pokaže sadržaj."

Ekran, veliki približno tri sa četiri inča, najednom se obasja i po njegovoj površini zatreptase znakovi.

"Želeo si da saznaš nešto o Vogonima, zato ću da unesem to ime onako kako si ga izgovorio." Prsti mu dodirnuše još nekoliko dugmadi. "Evo."

Preko ekrana zablista natpis Vogonska konstruktorska flota.

Ford pritisnu veliko, crveno dugme koje se nalazilo u dnu ekrana i reči potekoše preko njega. Istovremeno, knjiga poče da govori, tihim odmerenim glasom. Evo šta je knjiga rekla:

"Vogonska konstruktorska flota. Evo šta da učinite ukoliko želite da stopirate Vogona: odustanite od toga. Oni su jedna od najneprijatnijih rasa u Galaksiji - nisu, zapravo, toliko zli, koliko su uvek loše i birokratski raspoloženi, nadmeni i neosetljivi. Prstom ne bi mrdnuli da spasu rođenu babu od proždrljivih, buljoustih zveri sa Traala ukoliko ne bi dobili potpisani nalog u tri primerka, zaveden u delovodnik, vraćen donosiocu, komisijski pregledan, zaturen, pronađen, izložen javnoj raspravi, ponovo zaturen i najzad na tri meseca zakopan u tresetište da bi odatle izašao u obliku ogrevnog materijala.

Najbolji način da dobijete piće od Vogona jeste da mu gurnete prst u grlo, a najbolji način da ga iznervirate jeste da gurnete njegovu babu među proždrljive buljouste zveri sa Traala.

Ni u kom slučaju nemojte dozvoliti da vam Vogon čita poeziju."
Artur zatrepta.

"Kakva čudna knjiga. Pa, ko nas je onda povezao?"

"U tome i jeste stvar, podaci su malo zastareli", reče Ford i vrati knjigu u futrolu. "Ja se bavim terenskim istraživanjem za novo, dopunjeno izdanje, a između ostalog treba da dodam materijal o tome kako Vogoni sada upošljavaju Dentrasije kao kuvare, što nam pruža dosta prostora za manevrisanje."

Bolan izraz prošao je Arturovim licem "Ali ko su Dentراسije?" upitao je.

"Sjajni momci", reče Ford. "Najbolje kuvaju i najbolje prave pića, a za sve ostalo baš ih je briga. Uvek pomažu stoperima da dođu na brod, delom zato što vole društvo, ali uglavnom zato što to nervira Vogone. Baš takve stvari treba da znaš ukoliko si siromašan stoper koji bi da vidi čudesa Vaseljene za manje od trideset altairskih dolara dnevno. A ja se time bavim. Zgodno, zar ne?"

Artur je delovao izgubljeno.

"Neverovatno", rekao je i namrštio se na jedan od okolnih ležajeva.

"Na nesreću, zaglavio sam se na Zemlji nešto duže nego što sam nameravao", reče Ford. "Došao sam na nedelju dana, a ostao petnaest godina."

"Ali kako si uopšte došao tamo?"

"Jednostavno. Dovezao me jedan draškar."

"Draškar?"

"Aha."

"Ovaj, a šta je to..."

"Draškar? To su ti obično bogati klinci koji ne znaju šta bi sa sobom. Muvaju se u potrazi za planetama koje još nisu uspostavile međuzvezdani kontakt, pa im zuje."

"Zuje?" Arturu se učini da Ford uživa da mu zagorčava život.

"Aha", reče Ford, "zuje. Nađu neko zabačeno mesto na kome živi malo ljudi, slete pred neku sirotu dušu koja ništa ne sumnja i kojoj posle niko neće verovati u ono što bude ispričala, pa onda skaču ispred nje sa šaškastim antenama na glavi i viču bip-bip. Stvarno detinjasto." Ford se bacio na ležaj s rukama ispod glave, a izraz mu je bio neverovatno samozadovoljan.

"Forde", bio je uporan Artur, "ne znam da li to zvuči kao luckasto pitanje, ali šta ću ja ovde?"

"Pa, to znaš", rekao je Ford. "Spasao sam te sa Zemlje."

"A šta je bilo sa Zemljom?"

"Ah. Uništena je."

"Je li", reče Artur ravnim glasom.

"Jeste. Isparila je i nestala."

"Čuj", reče Artur, "to me pomalo uznemirava."

Ford se namršti za svoj račun i činilo se da prebire po mislima.

"Da, to mogu da shvatim", rekao je najzad.

"Da shvatiš!" zaurla Artur. "Da shvatiš!"

Ford skoči sa ležaja.

"Gledaj knjigu!" prosikta on žustro.

"Šta?"

"Bez panike."

"Ne paničim!"

"O da, radiš tačno to."

"Dobro, paničim. Šta bih drugo?"

"Pođi sa mnom u provod. Galaksija je zabavno mesto. Ali prvo moraš da gurneš ovu ribicu u uvo."

"Molim", reče Artur, suzdržavajući se, ili je bar tako mislio.

Ford podiže staklenu bočicu po kojoj se koprcala malena, žuta riba. Artur zatrepta. On požele da vidi nešto jednostavno i poznato, nešto što bi mogao da obuhvati mislima. I pored donjeg veša Dentrasija, hrpe skornšelskih ležajeva i čoveka sa Betelgeza koji mu je nudio da gurne u uvo žutu ribicu osetio bi se bezbedno samo da je mogao da vidi makar i najobičniju kesu kokica. Ali nije mogao i zato se nije osećao bezbedno.

Iznenada, oko njih se zaori silovit zvuk bez ikakvog vidljivog izvora. Dent jeknu prestravljeno pred onim što je zvučalo kao čovek koji pokušava da grgoće dok se bori protiv čopora vukova.

"Pst", reče Ford. "Slušaj, možda je važno."

"Va.. važno?"

"To vogonski zapovednik govori preko razglasa."

"Hoćeš da kažeš da Vogoni ovako govore?"

"Slušaj!"

"Ali ja ne razumem vogonski!"

"I ne moraš. Samo gurni ribicu u uvo."

Munjevitim pokretom šake Ford lupi Artura po uhu, a ovaj je iznenada imao mučan osećaj da mu ribica klizi duboko u unutrašnjost glave. Ječeći od užasa, sekundu ili dve pokušavao je da kopa po uvu, a onda se lagano okrenuo, očiju okruglih od zaprepašćenja. Iskusio je slavni ekvivalent posmatranja slike sa dva crna obrisa lica gledanog iz profila, koje se iznenada pretvara u prikaz belog svećnjaka. Ili gledanja u hrpu obojenih tačaka na parčetu hartije koje se iznenada razdvajaju u broj šest, što znači da će vam optičar naplatiti debele pare za nove naočari.

Još je slušao urlanje i krkljanje, znao je to, samo što ga je ono sada podsećalo na savršeno normalan engleski jezik.

6.

Evo šta je čuo...

"Url url garglj url garglj url url url garglj url garglj url url garglj garglj url garglj garglj garglj url slurp uurg bi se iko drugi zabavljao. Ponavljam. Govori vaš kapetan i zato prekinite to što radite i slušajte. Najpre, po instrumentima vidim da na brodu imamo dva autostopera. Čujte me, gde god da ste. Hteo bih da budete načisto sa time da uopšte niste dobro došli. Teško sam radio da bih dospeo ovde, nije mi bilo lako da postanem zapovednik vogenske konstruktorske flote i zato ne želim da je sada pretvorim u taksi službu za bandu degenerisanih žicaroša. Poslao sam istražnu grupu i čim vas budu našli bićete izbačeni sa broda. Ako budete imali sreće, prvo ću malo da vam čitam svoje pesme.

Drugo, uskoro ćemo izvesti hipersvemirski skok prema Barnardovoj zvezdi. Kada stignemo, provešćemo sedamdeset dva sata na doku radi popravki, a tokom tog vremena nikome nije dozvoljeno da napušta brod. Ponavljam, svaki izlaz na planetu je zbranjen. Nedavno sam se nesrećno zaljubio i zato ne vidim zašto bi se iko drugi zabavljao. Kraj poruke."

Buka prestade.

Artur zaprepašćeno otkri da leži na podu, zgrčen, ruku obavijenih oko glave. Onda se slabašno nasmeši.

"Divan čovek", rekao je. "Voleo bih da imam kćerku da bih mogao da joj zabranim da se uda za takvog..."

"Ne bi to ni morao", reče Ford. "Oni seks vole koliko i saobraćajnu nesreću. Ne, ne mrdaj", dodade on kada je Artur počeo da se odmotava, "bolje ti je da se pripremiš za hipersvemirski skok. Neugodan je kao pijanstvo."

"Kako pijanstvo može da ti naškodi?"

"Pitaj čašu vode."

Artur razmisli o tome.

"Forde", rekao je.

"Da?"

"Šta radi ta ribica u mom uvu?"

"Prevodi. To je vavilonska ribica. Pogledaj u knjigu ako želiš."

Pružio mu je Autostoperski vodič kroz Galaksiju i zatim se zgrčio u fetalni položaj da bi se pripremio za skok.

U istom trenutku, dno otpade s Arturovog uma.

Oči mu se okrenuše naopačke. Tabani mu procureše kroz potiljak.

Soba oko njega spljoštala se, zavrtela, iščezla i ostavila ga da se skuplja u unutrašnjost sopstvenog stomaka.

Putovali su kroz hipersvemir.

"Vavilonska ribica", govorio je tiho Autostoperski vodič kroz Galaksiju, "mala je, žuta, liči na pijavicu i verovatno predstavlja najčudnovatiju pojavu u čitavoj Vaseljeni. Ona se hrani energijom moždanih talasa koje prima ne od svog nosioca već od onih koji ga okružuju. Ona apsorbuje sve nesvesne mentalne učestalosti iz njihovih moždanih talasa da bi se njima prehranila. Zatim u um nosioca luči telepatsku matricu koja se formira kombinovanjem učestalosti svesnih misli s nervnim signalima pokupljenim iz središta za govor mozga koji ih emituje. To sve praktično znači da, ukoliko ugurate vavilonsku ribicu u uvo, možete smesta da razumete sve što vam se izgovori na bilo kom jeziku. Govor koji čujete u stvarnosti dekodira matricu moždanih talasa koju vam u um ubacuje vaša vavilonska ribica.

Toliko je besmisleno neverovatna mogućnost da nešto tako neopisivo korisno evoluirala najobičnijim spletom okolnosti, da to neki mislioci vide kao konačan i neoboriv dokaz o nepostojanju Boga.

Dokaz ide otprilike ovako: 'Odbijam da dokažem da postojim', kaže Bog, 'jer dokazivanje pobija veru, a bez vere ja nisam ništa.'

'Ali', kaže čovek, 'vavilonska ribica je dokaz, zar ne? Ona nije mogla da nastane slučajno. Ona dokazuje da postojiš, dakle prema tvojim sopstvenim rečima, ti ne postojiš. QED.' *QED: Quod erat demonstrandum - što je i trebalo dokazati. prim. prev.*

'Uh bre', kaže Bog, 'na to nisam ni pomislio' i smesta nestaje u oblačku logike.

'Ah, bilo je to lako', kaže čovek, a na bis ide da dokaže kako je crno belo i gine na obeleženom pešačkom prelazu.

Većina vodećih teologa smatra taj dokaz gomilom budalaština, ali to nije sprečilo Ulona Kolufida da se obogati kada ga je upotrebio kao središnju temu svoje popularne knjige, 'E sad smo konačno sredili Boga'.

U međuvremenu, time što je delotvorno uklonila sve prepreke u

komunikaciji između različitih rasa, sirota vavilonska ribica izazvala je više krvavih ratova nego sve ostalo u čitavoj istoriji."

Artur zastenja. Otkriće da ga skok kroz hipersvemir nije ubio sasvim ga je prestravilo. Sada se nalazio na šest svetlosnih godina od mesta na kome bi se nalazila Zemlja da je još postojala.

Zemlja.

Njena prikaza tužno mu je lebdela u bolnom umu. Njegova mašta ni na koji način nije uspevala da pojmi udarac koji mu je zadao nestanak čitave planete Zemlje; bio je prevelik. On podbode svoja osećanja mišlju da njegovih roditelja i sestre više nema. Bez ikakve reakcije. Pomislio je na sve ljude koji su mu bili bliski. Bez ikakve reakcije. Zatim je pomislio na potpunog stranca iza koga je stojao u redu u supermarketu pre dva dana i tada oseti iznenadan ubod - supermarket je nestao, sva roba iz njega nepovratno je nestala. Nelsonov spomenik je nestao! Nelsonov spomenik je nestao, a neće biti protesta, jer nije ostao niko ko bi mogao da protestuje. Od sada, Nelsonov spomenik postoji samo u njegovom umu. Engleska postoji samo u njegovom umu, zarobljenom u tom ledenom, smrdljivom, čeličnom, svemirskom brodu. Zahvati ga talas klaustrofobije.

Engleska više ne postoji. To je shvatao - nekako mu je pošlo za rukom da to shvati. Pokušao je ponovo. Amerika, pomisli, takođe je nestala. Nije mogao da shvati. Odluči se da pokuša s nečim manjim. Njujork je nestao. Bez ikakve reakcije. I inače nikada nije ozbiljno verovao da postoji. Dolar, pomisli, pao je zauvek. Lagan drhtaj. Svi Bogartovi filmovi zbrisani, reče on sebi i to mu zadade gadan udarac. Mekdonald, pomislio je. Više nema Mekdonaldovih hamburgera.

Onesvestio se. Kada je sekundu kasnije došao k sebi, otkrio je da jeca za svojom majkom.

Silovito je skočio na noge.

"Forde!"

Ford podiže pogled iz ugla u kome je sedeo i pevušio. Putovanja kroz svemir uvek je smatrao prilično zamornim.

"Aha?" reče on.

"Ako si istraživač povezan s tom knjigom, a boravio si na Zemlji, mora da si prikupljao materijal o njoj."

"Pa jeste, došao sam u priliku da malo dopunim prvobitni tekst."

"Daj mi da vidim šta ovo izdanje kaže o njoj; to moram da saznam."

"Aha, dobro." On mu ponovo dodade knjigu.

Artur je zgrabi i pokuša da umiri prste koji su mu se tresli. On pritisnu dirke koje su odgovarale traženoj stranici. Ekran se osvetli, zažmirka i pretvori se u stranicu teksta. Artur je zurio u nju.

"Ne postoji tekst!" prasnuo je.

Ford pogleda preko ramena.

"Postoji", rekao je, "tamo dole, u dnu ekrana, odmah ispod Ekscentrike Galumbite, kurve sa tri sise sa Erotikona 6."

Artur je pratio Fordov prst i video kuda pokazuje. Za trenutak i dalje nije shvatao, a onda eksplodira:

"Šta? Bezopasni? To je sve što ima da kaže? Bezopasni? Jedna jedina reč!"

Ford sleže ramenima.

"Pa, u Galaksiji postoji sto milijardi zvezda, a prostor u mikroprocesorima knjige nije neograničen", rekao je. "Osim toga, razume se, niko nije mnogo znao o Zemlji."

"Pa, nadam se da si to bar malo ispravio, Boga mu."

"O, da, ovaj, uspeo sam da pošaljem uredniku novi tekst. Morao je malo da ga skрати, ali ipak je reč o poboljšanju."

"A šta piše sada?" pitao je Artur.

"Uglavnom bezopasni", priznao je Ford uz pomalo zbunjeno kašljucanje.

"Uglavnom bezopasni!" viknu Artur.

"Kakav je to bio zvuk?" prosikta Ford.

"To sam ja vikao", viknu Artur.

"Ne! Umukni!" reče Ford. "Izgleda da smo u nevolji."

"Ti misliš da smo u nevolji!"

Pred vratima jasno se začuše zvuci odsečnih koraka.

"Dentrasi?" prošapta Artur.

"Ne, ovo su čizme potkovane čelikom", reče Ford.

Začu se oštar, metalni udarac po vratima.

"Onda, ko je?" reče Artur.

"Pa", reče Ford, "ako imamo sreće, onda su to samo Vogoni koji su došli da nas izbace u svemir."

"A ako nemamo?"

"Ako nemamo sreće", reče mirno Ford, "onda je zapovednik možda bio ozbiljan u svojoj pretnji da će nam najpre čitati pesme..."

7.

Na listi najgore poezije u čitavoj Vaseljeni vogonska poezija treća je po redu. Druga je poezija Azgota sa Krije. Kada je njihov slavni poeta Gruntos Lomni recitovao svoju pesmu 'Oda grudvici kita koju nađoh pod pazuhom svojim jednog letnjeg jutra', četvoro ljudi iz publike umrlo je od unutrašnjeg krvoliptanja, a predsednik Srednjegalaktičkog saveta za unazađenje umetnosti preživeo je tako što je odgrizao sopstvenu nogu. Zabeleženo je da je Gruntos bio 'duboko razočaran' prijemom na koji je naišla pesma i da se upravo spremao da započne čitanje svog epa u dvanaest knjiga 'Moja omiljena grgoljenja tokom kupanja', kada mu je sopstvena utroba, u očajničkom pokušaju da spase život i civilizaciju, pokuljala uz vrat i zagušila mozak.

Najgora poezija koja je ikada postojala nestala je zajedno s svojim tvorcom, Polom Nensi Milston Dženings iz Grinbridža, u Eseksu, Engleska, tokom uništenja planete Zemlje.

Prošetnik Vogon Jelc vrlo lagano se nasmešio. Nije to učinio toliko zbog efekta, koliko zato što je pokušavao da se priseti tačnog redosleda mišićnih pokreta. Upravo se jezivo terapijski izdrao na svoje zarobljenike i sada je bio sasvim miran i spreman za malo zlostavljanja.

Zatvorenici su sedeli u stolicama za slušanje poezije, i to vezani. Vogoni ne gaje nikakve iluzije u vezi s omiljenošću svojih radova. Njihovi rani pokušaji na tom polju bili su deo tvrdoglavog navaljivanja da budu prihvaćeni kao potpuno razvijena i kulturna rasa, ali jedino što ih je sada pobuđivalo bila je čista pokvarenost.

Ledeni znoj izbijao je po čelu Forda Prefekta i slivao mu se niz elektrode na slepoočnicama. Ove su bile spojene sa nizom elektronskih uređaja - pojačivačima slikovitosti, ritmičkim modulatorima, alternativnim zadrživačima i potiskivačima govornih figura - listom napravljenih da pojačaju utiske koje ostavlja pesma i da obezbede da se ne izgubi ni najmanja pojedinost pesnikovih poruka.

Artur Dent sedeo je i drhtao. Pojma nije imao šta mu se sprema, ali od onoga što se do tada dogodilo ništa mu se nije dopalo, a nije verovao da će se stvari bitno promeniti u budućnosti.

Vogon poče da čita - posredi je bio odvratni odlomčić koji je lično napisao.

"O fredlani gruntibugli..." počeo je. Grčevi obužeše Fordovo telo - bilo je to užasnije nego što je i slutio.

"...Vaše mikturacije jesu mi / ko plurdlani garblikoči i lurdgni sni."

"Aaaaaaargggghhhhh!" Ford Prefekt zabaci glavu kada je zahvatiše nepodnošljivi udari bola.. Kao u magli, video je pored sebe Artura koji se uvijao i trzao na svom sedištu. On stegnu zube.

"Grupe, zazivam Ti", nastavio je bezosećajni Vogon, "svoje puntovane turlingdrome."

Glas mu se podiže do užasnog, uzbuđenog urlika. "I huptozno da dranglaš me krinklim bindlvurdlama / ili da te bacim međ gobervarte svojim blarglgnječuronom čuvaj se ako te ne!"

"Nnnnnnnnnjjjjjuuuuuurrrrrrrgggggghhhhh!" zaurlao je Ford Prefekt i zgrčio se kada ga je preko slepoočnica zahvatilo elektronsko pojačavanje poslednjeg stiha, a onda je potpuno omlitavio.

Artur se previjao.

"A sada, Zemljani", zabruna Vogon (on nije znao da je Ford u stvari sa male planete u blizini Betelgeza, a i da je znao baš bi ga bilo briga), "stavljam vas pred jednostavan izbor! Ili umrite u svemirskom vakuumu ili..." on zastade radi melodramatskog efekta, "ili mi recite koliko vam se svidela moja pesma!"

Zabacio se u ogromno, kožno sedište napravljeno u obliku krila slepog miša i pažljivo ih gledao. Ponovo se nasmešio.

Ford je pokušavao da dođe do daha. Odrvenelim jezikom prelazio je preko osušenih usana i ječao.

Artur veselo reče: "U stvari, baš mi se dopala."

Ford se okrete i zinu. Bio je to prilaz koji mu jednostavno nije pao na pamet.

Vogon iznenađeno podiže obrve, što mu je delotvorno zaklonilo nos i, prema tome, nije delovalo toliko loše.

"Oh, dobro", zabruna on, dobrano zapanjen.

"Oh, da", reče Artur, "čini mi se da su neki od metafizičkih simbola bili naročito delotvorni."

Ford je i dalje zurio u njega i lagano prilagođavao misli ovom potpuno novom konceptu. Hoće li zaista biti u stanju da se iz ovoga

izvuku na tako besraman način?

"Da, produži", nagovarao ga je Vagon.

"Oh... a, ovaj... a zanimljiv ritmički oblik", nastavio je Artur, "kao da se suprotstavlja čitavom... ovaj...ovaj...", zašepRTLja on.

Ford mu priskoči u pomoć, nasumice ubacivši: "Čitavom nadrealizmu prokrivene metafore koja prikazuje ... ovaj..." i on se ušepRTLja, ali Artur je već bio spreman.

"...Čovečnost..."

"Vogonstvo", prosikta Ford.

"Ah, da, Vogonstvo (izvinite) pesnikove osećajne duše", Artur je osećao da je sada na domaćem terenu, "što uspeva da prodre preko medijuma stihovne strukture, sublimujući jedno, prenoseći u transcendentno drugo i izlazeći na kraj s fundamentalnim dihotomijama svega ostalog", (dostigao je trijumfalni krešćendo), "i slušalac ostaje sa dubokim i živim uvidom u...u... ovaj..." (...rečitost ga iznenada izdade). Ford priskoči svojim coup de grace:

"U ono o čemu pesma govori!" uskliknu on, a uglom usta dodade: "Odličan posao, Arture, bio si sjajan."

Vagon ih je pažljivo posmatrao. Na trenutak, gorka duša njegove rase duboko u njemu bila je dirnuta, ali potom je pomislio, ne - za to je malo prekasno. Glas poče da mu podseća na mjaukanje mačke koja cepa najlonsku čarapu.

"Znači, hoćete da kažete da ja pišem poeziju zbog toga što pod svojom zlom, grubom i bezosećajnom spoljašnošću zapravo želim da budem voljen" rekao je. Onda zastade. "Je li tako?"

Ford se nasmeja. "Pa, u stvari, da", rekao je. "Zar svi mi, u dubini, znate, ne želimo...ovaj..."

Vagon ustade.

"Ne, uopšte niste u pravu", rekao je. "Ja pišem poeziju da bih što oštrije izrazio svoju zlu, grubu i bezosećajnu spoljašnost. Ipak ću vas izbaciti iz broda. Stražaru! Odvedi zarobljenike do vazdušne komore broj tri i izbaci ih napolje!"

"Šta?" zaurla Ford.

Ogromni, mladi vogonski stražar prišao je i iščupao ih iz veza svojim ogromnim, masnim ručerdama.

"Ne možeš nas izbaciti u svemir", zajauka Ford, "mi pokušavamo da napišemo knjigu..."

"Svaki otpor je beskoristan!" dreknu vogonski stražar na njega. Bila je to prva rečenica koju je naučio kada je stupio u vogonske stražarske trupe.

Zapovednik ih je pratio pogledom, nezainteresovano se zabavljajući, a zatim se okrenuo.

Artur se divlje osvrtao oko sebe.

"Neću da umrem!" jaukao je. "Još imam glavobolju! Neću na nebo s glavoboljom, ne bih se lepo osećao, a to nikako ne bi bilo u redu!"

Stražar obojicu čvrsto obuhvati oko vrata i, pošto se s puno poštovanja poklonio zapovednikovim leđima, izgura ih s mosta, dok su se oni otimali i borili. Čelična vrata se zatvoriše i zapovednik je ponovo bio sam. Tiho je pevušio dok je razmišljao za svoj račun, lagano prebirajući prstima po beležnici sa stihovima.

"Hmmm", rekao je, "suprostavlja se nadrealizmu prikrivene metafore..." Razmišljao je o tome na trenutak, a onda je zatvorio beležnicu s mrkim osmehom.

"I smrt je za njih suviše dobra", rekao je.

Dugački hodnik čeličnih zidova odjekivao je zvukom nemoćne borbe dvojice humanoida čvrsto stegnutih pod gumastim pazuhom Vogona.

"Sjajno", rečao je Artur, "ovo je stvarno izvrsno. Ma, ostavi me, životinjo!"

Vogonski stražar nastavio je da ih vuče.

"Bez brige", reče Ford, "smisliću ja već nešto". Ali nije zvučao preterano ubeđeno.

"Svaki otpor je beskoristan!" dreknu stražar.

"Ma nemoj govoriti takve stvari", promuca Ford. "Kako čovek da bude lepo raspoložen kad govoriš takve stvari?"

"Gospode Bože", požali se Artur, "govoriš o lepom raspoloženju, a meni su danas uništili rodnu planetu. Jutros sam se probudio i mislio kako ću provesti miran i prijatan dan, malo čitati, okupati psa... Sada je oko četiri po podne, a mene već izbacuju iz tuđinskog svemirskog broda na šest svetlosnih godina od ostataka Zemlje koji se puše!" On jauknu i zakrklja kada Vogon pojača stisak.

"Dobro", reče Ford, "samo bez panike!"

"Ko pominje paniku?" zareža Artur. "Sve ovo samo je kulturni šok.

Čekaj dok se malo sredim i priviknem na situaciju. Tada ćeš da vidiš šta je panika!"

"Arture, počinješ da se ponašaš histerično. Ućuti!" Ford je očajnički pokušavao da razmišlja, ali stražarevo urlanje ponovo ga je omelo.

"Svaki otpor je beskoristan!"

"Oh, hajde, o'ladi malo", rekao je Ford. Krivio je vrat sve dok nije uspeo da pogleda čuvara u lice. Na um mu pade jedna pomisao.

"Da li ti stvarno uživaš u tome?" upitao je najednom.

Vogon se ukopa u mestu, a kroz crte njegovog lica poče lagano da se probija izgled neizmerne tuposti.

"Uživam?" zamumlao je. "Šta hoćeš time da kažeš?"

"Hoću da kažem", reče Ford, "da li si zadovoljan ovakvim životom? Marširaš okolo, vičeš, izbacuješ ljude iz svemirskih brodova..."

Vogon je buljio u nisku, čeličnu tavanicu, a obrve gotovo da su mu se zakotrljale jedna preko druge. Usta mu se otvoriše. Konačno je rekao: "Pa, provodim ja ovde lepe sate..."

"Tako i treba", saglasio se Ford.

Artur okrenu glavu da bi pogledao Forda.

"Šta to radiš, Forde?" upita on zaprepašćenim šapatom.

"Oh, samo se zanimam za svet oko sebe, u redu?" rekao je. "Znači, provodiš prijatne sate", zaključio je.

Vogon je buljio u njega, a mlitave misli vukle su mu se po mutnim dubinama.

"Jeste", kazao je, "ali sada kada si to pomenuo, u stvari, većina minuta koji ih čine prilično je bedna. Osim..." Ponovo je mozgao, a ovog puta to je zahtevalo gledanje u tavanicu, "osim onog vikanja koje mi se baš dopada." Napunio je pluća i dreknuo: "Svaki otpor je..."

"Da, da, svakako", žurno ga prekide Ford, "to ti mnogo dobro polazi za rukom, veruj mi. Ali ukoliko je uglavnom bedno", reče on, puštajući da reči lagano pogode svoju metu, "onda zbog čega sve to radiš? U čemu je stvar? Cure? Kožna odeća? Machismo? Ili smatraš da izlazak nakraj s tupavom jednoličnošću svega toga predstavlja zanimljiv izazov?"

Artur je zbunjeno gledao čas u jednog, čas u drugog.

"Ovaj...", reče stražar. "Ovaj... ovaj... pa ne znam. Mislim da je to naprosto... onako. Tetka kaže da mesto stražara na kosmičkom brodu znači dobru karijeru za mladog Vogona - znaš, uniforma, kožni opasač za zračno oružje, tupava jednoličnost..."

"Eto vidiš, Arture", reče Ford poput nekoga ko je došao do zaključka u raspravi, "a ti misliš da ti imaš problema."

Artur je i dalje mislio da ima. Osim onoga što se dogodilo s njegovom rodnom planetom, vogonski stražar napola ga je zadavio, a i nije mu se mnogo dopadala zamisao da ga izbace u svemir.

"Probaj da shvatiš njegov problem", bio je uporan Ford. "Jadnom momku život prolazi u marširanju, izbacivanju ljudi iz svemirskih brodova..."

"I vikanju", dodade stražar.

"I vikanju, razume se", reče Ford i prijateljski potapša nabreklu ruku koja mu je stezala vrat, "...a da čak i ne zna zbog čega sve to radi!"

Artur se složi da je to vrlo tužno. Učinio je to malim, nemoćnim pokretom, jer bio je toliko pridavljen da nije mogao ni da pisne.

Stražar duboko, zbunjeno zabrunđa.

"Ovaj... Pa sad, kad postaviš stvari na takav način, ispada..."

"Dobri momče!" hrabrio ga je Ford.

"Ali, dobro", nastavio je brundanje, "Šta drugo da radim?"

"Pa", reče Ford, veselo, ali lagano, "razume se, da prestaneš to da radiš. Reci im", produžio je, "da više nećeš to da radiš!" Osetio je da bi trebalo da doda još nešto, ali izgledalo je da stražar ima dovoljno problema da svari i toliko.

"Eehhhhhmmmmmmmmmmmmmm..." reče stražar, "ehm, pa meni to baš i ne zvuči toliko sjajno."

Ford iznenada oseti kako mu trenutak nepovratno izmiče.

"Čekaj malo", rekao je, "to je samo za početak, znaš, ima više u tome nego što ti misliš..."

Ali u tom trenutku stražar obnovi svoj stisak i produži da vuče zatočenike prema vazdušnoj komori. Bio je vidljivo dirnut.

"Ne, čini mi se da je vama svejedno", reče on, "pa zato bolje da vas obojicu uguram u tu vazdušnu komoru, a onda idem da još malo vičem."

Ford Prefekt nije se tome nadao.

"Čekaj... Čuj!" reče on, manje lagano, manje veselo.

"Aaaaggggggnnnnnnnnnn..." pridruži se Artur bez ikakvog vidljivog zanimanja.

"Ali, pazi dobro", produžio je Ford. "Tu su muzika, umetnost i mnoge druge stvari o kojima ti još ništa nisam pričao! Aaarrggghhh!"

"Svaki otpor je beskoristan", dreknu stražar, a onda dodade: "Znate, ako budem ovako nastavio, na kraju će me unaprediti u višeg oficira za dreku, a za oficire koji ne viču i ne izbacuju ljude nema baš puno odmora i zato bolje da se držim onoga što znam."

U međuvremenu, stigli su do vazdušne komore - ogromnog, okruglog, čeličnog poklopca džinovske težine, okrenutog u pravcu oplata broda. Stražar se pozabavi komandama i poklopac se glatko otvori.

"Ali hvala vam što ste pokazali zanimanje", reče vogonski stražar. "A sada, ćao." Gurnuo je Forda i Artura kroz otvor u malu prostoriju koja se nalazila iza njega. Artur je ostao da leži; soptao je, upirući se da povрати dah. Ford se okrete i beskorisno upre ramenom o poklopac koji se ponovo zatvarao.

"Ali, slušaj", doviknuo je stražaru, "postoji čitav svet o kome ništa ne znaš... Šta misliš o ovoj stvari?" Očajnički se uhvatio jedinog dela kulture koji mu je pao na pamet - otpevušio je uvodne taktove pete Betovenove simfonije.

"Ta da da dam! Zar ovo ništa ne pokreće u tebi?"

"Ne", reče stražar. "Ne baš. Ali pomenuću to mojoj tetki."

Ako je nešto i rekao posle toga, nije se čulo. Poklopac se zatvorio i svi zvuci su nestali izuzev slabog, dalekog brujanja brodskih motora.

Nalazili su se u sjajnoj, uglačanoj, valjkastoj prostoriji koja je imala nekih šest stopa u prečniku i bila deset stopa dugačka.

Ford se zadihano obazre.

"Pomislih, pametan momak u perspektivi", reče on i skliznu niz zakrivljeni zid.

Artur je još ležao na zaobljenom podu, tamo gde se srušio. Nije dizao pogled. Samo je ležao i dahtao.

"Sada smo u sosu, je l' da?"

"Da", reče Ford, "u sosu smo."

"Pa zar ništa nisi smislio? Učinilo mi se da si rekao da ćeš nešto

smisliti. Možda si to i uradio, ali ja nisam ni primetio."

"Oh, da, smislio sam nešto", dahtao je Ford. Artur podiže pogled pun iščekivanja.

"Ali, na žalost", produžio je Ford, "to zahteva da se nađemo s druge strane ovog poklopca koji ne propušta vazduh." On šutnu poklopac prolaza kroz koji su maločas ubačeni.

"Ali bila je to dobra ideja, zar ne?"

"Oh, da, vrlo napredna."

"Šta je bilo posredi?"

"Pa, pojedinosti još nisam razradio. A sada to i nema mnogo smisla, zar ne?"

"I tako...ovaj, šta će biti sada?" upitao je Artur.

"Oh, ovaj, pa, poklopac pred nama automatski će se otvoriti kroz nekoliko trenutaka, a mi ćemo, pretpostavljam, izleteti u duboki svemir i ugušiti se. Razume se, ukoliko se prethodno budeš nadisao vazduha, moći ćeš da izdržiš trideset sekundi..." reče Ford. Zabacio je ruke iznad glave, podigao obrve i počeo da pevuši staru betelgesku borbenu himnu. U Arturovim očima iznenada je počeo da deluje vrlo vanzemaljski.

"Znači, tako", rekao je Artur, "umrećemo."

"Da", reče Ford, "osim ako... ne! Čekaj trenutak!" Iznenada se upiljio u nešto izvan Arturovog vidnog polja. "Kakav je ono prekidač?" povikao je.

"Šta? Gde?" dreknu Artur i okrenu se.

"Ne, samo sam se šalio", reče Ford. "Ipak ćemo umreti."

Ponovo je spuznuo niz zid i nastavio melodiju tamo gde ju je prekinuo.

"Znaš", reče Artur, "u ovakvim trenucima, dok sam zarobljen u vagonskoj vazdušnoj komori sa čovekom sa Betelgeza i dok očekujem da umrem od gušenja u dubokom svemiru, stvarno žalim što nisam slušao šta mi je majka govorila kad sam bio mali."

"Zašto, šta ti je govorila?"

"Ne znam, nisam slušao."

"Ah." Ford produži da pevuši.

'Pa ovo je sjajno', mislio je Artur, 'Nelsonov spomenik je nestao, nestali su i Mekdonaldovi hamburgeri, ostao sam samo ja i reči Uglavnom bezopasni. Uskoro će preostati samo reči Uglavnom

bezopasni. A juče je izgledalo da je s planetom sve u redu.'

Motor zabruja.

Lagano šištanje preraste u zaglušujući urlik vazduha kada se spoljašnji prolaz otvori prema tamnoj praznini ispunjenoj majušnim, neverovatno blistavim tačkama svetlosti. Ford i Artur izleteše u kosmos poput loptica iz dečjeg pištolja.

8.

Autostoperski vodič kroz Galaksiju je izuzetna knjiga. Prerađivana je i prekrajana mnogo puta tokom mnogih godina i pod mnogo raznih urednika. Sadrži doprinose nebrojenih putnika i istraživača.

Uvod u ovu knjigu počinje na sledeći način:

'Svemir je', kaže se tamo, 'veliki. Stvarno mnogo veliki. Naprosto da ne poverujete koliko je neverovatno, divovski neshvatljivo veliki. Hoću da kažem, možda vi mislite da morate dugo da pešačite do one radnje tamo, ali to su vam samo trice u poređenju sa kosmosom. Pazite ovako...' I tako dalje.

(Posle izvesnog vremena stil se malo sređuje i počinju stvari koje su vam stvarno neophodne, kao na primer činjenica da se na nezamislivo divnoj planeti Betselaminu sada toliko brinu zbog kumulativne erozije koju izaziva deset milijardi turista godišnje, da vam svaku razliku između iznosa koji pojedete i koji izlučite dok ste na planeti hirurški uzimaju od tela prilikom polaska: zbog toga, svaki put kada tamo odete u toalet, neophodno je da dobijete potvrdu.)

Istini za volju, prilikom suočenja s golom ogromnošću međuzvezdanih rastojanja poklekli su i bolji umovi od onih koji su odgovorni za uvodni deo Vodiča. Neki vas pozivaju da na trenutak zamislite kikiriki koji raste u Redingu, mali orah u Johanesburgu i druge, slične zbunjujuće stvari.

Jednostavna je istina da se međuzvezdana rastojanja ne uklapaju u ljudsku maštu.

Čak i svetlosti, koja toliko brzo putuje da su većini rasa potrebne hiljade godina da bi uopšte shvatile da putuje, treba vremena za putovanje između zvezda. Potrebno joj je osam minuta da od zvezde Sol doputuje do mesta na kome se nekada nalazila Zemlja, a još četiri godine da stigne do Sunčevog najbližeg zvezdanog suseda, Alfe Proksime.

Da bi svetlost dospela do drugog kraja Galaksije, recimo do Damograna, potrebno je još podosta: pet stotina hiljada godina.

Rekord stopiranja na tolikom rastojanju iznosi nešto manje od pet godina, ali se na taj način uz put ne može videti Bog zna šta.

Autostoperski vodič kroz Galaksiju kaže da, ukoliko ste se prethodno nadisali vazduha, u potpunom svemirskom vakuumu

možete preživeti oko trideset sekundi. On zatim kaže da, budući da je svemir tako vrtoglavo prostran, vaši izgledi da vas tokom tih trideset sekundi pokupi neki drugi brod iznose jedan prema dva na dvesta šezdeset sedam hiljada sedamsto devet.

Zapanjujućom igrom slučaja, to je takođe telefonski broj jednog stana u Ajzlingtonu u kome je Artur jednom bio na stvarno dobroj žurki i gde je sreo jednu vrlo slatku devojkicu, ali mu nikako nije pošlo za rukom da je bolje upozna - otišla je s nekim tipom koji je nepozvan upao na žurku.

Iako su sada planeta Zemlja, stan u Ajzlingtonu i taj telefon uništeni, umirujuće deluje činjenica da su na izvestan način ostali zapamćeni zbog toga što su posle dvadeset devet sekundi Ford i Artur spaseni.

9.

Kompjuter panično začegrtava kada je primetio da se vazдушna komora otvorila i zatvorila bez ikakvog razumnog razloga.

Bilo je to zato što je Razum, u stvari, otišao na ručak.

U Galaksiji se pojavila rupa. Bila je duga tačno jedan nulti deo sekunde, široka nulti deo inča, a s kraja na kraj merila je popriličan broj miliona svetlosnih godina.

Kada se približila, iz nje je ispalo nebrojeno mnogo papirnatih šešira i raznobojnih balona i razletelo se Vaseljenom. Odatle je ispala i sedmočlana grupa analitičara tržišta, visokih tri stope, koji su odmah odapeli, što od gušenja, što od zaprepašćenja.

Sa istog mesta ispalo je i dvesta trideset devet hiljada jaja na oko koja su se materijalizovala u obliku ogromne, drhtave gomile na glađu pogođenoj zemlji Pogriila u sistemu Pansel.

Čitavo pleme Pongriila skapalo je od gladi, izuzev poslednjeg pripadnika koji je nekoliko nedelja kasnije skončao od trovanja holesterolom.

Nulti deo sekunde, tokom koga je rupa postojala, odjekivao je napred-nazad kroz vreme na najneobičniji način. Negde u drevnoj prošlosti ovo je ozbiljno poremetilo malenu grupu atoma, koja je nasumce lutala kroz praznu sterilnost kosmosa, i navelo je da počne da se spaja u najčudnovatije oblike. Ovi oblici brzo su naučili da umnožavaju sami sebe (bila je to jedna od stvari zbog kojih su oblici bili toliko neobični) i dali su se u stvaranje grdih nevolja na svakoj od planeta na koju bi dospeli. Tako se začeo život u Vaseljenu.

Pet divljih vrtloga uzroka i posledice zakovitla se u opakim olujama bezumlja i prosu se na neki pločnik.

Na pločniku su ležali Ford Prefekt i Artur Dent i gutali vazduh poput riba na suvom.

"Eto, vidiš", zadahta Ford, grebući po pločniku, ne bi li našao neki oslonac, dok je ovaj jurio kroz Treći Doseg Nepoznatog, "zar ti nisam rekao da ću nešto smisliti?"

"Oh, svakako", reče Artur. "Svakako."

"Bila je stvarno blistava ideja", reče Ford, "da nađem svemirski brod koji će nas spasiti u prolazu."

Stvarna Vaseljena vrtoglavo se zakrivi ispod njih. Različite moguće Vaseljene tiho su promicale, poput divokoza. Praiskonska

svetlost eksplodira i rasu vreme-prostor poput voćnog jogurta. Vreme se rascveta, a materija stade da se skuplja i beži. Najveći prost broj tiho se zgrčio u jednom uglu i zauvek sakrio od svih.

"Ma, hajde", reče Artur, "izgledi da se tako nešto desi bili su astronomski mali."

"Ne zanovetaj, vidiš da je upalilo", reče Ford.

"Na kakvom smo mi to brodu?" zapita Artur kada se pred njima razjapi ponor večnosti.

"Ne znam", reče Ford, "još nisam otvorio oči."

"Nisam ni ja", reče Artur.

Vaseljena poskoči, zaustavi se, zadrhta i rasu se u nekoliko neočekivanih pravaca.

Artur i Ford otvoriše oči i iznenađeno se obazreše.

"Bože moj", reče Artur, "baš podseća na priobalni deo Sautenda."

"Đavo ga odneo, mnogo mi je milo što to čujem", reče Ford.

"Zašto?"

"Zato što sam pomislio da me možda hvata ludilo."

"Možda te i hvata. Možda ti se samo učinilo da sam to rekao."

Ford razmisli.

"Pa dobro, jesi li rekao ili nisi?" pitao je.

"Mislim da jesam", reče Artur.

"Možda nas obojicu hvata ludilo."

"Da", reče Artur. "Kad dobro razmislim, bili bismo ljudi kada bismo verovali da je ovo Sautend."

"A veruješ li da je ovo Sautend?"

"Oh, da."

"I ja."

"Znači, mora da smo ljudi."

"Lep dan za tako nešto."

"Da", reče jedan manijak u prolazu.

"Ko je to bio?" upita Artur.

"Na koga misliš - na onog čoveka s pet glava i grmom zove, punim usoljenih haringi?"

"Da."

"Pojma nemam. Neki prolaznik."

"Ah."

Sedeli su na pločniku i s izvesnim osećanjem nelagodnosti

posmatrali ogromnu decu koja su teško poskakivala po pesku i divlje konje koji su grmeli nebom dok su uzimali sveže zalihe ojačanih ograda prema Zonama Neodređenosti.

"Znaš", reče Artur i kašljucnu, "ukoliko je ovo Sautend, ima nešto strašno čudno u vezi s njim."

"Misliš na to što more stoji mirno dok se zgrade talasaju?" reče Ford. "Da, i meni se učinilo da je to neobično. U stvari", nastavio je on kada se uz užasan pucanj Sautend rascepio na šest jednakih delova koji vrtoglavo zaplesaše i zavrteše se jedan oko drugoga u nekako nepristojnim i vulgarnim pozama, "ovde se dešava nešto stvarno čudno."

Divlji, urlikavi zvuci gajdi i violina zaoriše se kroz vetar, vrući kolačići iskočiše iz trotoara, po deset penija svaki, jezive ribe stustiše se s nebesa, a Artur i Ford odlučiše da pobegnu.

Oni zaplivaše kroz teške zidove sačinjene od zvuka, planine arhaičnih misli, doline pozadinske muzike, sastanke oštećenih cipela i prostih šišmiša - kad iznenada začuše ženski glas.

Zvučao je kao sasvim razuman glas, ali rekao je samo: "Jedan prema dva na sto hiljada jedan."

Ford spuznu niz snop svetlosti i okrete se u pokušaju da otkrije izvor glasa, ali ne vide ništa u šta bi mogao ozbiljno da poveruje.

"Kakav je to bio glas?" zaurla Artur.

"Ne znam", viknu Ford, "ne znam. Zvučao je kao mera verovatnoće."

"Verovatnoće? Šta hoćeš time da kažeš?"

"Verovatnoće. Znaš, kao dva prema jedan, tri prema jedan, pet prema četiri. Kazala je jedan prema dva na sto hiljada jedan. Znaš, to je prilično neverovatno."

Bez ikakvog upozorenja nad njima se pojavila kaca od milion galona prepuna pogačica.

"Ali šta to znači", jauknu Artur.

"Šta, pogačice?"

"Ne, mera neverovatnoće!"

"Ne znam. Pojma nemam. Mislim da smo na nekakvom kosmičkom brodu."

"Jedino mogu da zaključim", reče Artur, "da ovo nije odeljenje za prvu klasu."

U tkanju vreme-prostora pojaviše se ispupčenja. Krupna, gadna ispupčenja.

"Haaaauuuurrgghh..." reče Artur kada je osetio da mu telo omekšava i razvlači se u najčudnijim smerovima. "Izgleda da se Sautend topi... Zvezde se kovitlaju... Pustoš... Noge mi iščezavaju u zalasku sunca... Odlazi i moja leva ruka." Na um mu pade užasna pomisao. "Do đavola", rekao je "kako ću sada da nosim svoj digitalni časovnik?" On očajnički upre pogled u Forda.

"Forde", reče on, "počinješ da se pretvaraš u pingvina. Prestani."

Glas se ponovo začu.

"Jedan prema dva na sedamdeset pet hiljada i opada."

Ford se besno zagega oko svog bazena.

"Hej, ko si ti?" zakvakao je. "Gde si?" Šta se to dešava i može li se nekako prekinuti?"

"Molim vas, smirite se", reče glas umilno, poput stjuardese u letelici sa samo jednim krilom i dva motora u plamenu, "potpuno ste bezbedni."

"Ali nije stvar u tome!" žestio se Ford. "Reč je o tome da sam ja sada potpuno bezbedan pingvin, a moj drugar sve brže gubi udove!"

"Sve je u redu, ponovo su na svom mestu", reče Artur.

"Jedan prema dva na pedest hiljada i opada."

"Istini za volju", reče Artur, "nešto su duži nego što sam navikao..."

"Zar ne postoji ništa", zakvaka Ford u ptičijem gnevu, "što možeš da nam kažeš?"

Glas pročisti grlo. Jedan džinovski petit four odleprša u daljinu.

"Dobro došli", reče glas, "na zvezdani brod 'Zlatno srce'.

Glas je nastavio.

"Molim vas, nemojte se uzbuđivati", kazao je, "onim što vidite ili čujete oko sebe. Normalno je što ćete na početku osećati neke neprijatne uzgredne posledice, jer spaseni ste od sigurne smrti na nivou neverovatnoće od jedan prema dva na dvesta sedamdeset šest hiljada - možda i nešto više. Sada se krećemo na nivou od jedan prema dva na dvadeset pet hiljada, a i to opada, tako da ćemo ponovo biti u normalnom stanju čim budemo sigurni šta je, zapravo, normalno. Hvala vam. Jedan prema dva na dvadeset hiljada i

opada."

Glas se prekide.

Ford i Artur nalazili su se u nekoj maloj, ružičasto osvetljenoj kabini.

Ford je bio mahnito oduševljen.

"Arture!" reče on, "pa ovo je fantastično! Pokupio nas je brod koji radi na Pogon Beskonačne Neverovatnoće! To je nemoguće! Već sam ranije čuo neka govorkanja o tome. Zvanično su sva demantovana, ali mora biti da im je to ipak pošlo za rukom! Sagradili su Pogon Neverovatnoće! Arture, pa to je... Arture! Šta se to dešava?"

Artur je bio leđima oslonjen o vrata i upinjao se da ih zatvori, ali mu to nije sasvim polazilo za rukom. Malene, dlakave ruke probijale su se kroz pukotine pored vrata, njihovi prsti bili su umrljani mastilom; tanki glasići sumanuto su ćeretali.

Artur podiže pogled.

"Forde", rekao je. "Napolju se nalazi bezbroj majmunčića koji žele da porazgovaraju s nama o rukopisu Hamleta koji su upravo dovršili."

10.

Pogon Beskonačne Neverovatnoće predstavlja divnu, savremenu metodu prelaženja ogromnih međuzvezdanih rastojanja za puki nulti deo sekunde, bez sve one mučne petljivine oko hipersvemira.

Otkriven je srećnom slučajnošću, a potom ga je vladina istraživačka grupa na Damogranu razradila u pogonski oblik kojim se može upravljati.

Ovo je, ukratko, priča o tom otkriću.

Načelo generisanja malih iznosa konačne neverovatnoće jednostavnim spajanjem logičkih kola Bamblvini 57 submezonskog mozga za ploter atomskih vektora uronjen u sredinu koja je snažan proizvođač Braunovog kretanja (na primer, lepa, velika šolja vrelog čaja) bilo je, razume se, dobro poznato - takvi generatori često su korišćeni za probijanje leda na žurkama izazivanjem istovremenog skoka svih molekula donjeg rublja domačice za jednu stopu ulevo, u skladu s teorijom neodređenosti.

Mnogi cenjeni fizičari govorili su da to ne mogu da podnesu - jednim delom zato što je reč bila o omalovažavanju nauke, ali uglavnom zbog toga što ih nisu pozivali na takve žurke.

Druga stvar koju nisu mogli da podnesu bio je večiti neuspeh u pokušajima da načine mašinu koja bi mogla da generiše polje beskonačne neverovatnoće, neophodno da bi se svemirski brodovi prebacivali preko neshvatljivih rastojanja među najdaljim zvezdama, i na kraju su namrgođeno obznanili da je takva mašina doslovce nemoguća.

A onda je neki student, koga su ostavili da počisti laboratoriju posle neke izuzetno neuspele žurke, počeo ovako da rezonuje:

Ukoliko je, pomislio je on, takva mašina praktično neostvarljiva, onda njeno postojanje mora imati konačnu neverovatnoću. Znači, da bi se napravila, treba samo precizno izračunati koliko je neverovatna, ubaciti taj broj u generator konačne neverovatnoće, dodati šoljicu vrelog čaja... i uključiti ga!

To je i učinio i s priličnim zaprepašćenjem shvatio da je uspeo da dovrši dugu potragu za zlatnim generatorom beskonačne neverovatnoće.

Još više ga je zaprepastilo kada ga je, posle uručivanja nagrade

Galaktičkog instituta za izuzetnu bistrinu, linčovala razularena gomila cenjenih fizičara koji su konačno shvatili da više od svega mrze pametnjakoviće.

11.

Komandna kabina 'Zlatnog srca' sa svojom izolacijom od verovatnoće delovala je kao deo savršeno običnog svemirskog broda, osim što je bila potpuno čista, jer bila je tako nova. S nekih kontrolnih sedišta nisu još bile skinute ni navlake od plastične folije. Kabina je bila uglavnom bela, pravougaona i velika poput kakvog omanjeg restorana. U stvari, njen oblik nije bio savršeno pravougaon: dva duža zida bila su povijena i imala su oblik blago zakrivljenih, uporednih ploča, a svi uglovi i krajevi predmeta po kabini bili su izvedeni u zgodno zaobljenim oblicima. Istini za volju, bilo bi mnogo jednostavnije i praktičnije da je kabina napravljena kao najobičnija četvrtasta prostorija, ali na taj način dizajneri se ne bi iskazali. Ovako, kabina je delovala strašno funkcionalno, sa ogromnim video ekranima raspoređenim po pločama komandnog i upravljačkog sistema, svuda po udubljenom zidu, i sa dugačkim nizovima kompjutera postavljenih u ispupčeni zid. U jednom uglu sedeo je pogrbljeni robot; njegova svetlucava, uglačana, čelična glava mlitavo je visila između svetlucavih, uglačanih, čeličnih kolena. I on je bio nov, ali iako divno načinjen i uglačan, nekako je odavao utisak da delovi njegovog manje-više humanoidnog tela nisu baš najbolje uklopljeni. U stvari, bili su savršeno uklopljeni, ali nešto u položaju njihovih ležišta nagoveštavalo je da bi mogli i bolje.

Zaphod Bibbroks nervozno je koračao gore-dole po kabini, prelazio rukama preko delova blistave opreme i uzbuđeno se kikotaao.

Trilijan je sedela pognuta nad gomilom uređaja i očitavala podatke; glas joj je išao preko razglasa čitavog broda:

"Pet prema jedan i opada...", rekla je, "četiri prema jedan i opada... tri prema jedan... dva... jedan... činilac verovatnoće jedan prema jedan... Dostigli smo normalno stanje, ponavljam, dostigli smo normalno stanje." Isključila je mikrofona - zatim ga je, s blagim osmehom, ponovo uključila i dodala:

"Ukoliko još postoji nešto s čim ne možete da iziđete nakraj, to je vaš lični problem. Smirite se. Uskoro će neko doći po vas."

Zaphod iznervirano prasnu: "Ma, ko su uopšte oni, Trilijan?"

Trilijan okrete sedište prema njemu i sleže ramenima.

"Dva momka koja smo pokupili u otvorenom svemiru", rekla je, "u

oblasti ZZ9 Plural Z Alfa."

"Aha, bilo je to baš lepo od tebe, Trilijan," namrgodio se on, "ali misliš li da je bilo i pametno, s obzirom na okolnosti? Hoću da kažem, u bekstvu smo i tako dalje, za vratom nam je sigurno pola galaktičke policije, a mi se zaustavljamo i primamo autostopere. Dobro, za manire čista desetka, ali za pamet minus nekoliko miliona, važi?"

Iznervirano je lupkao po komandnoj tabli. Trilijan ćutke ukloni njegovu ruku odatle, pre nego što je stigao da lupne po nečem važnom. Kakva god inače bila Zaphodova svojstva - brzopletost, tvrdoglavost, taština - u mehaničkom pogledu bio je nepoželjan na tom mestu, jer lako se moglo desiti da nepromišljenim pokretom raznese brod. Trilijan počeo da podozreva tog časa da je njegov život bio toliko buran i uspešan zbog toga što, u stvari, nikada nije shvatio značaj onoga čime se bavio.

"Zaphode", reče ona strpljivo, "lebdeli su nezaštićeni u otvorenom svemiru... Valjda ne bi dopustio da umru?"

"Pa, znaš...ne. Ne baš tako, ali..."

"Ne baš tako? Da ne umru baš tako? Ali?"

"Pa, možda bi ih kasnije pokupio neko drugi."

"Još samo sekunda i oni bi bili mrtvi."

"Aha! Prema tome, da si samo još malo razmislila o problemu, on bi se sam razrešio."

"Tebi bi bilo drago da si ih ostavio da umru?"

"Pa, znaš, ne baš drago, ali..."

"Svejedno", reče Trilijan i ponovo se okrenu komandama, "ja ih i nisam pokupila."

"Šta hoćeš time da kažeš? Ko ih je onda primio?"

"Brod."

"Ha?"

"To je učinio brod. Sam od sebe."

"Ha?"

"Dok nas je pokretao pogon beskonačne neverovatnoće."

"Ali to je nemoguće."

"Nije, Zaphode. Samo je vrlo, vrlo malo verovatno."

"Ovaj, da."

"Čuj, Zaphode", kazala je i potapšala ga po ruci, "nemoj da brineš

zbog stranaca. Verovatno su posredi dva sasvim obična momka. Poslaću dole robota da ih dovede. Hej, Marvine!"

U uglu, glava robota oštro se podigla, ali je potom jedva primetno zadrhtala. On se podiže kao da je težio jedno pet funti više nego što jeste i započne nešto što bi neupućenom posmatraču delovalo kao junački napor da pređe sobu. Zastao je pored Trilijan; delovao je kao da zuri kroz njeno levo rame.

"Mislim da bi trebalo da znate da se osećam izuzetno potišteno", rekao je. Glas mu je bio vrlo dubok i lišen svake nade.

"O, Bože", promrmlja Zaphod i svali se u sedište.

"Pa", reče Trilijan veselim, samouverenim glasom, "evo nečega što će te uposliti i skrenuti tvoje misli na nešto drugo."

"Neće uspeti", zabruna Marvin, "imam izuzetno veliki um."

"Marvine!" opomenula ga je Trilijan.

"U redu", reče Marvin, "šta želiš da uradim?"

"Siđi do prolaza broj dva i dovedi odande dva tuđinca."

S mikrosekundom pauze i krajnje proračunatom visinom i bojom glasa - ništa zbog čega biste se mogli stvarno uvrediti - Marvin je uspeo da izrazi svoj prezir i zgražavanje prema svemu što je ljudsko.

"Samo to?" kazao je.

"Da", reče Trilijan čvrstim glasom.

"To mi se ne dopada", reče Marvin.

Zaphod skoči sa svog sedišta.

"Ona te ne pita da li ti se to dopada", dreknuo je, "nego ti naređuje da je poslušаш, znaš?"

"U redu", reče Marvin glasom koji je sad podsećao na zvuk ogromnog puknutog zvona, "učiniću to."

"Dobro...", zareža Zaphod, "sjajno... Baš ti hvala."

Marvin se okrete i podiže prema njima svoje crvene oči u obliku preokrenutih trouglova.

"Ja vas nimalo ne uzrujavam, zar ne?" upita on patetično.

"Ma ne, ne, Marvine", zapevuši Trilijan, "sve je u najboljem redu, zaista..."

"Ne bi mi se dopala pomisao da vas uzrujavam."

"Ne, ne brini za to", nastavilo se pevušenje, "samo se ti ponašaj prirodno i sve će biti u redu."

"Sigurni ste da ne marite?" želeo je Marvin da bude siguran.

"Ne, ne, Marvine", otpevuši Trilijan, "stvarno je sve u redu... Znaš, takav je život."

Marvin sevnu svojim elektronskim pogledom.

"Život", reče on, "ništa mi ne pričajte o životu."

Okrenuo se na potpeticama i mrzovoljno se odvukao iz kabine. Vrata se zatvoriše za njim uz zadovoljno zujanje i škljocanje.

"Mislim da neću moći još dugo da podnosim tog robota, Zaphode", progundala je Trilijan.

Enciklopedija Galaktika definiše robota kao mehanički uređaj koji je projektovan da obavlja čovekov posao. Reklamno odeljenje Sirijuske kibernetike korporacije definiše robota kao 'vašeg plastičnog drugara uz koga je tako zabavno'.

Autostoperski vođa kroz Galaksiju definiše reklamno odeljenje Sirijuske kibernetike korporacije kao 'bandu nesposobnih tupadžija koje će prve uza zid kad se digne kuka i motika', uz opasku da izdavači očekuju javljanje svih onih koje zanima mesto dopisnika za robotiku.

Zanimljiv je podatak da jedno izdanje Enciklopedije Galaktike koje je srećnom slučajnošću dospelo kroz vremenski procep iz budućnosti daleke hiljadu godina definiše reklamno odeljenje Sirijuske kibernetike korporacije kao 'bandu nesposobnih tupadžija koje su prve uza zid kad se digla kuka i motika.'

Ružičasta kabina je iščezla, a majmunčići su prešli u neku srećniju dimenziju. Artur i Ford obreli su se u putničkom odeljku jednog kosmičkog broda. Bilo je to prilično elegantno mesto.

"Izgleda da je ovaj brod baš nov", reče Ford.

"Otkud znaš?" upita Artur. "Zar si pronašao neki neobični uređaj za određivanje starosti metala?"

"Ne, nego našao sam ovaj prodajni prospekt na podu. Prepun je onih stvarčica, tipa 'svemir može biti vaš', Ah! Pogledaj, bio sam u pravu."

Ford presavi jednu od stranica i pokaza je Arturu.

"Kaže: Senzacionalno otkriće u fizici neverovatnoće. Čim brodski pogon dostigne beskonačnu neverovatnoću, on prolazi kroz svaku tačku u svemiru. Neka vam zavide vlade drugih velikih sila. Au, ovo

je baš stvar na visokom nivou."

Ford je oduševljeno listao tehničke podatke broda i tu i tamo uzviknuo bi od zaprepašćenja na ono što je pročitao - očigledno je galaktička astrotehnologija prilično uznapredovala tokom godina njegovog izgnanstva.

Artur je neko vreme slušao, ali pošto uglavnom nije razumeo šta to Ford govori, misli počеше da mu lutaju; prelazio je prstima po rubovima nerazumljivih kompjuterskih blokova u zidu, a potom je pružio ruku i pritisnuo jedno izazovno, veliko, crveno dugme na obližnjoj tabli. Na tabli se osvetliše reči: Molim vas, nemojte više da dirate ovo dugme. On zavrte glavom.

"Čuj", reče Ford, koji je još bio obuzet prospektom, "napravili su baš veliki korak u brodskoj kibernetici. Nova generacija robota i kompjutera Sirijuske kibernetičke korporacije s novim OLJL osobinama."

"OLJL osobine?" reče Artur. "Šta mu je to?"

"Ah, to znači 'originalne ljudske ličnosti'."

"Oh", reče Artur, "zvuči ogavno."

Glas iza njegovih leđa reče: "I jeste". Bio je dubok i lišen svake nade, a pratio ga je lagani zvuk udara 'metala o metal'. Oni se okrenuše i spaziše čeličnog čoveka koji je delovao strašno potišteno dok je pogrbljeno stajao na ulazu.

"Šta?" rekoše oni uglas.

"Ogavno", produžio je Marvin. "Prava istina. U potpunosti. Najbolje da ne pričamo o tome. Pogledajte samo ova vrata", rekao je i koraknuo kroz njih. U njegov glasovni modulator uključise se ironizaciona kola dok je oponašao stil kojim je pisan prospekt: "'Sva vrata na ovom brodu ponašaju se vedro i raspoloženo. Za njih je uživanje da se otvore pred vama, a pravo zadovoljstvo da se zatvore, svesna da su dobro obavila svoj posao.'"

Kada se vrata zatvoriše za njim, primetili su da su pri tom zaista isпустиh uzdah zadovoljstva.

"Hummmmmmmiammmmmmm ah!" kazala su.

Marvin ih je posmatrao s ledenim prezirom, a njegova logička kola drhtala su od gađenja i poigravala se mišlju o fizičkom nasilju protiv vrata. Onda su se umešala druga kola, koja rekoše: zašto se uznemiravati? Čemu sve to? Nisu ona vredna. A druga kola

zabavljala su se analiziranjem molekularnih sastava vrata i moždanih ćelija humanoida. Na bis su izmerila i nivo emisije vodonika u okolnom kubnom preseku svemira, a onda se ponovo isključiše, iz dosade. Dok se robot okretao, telom mu prođe grč beznađa.

"Dođite", zbrundao je on, "naređeno mi je da vas odvedem na most. Eto mene, mozga velikog poput planete, a oni traže da vas dovedem na most. I takav posao zovete zadovoljstvom? Ja, naime, ne mislim tako."

Okrenuo se i prišao omraženim vratima.

"Ovaj, izvini", reče Ford koji ga je sledio, "kojoj vladi pripada ovaj brod?"

Marvin nije obraćao pažnju na njega.

"Pogledajte sad ova vrata", promrmljao je on. "Ponovo se spremaju da se otvore. Znam to po nepodnošljivom samozadovoljstvu koje iznenada počinju da zrače."

Uz tih, uslužan zvuk vrata skliznuše u stranu, a Marvin teškim koracima prođe na drugu stranu.

"Dođite", rekao je.

Oni brzo pođoše za njim, a vrata skliznuše na svoje mesto uz zadovoljno zujanje i škljocanje.

"Hvala ti, Sirijuska kibernetička korporacija", reče Marvin i poče nesrećno da se vuče svetlucavim, zakrivljenim hodnikom koji se pružao pred njima. 'Hajde da pravimo robote s originalnim ljudskim ličnostima, rekli su. A onda su pokušali sa mnom. Ja sam prototipska ličnost. Vidi se, zar ne?"

Ford i Artur zbunjeno promrmljaše da ne misle tako.

"Mrzim ta vrata", nastavio je Marvin. "Čujte, da vas ja slučajno ne opterećujem?"

"Koja vlada..." poče Ford ponovo.

"Nijedna vlada nije vlasnik", odreza robot. "Brod je ukraden".

"Ukraden?"

"Ukraden?" oponašao ga je Marvin.

"A ko je to učinio?" upita Ford.

"Zaphod Bibbroks".

S Fordovim licem desilo se nešto vrlo neobično. Najmanje pet potpuno različitih i zasebnih izraza šoka i zaprepašćenja skupilo se

na njemu u jedinstvenu zbrku. Njegova leva noga, dignuta u pola koraka, kao da je imala teškoća da ponovo pronađe pod. Zurio je u robota i mučio se da ponovo pokrene neke od vretenastih mišića.

"Zaphod Bibbroks...?" reče on slabašnim glasom.

"Izvinjavam se ako sam rekao nešto što nije trebalo", reče Marvin i produži, ne osvrćući se. "Žalim, kriv sam što sam živ, u stvari ja zapravo nisam živ, pa mi nije jasno zašto sam to zapravo rekao, o Bože, toliko sam potišten. Evo još jednih samozadovoljnih vrata. Život! Ne pominjite mi život!"

"Niko ga i nije pomenuo", ozlojeđeno promrmlja Artur. "Forde, jesi li dobro?"

Ford ga je netremice gledao. "Da li je taj robot rekao Zaphod Bibbroks?"

12.

Bučno čangrljanje sladunjave muzike ispunjavalo je kabinu 'Zlatnog srca' dok je Zaphod tragao po sub-eta radio talasima za vestima o samom sebi. Uređaj na kome je to radio bio je prilično neugodan za rukovanje. Godinama se radio-aparatima upravljalo pritiskanjem dugmadi i pomeranjem skala; potom se tehnologija usavršila i kontrole su postale osetljive na dodir - samo je trebalo da pređete prstima preko njihove površine. Sada je dovoljno da mahnete rukom u opštem pravcu uređaja i da se nadate. Naravno, na taj način štedelo se mnogo mišićnog naprezanja, ali morali ste da budete neugodno mirni ukoliko ste želeli da i dalje slušate isti program.

Zaphod mahnu rukom i kanal se ponovo promeni. Začu se još sladunjave muzike, ali ovog puta bila je to samo prateća muzika za najavu vesti. Vesti su uvek pažljivo pripremane, tako da se uklope u ritam muzike.

"...I pred vesti koje vam svakog sata dolaze s ovih talasa na sub-eta talasnom području za oblast čitave Galaksije", kreketao je glas, "upućujemo jedan veliki pozdrav svim inteligentnim oblicima života, ma gde se nalazili... kao i svima ostalima tamo napolju, važno je samo da guramo zajedno, momci. A, razume se, glavna vest je senzacionalna krađa prototipskog broda s pogonom neverovatnoće, koju je izveo niko drugi do predsednik Galaksije Zaphod Biblbroks. Pitanje koje nam svima pada na pamet jeste... Da li je veliki Z najzad zglajznuo? Biblbroks, čovek koji je izumeo pangalaktički grgolj blaster, varalica naivnih, onaj koga je Ekscentrika Galumbita opisala kao najžešći prasak posle Velikog Praska i koji je odnedavno po sedmi put proglašen za najgore odeveno razumno biće u poznatoj Vaseljeni... da li je ovog puta dobio svoj odgovor? Pitamo njegovog ličnog stručnjaka za mozak, Gega Halfrunta..."

Muzika se na trenutak prituli, pa utiša. Umeša se još jedan glas, očigledno Halfruntov. On reče: "Pa, Saphod fam je takaf momak, snate?" ali nije stigao dalje, jer kabinu prelete jedno elektropenkalo i zakači deo vazdušnog prostora radio-prijemnika koji je bio odgovoran za uključivanje i isključivanje. Zaphod se okrete i pogleda Trilijan - ona je, naime, bacila penkalo.

"Hej", kazao je on, "zašto si to učinila?"

Trilijan je kuckala prstom po ekranu punom podataka.

"Nešto sam razmišljala", rekla je.

"Da? Zar je to toliko važno da je vredelo prekidati vesti o meni?"

"Dosta si slušao o sebi."

"Meni treba puno ponavljanja. To oboje znamo."

"Možeš li na trenutak da zaboraviš na svoj ego? Ovo je važno."

"Ukoliko u okolini ima ičega važnijeg od mog ega, hoću da bude uhvaćeno i streljano." Zaphod je ponovo pogleda, a zatim se nasmeja.

"Slušaj", reče ona, "pokupili smo ona dva tipa..."

"Koja dva tipa?"

"Dva tipa koja smo pokupili."

"Aha", reče Zaphod, "ta dva tipa."

"Pokupili smo ih u oblasti ZZ9 Plural Z Alfa."

"Aha?" reče Zaphod i trepnu.

Trilijan nastavi: "Da li ti to išta znači?"

"Mmmm", reče Zaphod, "ZZ9 Plural Z Alfa, ZZ9 Plural Z Alfa?"

"Dakle?" reče Trilijan.

"Ovaj... Šta znači ono Z? reče Zaphod.

"Koje?"

"Bilo koje."

Jedan od najvećih problema na koje je Trilijan naišla tokom svog odnosa s Zaphodom bio je kako da nauči da razlikuje kada se on pravi glup samo da bi uspavao budnost onih s kojima razgovara, kada se pravi glup zato što ga mrzi da razmišlja i želi da to učine drugi umesto njega, kada se pravi glup da bi prikrio činjenicu da uopšte ne shvata šta se događa i kada je stvarno prirodno glup. On je važio za izuzetno pametnu osobu i očividno je i bio takav - ali ne sve vreme, a to ga je brinulo. Zbog toga se ponašao na takav način. Više mu se sviđalo da ljudi budu zbunjeni nego da ga cene. Trilijani se naročito ovo činilo iskreno glupo, ali mrzelo ju je da se i dalje nateže oko toga.

Uzdahnula je i dovela mapu zvezda na vizekran da bi mogla da mu objasni stvar na što je moguće jednostavniji način, pa ma šta bili njegovi razlozi da to želi.

"Ovde", pokazala je, "tačno ovde."

"Hej... Aha!" reče Zaphod.

"Pa?" rekla je.

"Šta, pa?"

U njenoj glavi, jedni delovi vrištali su na druge. Rekla je, izuzetno staloženo: "Reč je o istom sektoru u kome si provobitno pokupio mene."

Pogledao ju je, a zatim vratio pogled na ekran.

"Hej, aha", rekao je. "E, pa to je sjajno. Trebalo je da skoknemo pravo do središta magline Konjska Glava. Kako smo dospeli ovamo? Hoću da kažem, pa ovo je Bogu iza leđa."

Nije obratila pažnju na to.

"Pogon Neverovatnoće", strpljivo je rekla. "To si mi lično objasnio. Znaš da prolazimo kroz svaku tačku Vaseljene u istom trenutku."

"Da, ali koja je to podudarnost, zar ne?"

"Jeste."

"Da naletimo na nekoga baš u toj tački? Od čitave Vaseljene koja nam je stajala na raspolaganju? To je naprosto previše... Želim da to raščistim. Kompjuteru."

Brodski kompjuter Sirijuske kibernetike korporacije, koji je kontrolisao i prožimao svaki deo broda, prebacio se u režim za komuniciranje.

"Ej, čao!" reče on veselo i istovremeno izbaci mali komad štampane trake koji je bio tu radi trajnog zapisa. Na traci je pisalo: "Ej, čao!"

"O, Bože", reče Zaphod. Nije se mnogo baktao s tim kompjuterom, a već mu se smučio.

Kompjuter nastavi, samopouzvano i veselo poput putujućeg trgovca.

"Želim da znate da sam ja ovde da vam pomognem u rešavanju vaših problema, kakvi god da su."

"Dobro, dobro", reče Zaphod. "Čuj, mislim da ću radije obaviti proračun na parčetu hartije."

"Svakako", reče kompjuter i istovremeno izbaci papir s istom porukom u veliku korpu, "shvatio sam. Ukoliko ipak budete poželeti da..."

"Umukni!" reče Zaphod, zgrabi penkalo i sede za konzolu pored Trilijan.

"U redu, u redu", reče kompjuter uvređenim glasom i ponovo

isključiti govorni kanal.

Zaphod i Trilijan pažljivo su proučavali brojke koje je skener putne neverovatnoće tiho izbacivao ispred njih.

"Možemo li da izračunamo", reče Zaphod, "koja je, s njihove tačke gledanja, bila neverovatnoća spasenja?"

"Da, to je konstanta", reče Trilijan, "jedan prema dva na dvesta sedamdeset šest hiljada sedamsto devet."

"Mnogo. Ta dvojica su pravi srećkovići."

"Da."

"Ali u odnosu na ono šta smo mi radili kada ih je brod pokupio..."

Trilijan unese brojke. Ekran pokaza jedan prema dva na beskonačno minus jedan (iracionalni broj koji ima smisla samo u fizici neverovatnoće.)

"...Još je poprilično niska", produži Zaphod uz tihi zvižduk.

"Da", složi se Trilijan i pogleda ga upitno.

"Gadna neverovatnoća. Moraće da iskrсне nešto prilično neverovatno da bi se u zbiru sve valjano uravnotežilo."

Zaphod napisa nekoliko brojeva, preškraba ih i baci penkalo.

"Vrag ga odneo, ne umem da izračunam."

"Dakle?"

Zaphod iznervirano lupnu glavom o glavu i iskezi zube.

"U redu", reče on, "kompjuteru!"

Kola za sintezu glasa ponovo oživeše.

"Ej, čao!" rekoše ona (papirna traka, papirna traka). Želim da vam učinim dan sve lepšim i lepšim i lepšim..."

"Aha, e onda zaveži i uradi nešto za mene."

"Svakako", ćeretao je kompjuter, "želite prognozu verovatnoće zasnovanu na..."

"Podacima o neverovatnoći, aha."

"U redu", produžio je kompjuter. "Evo zanimljivog podatka. Jeste li znali da su životi većine ljudi upravljani telefonskim brojevima?"

Bolan izraz pređe s jednog Zaphodovog lica na drugo.

"Jesi li ti malo šenuo?" upita ga on.

"Nisam, ali vama će se to sigurno desiti kada vam budem rekao da..."

Trilijan uzviknu. Bacila se za dugmad skanera putne neverovatnoće.

"Telefonski broj?" reče ona. "Da li je ta stvar rekla telefonski broj?"

Brojke zapalacaše po ekranu.

Kompjuter je neko vreme pristojno ćutao, a potom je produžio.

"U stvari, hteo sam da kažem da..."

"Nemoj se opterećivati, molim te", reče Trilijan.

"Slušaj, šta je ovde posredi?" reče Zaphod.

"Ne znam", reče Trilijan, "ali ti stranci - idu prema mostu, zajedno s onim prokletim robotom. Možemo li ih dobiti na nekoj od monitorskih kamera?"

13.

Marvin se vukao hodnikom i zanovetao.

"A onda još osećam i taj užasni bol u svim diodama leve ruke..."

"Ma nije moguće", reče namrgođeno Artur koji je koračao pored njega.

"O, jeste", reče Marvin. "Molio sam da ih zamene, ali niko ne mari."

"Mogu misliti."

Iz Fordovog pravca dopiralo je rasejano mrmljanje i zviždukanje. "Pazi, pazi, pazi", govorio je on neprestano, "Zaphod Biblbroks..."

Iznenada, Marvin zastade i podiže ruku.

"Jasno vam je šta se upravo dogodilo, zar ne?"

"Ne, šta?" odvrati Artur, koga to uopšte nije zanimalo.

"Naišli smo na još jedna ovakva vrata."

"Pa?" reče Ford nestrpljivo. "Hoćemo li tuda?"

"Hoćemo li tuda?" oponašao ga je Marvin. "Da. To je ulaz na most. Naređeno mi je da vas dovedem na most. Ne bi me čudilo da to bude najsluženije današnje iskušenje za moje intelektualne sposobnosti."

Lagano, s ogromnim prezirom, kročio je prema vratima, poput lovca koji vreba žrtvu. Iznenada, vrata se otvoriše.

"Hvala vam", rekoše, "što činite jednostavna vrata srećnim."

Duboko u Marvinovim grudima zaškripaše zupčanici.

"Smešno", reče on grobnim glasom, "i kad pomislite da život nikako ne može da bude gori nego što jeste, to se ipak desi."

Ušao je na vrata i ostavio Forda i Artura da se zagledaju i sležu ramenima. Iznutra ponovo začuše Marvinov glas.

"Pretpostavljam da sada želite da vidite tuđince", reče on. "Da li sada želite da odem u ugao i tamo rđam, ili da se jednostavno raspadnem ovde gde stojim?"

"Da, da, samo ih uvedi, molim te, Marvine", začu se drugi glas.

Artur pogleda Forda i zaprepasti se kada vide da se ovaj smeje.

"Šta...?"

"Pst," reče Ford, "uđi."

Ušao je na most.

Artur ga je uznemireno sledio i zaprepastio se kada je video čoveka koji je bio zavaljen u fotelju, s nogama na komandnoj konzoli,

dok je levom rukom čačkao zube svoje desne glave. Desna glava delovala je prilično zaokupljeno tim poslom, ali leva se smešila širokim, opuštenim i vedrim osmehom. Broj stvari pred Arturom u koje ovaj nije mogao da poveruje bio je popriličan. Usta mu se otvoriše i ostadoše neko vreme u tom položaju.

Neobični čovek tromo mahnu Fordu i s ogavno nonšalantnim izrazom lica reče: "Ćao, Forde, kako si? Lepo od tebe što si svratio."

Ford nije nameravao da bude nadmašen u mirnoći.

"O, Zaphode", kazao je, "baš mi je drago što se vidimo, dobro izgledaš, ruka viška lepo ti stoji. Fini brod si zdipio."

Artur je zurio u njega.

"Hoćeš da kažeš da poznaješ ovog čoveka?" upita on, divlje upirući prstom u Zaphoda.

"Da li ga poznajem!" uskliknu on. "Pa to je..." On zastade. Potom odluči da predstavljanje izvede na drugačiji način. "O Zaphode, ovo je moj prijatelj, Artur Dent", reče on. "Spasao sam ga kad mu je planeta eksplodirala."

"A, je li?", reče Zaphod. "E pa, ćao, Arture, baš mi je drago što ti je to pošlo za rukom." Njegova desna glava nemarno se okrete, takođe reče "Ćao" i ponovo se posveti čačkanju zuba.

Ford produži. "Arture", reče on, "ovo je moj dalji rođak Zaphod Bib..."

"Već se poznajemo", reče Artur oštro.

Kada jurite putem niz najbržu traku i puni sebe glatko projezdite pored nekoliko automobila, koji se na jedvite jade vuku istim smerom, a onda slučajno promenite brzinu iz četvrte u prvu umesto u petu i time sve što se nalazi ispod motorskog poklopca dovedete u prilično jadno stanje, to će vas izbaciti iz koloseka otprilike onako kako je ova izjava delovala na Forda.

"Ovaj... šta reče?" kazao je.

"Kažem, već se poznajemo."

Zaphod se izbeči od iznenađenja i oštrije pročačka desni.

"Je l'... ovaj, zaista? Je l'... Ovaj..."

Ford se okrete prema Arturu s gnevnim bleskom u očima. Sada kada se ponovo nalazio na domaćem terenu iznenada je počeo da žali što se našao s tom primitivnom neznaalicom, koja je o galaktičkim prilikama znala koliko i ilfordska vaška o životu u Pekingju.

"Šta hoćeš da kažeš time da se poznajete?" upitao je. "Znaš, ovo je Zaphod Biblbroks sa Betelgeza, a ne neki tamo prokleti Martin Smit iz Krojdona."

"Briga me", reče Artur ledeno. "Već smo se ranije sreli, Zaphode Biblbrokse - ili je bolje da kažem... File?"

"Šta?" dreknu Ford.

"Moraćeš da me podsetiš", reče Zaphod, "strašno loše pamtim strane vrste."

"Bilo je to na žurki"? ustrajao je Artur.

"A je li, e u to malo sumnjam", reče Zaphod.

"O'ladi malo Arture, znaš!" prasnuo je Ford.

Artur nije dozvolio da ga to omete. "Na žurki pre šest meseci. Na Zemlji... U Engleskoj."

Zaphod zavrte glavom, kruto se osmehujući.

"London", insistirao je Artur, "Ajzlington."

"A", reče Zaphod s pogledom punim krivice, "ta žurka!"

To nije bilo nimalo pošteno prema Fordu. Gledao je čas u Artura, čas u Zaphoda. "Šta?" reče on Zaphodu. "Nećeš valjda da kažeš da si bio na toj bednoj planetici?"

"Ne, razume se da nisam", reče Zaphod živo. "U stvari, možda sam malo i navratio, onako uz put..."

"Ali ja sam tamo bio zarobljen petnaest godina!"

"Pa ja to nisam mogao da znam, zar ne?"

"Ali šta si radio tamo?"

"Malo se muvao, tek onako, znaš."

"Upao je nepozvan na žurku", reče Artur, kipteći od besa, "u stvari posredi je bio maskenbal..."

"Ma nije valjda?" reče Ford.

"Na toj žurki", nije odustajao Artur, "bila je devojka koja... Eh, dobro, čuj, to sada ionako više nije važno. Čitavo mesto otišlo je u dim..."

"Voleo bih kada bi prestao da kmečiš za tom prokletom planetom", reče Ford. "Ko je bila ta dama?"

"Ah, tako, jedna cura. U redu, nije mi s njom išlo baš najbolje. Pokušavao sam čitavo veče. Vrag ga odneo, baš je bila dobro parče. Vrlo zgodna, strašno pametna, a kad sam najzad uspeo da ostanem nasamo s njom i počeo da je barim pričom, upao je taj tvoj prijatelj i

rekao: 'Hej, lutko, jel' te taj tip gnjavi? Što ne popričaš malo sa mnom, ja sam s druge planete.' Više je nikad nisam video."

"Zaphod!" uzviknu Ford.

"Da", reče Artur, gledajući ga i trudeći se da ne izgleda budalasto. "Imao je samo dve ruke i jednu glavu, a sebe je nazivao Fil, ali..."

"Ali moraš priznati da se zaista ispostavilo da dolazi s druge planete", reče Trilijan i pojavi se na drugom kraju mosta. Uputila je Arturu ljubazan osmeh, koji se na njega sručio poput tone cigli, a onda se ponovo okrenula brodskim komandama.

Tišina je potrajala nekoliko sekundi, a onda iz uskovitlane zbrke koja je vladala u Arturovom mozgu na površinu isplivaše reči.

"Triša Mekmilan?" rekao je. "Šta ti radiš ovde?"

"Isto što i ti", rekla je, "autostopirala sam za ovaj let. Posle čitave petljivine s ispitom iz matematike i iz astrofizike, šta sam drugo mogla? Ili to ili ponovo ista stara pesma u ponedeljak."

"Beskonačnost minus jedan", začavrlja kompjuter. "Zbir neverovatnoće kompletan."

Zaphod se okrete i pogleda najpre Forda, zatim Artura, a potom Trilijan.

"Trilijan", reče on. "Hoće li nam se ovakve stvari dešavati svaki put kada koristimo Pogon Neverovatnoće?"

"Vrlo verovatno, bojim se", kazala je.

14.

'Zlatno srce' tiho je letelo kroz noćnu tminu kosmosa, pokretano konvencionalnim fotonskim pogonom. Njegova četvoročlana posada i dalje se osećala krajnje neprijatno pri pomisli da nisu sakupljeni svojom voljom, već najčistijom slučajnošću, usled neke tamo neobične uvrnutosti fizike - kao da odnosi između ljudi treba da budu podložni istim zakonima kao i odnosi atoma i molekula.

Kada je na brod pala veštačka noć, svi su se uz olakšanje povukli u svoje kabine da pokušaju da se malo priberu.

Trilijan nije mogla da zaspi. Sedela je na krevetu i posmatrala mali kavez u kome su se nalazile njene jedine i poslednje veze sa Zemljom - dva bela miša koje joj je Zaphod na njenu molbu dozvolio da ponese sa sobom. Nije očekivala da će više ikada videti rodnu planetu, ali uznemirila ju je negativna reakcija na vesti o njenom uništenju. Sve to izgledalo joj je daleko i nestvarno i nikako nije mogla da nađe prikladne misli za razmišljanje o tome. Gledala je kako miševi skakuću po kavezu i bezglavo trčkaraju po svojim plastičnim koturićima sve dok joj nisu potpuno zaokupili pažnju. Potom se iznenada prenula i vratila na most da bi posmatrala majušna treperava svetla i slike koje su prikazivale putanju broda kroz prazninu. Poželela je da zna od čega to pokušava da skrene misli.

Zaphod nije mogao da zaspi. I on je poželeo da zna od čega to pokušava da skrene misli. Patio je od nejasnog, neprijatnog osećaja da nije u potpunosti prisutan. Uglavnom mu je polazilo za rukom da potisne takve misli u stranu i da ne brine o njima, ali iznenadni, neobjašnjivi dolazak Forda Prefekta i Artura Denta ponovo ih je probudio. Nekako mu se činilo da su podložne nekakvom pravilu koje on ne uspeva da shvati.

Ford nije mogao da zaspi. Bio je uzbuđen što se ponovo obreo u kolotečini. Petnaest godina doslovnog zatvora isteklo je baš kada je konačno počeo da gubi nadu. Lutanje sa Zaphodom obećavalo je puno zabave, iako se činilo da postoji nešto čudnovato u vezi s njegovim rođakom, nešto što nije sasvim uspevao da shvati. Činjenica da je ovaj postao predsednik Galaksije iskreno ga je zaprepastila, kao i način na koji je napustio to mesto. Da li je sve imalo neki skriveni razlog? Zaphoda nije vredelo pitati, on kao da

nikada nije imao pravog razloga za ono što čini: nepouzdanost je pretvorio u umetnost. Na sve u svom životu navaljivao je neobičnom mešavinom visprenosti i prostodušne neobaveštenosti, a često je to dvoje bilo teško razlikovati.

Jedino je Artur spavao: bio je strašno umoran.

Nešto kucnu po Zaphodovim vratima. Ona se otvoriše.

"Zaphode...?"

"Aha?"

Na vratima je stajala Trilijan, uokvirena ovalom svetlosti.

"Mislim da smo upravo otkrili ono po šta si došao ovamo."

"Je li?"

Ford odustade od pokušaja da zaspi. U uglu njegove kabine nalazio se maleni kompjuterski ekran s tastaturom. Neko vreme sedeo je tamo i pokušavao da smisli novi zapis o Vagonima za Vodič, ali na um mu nije padalo ništa dovoljno otrovno, pa je odustao i od toga, omotao se ogrtačem i krenuo na šetnju do mosta.

Kada je stigao, iznenadilo ga je što vidi dve prilike uzbuđeno nagnute nad instrumente.

"Vidiš? Brod samo što nije ušao na orbitu", govorila je Trilijan. "Tamo se nalazi planeta. Tačno na položaju koji si predvideo."

Zaphod začu šum i podiže glavu.

"Forde!" kazao je. "Hej, dođi da vidiš ovo."

Ford je prišao i video. Bio je to niz brojeva koji su treperili na ekranu.

"Prepoznaješ li ove galaktičke koordinate?"

"Ne."

"Da ti malo pomognem. Kompjuteru!"

"Ćao, društvo!" oduševio se kompjuter. "Pa ovo je stvarno prava prijateljska sedeljka, zar ne?"

"Umukni", reče Zaphod, "i prikaži nam ekrane."

Svetlost na mostu potamne. Tačkice svetlosti igrale su po konzolama i odražavale se u četiri para očiju koje su gledale u ekrane monitora spoljašnjeg stanja.

Na njima nije se videlo baš ništa.

"Prepoznaješ li ovo?" prošapta Zaphod.

Ford se namrštio.

"Ovaj, ne", rekao je.

"Šta vidiš?"

"Ništa."

"I ne prepoznaješ?"

"Ma šta to pričaš?"

"Nalazimo se u maglini Konjska Glava. Ogroman crni oblak."

"I to je trebalo da zaključim na osnovu praznih ekrana?"

"Unutrašnjost tamne magline jedino je mesto u Galaksiji na kome možeš da dobiješ mračne ekrane."

"Baš lepo."

Zaphod se nasmeja. Očigledno je zbog nečega bio veoma uzbuđen, gotovo poput deteta.

"Ej, to je stvarno strašno, naprosto previše!"

"Šta je to tako divno, kada se zaglaviš usred oblaka prašine?"

"Šta misliš da možemo naći ovde?" navaljivao je Zaphod.

"Ništa."

"Nikakve zvezde? Ni planete?"

"Ne."

"Kompjuteru!" povikao je Zaphod. "Rotiraj ugao vidnog polja za osamdeset stepeni i ništa ne pričaj o tome!"

Na trenutak se činilo da se ništa ne dešava, a onda sjaj ispuni ugao ogromnog ekrana. Preko njega pređe jedna crvena zvezda veličine omanjeg tanjira, a ubrzo ju je sledila još jedna - binarni sistem. Onda u ugao slike uplovi ogromni srp - njegov crveni odblesak prelazio je u duboko crnilo noćne strane planete.

"Našao sam je!" zaurla Zaphod i tresnu pesnicom o konzolu.
"Našao sam je!"

Ford je zapanjeno gledao.

"Šta je to?" rekao je.

"To...", reče Zaphod, "to je najneverovatnija planeta koja je ikada postojala."

15.

(Odlomak iz Vodiča kroz Galaksiju za autostopere, stranica 634.784, odeljak 5 a. Naziv: Magratea).

Daleko iza nas, u maglama pradavnih vremena, u danima sjaja i veličine bivšeg galaktičkog carstva, život beše divalj, bogat i uglavnom neoporezovan.

Moćni međuzvezdani brodovi neprekidno su se kretali između egzotičnih sunaca u potrazi za pustolovinama i bogatstvom po najdaljim zabitima Galaksije. U tim danima duhovi su bili hrabri, uložili su bili visoki, muškarci su bili pravi muškarci, žene prave žene, a mala dlakava stvorenja s Alfe Kentaura bila su prava mala dlakava stvorenja s Alfe Kentaura. Svi su se usuđivali da prkose neznanim užasima, da čine hrabra dela, da ponosito brode bezdanim ponorima kojima nikada nijedan čovek nije brodio - i tako je carstvo cvetalo.

Mnogo ljudi, razume se, postalo je neizmerno bogato, ali bilo je to potpuno prirodno i ništa čega bi se trebalo stideti, jer niko nije bio stvarno siromašan - u svakom slučaju, niko vredan pomena. Ali za sve najbogatije i najuspešnije trgovce život postade prilično tmuran i nezanimljiv, pa su počeli da misle da je krivica do svetova na kojima su živeli - nijedan od njih nije u potpunosti zadovoljavao njihove prohteve: ili nije odgovarala klima tokom razdoblja poznog popodneva, ili je dan bio za pola sata predugačak, ili je more imalo baš onaj pogrešan preliv ružičastog.

I tako su stvoreni uslovi za novi oblik specijalizovane industrije: izrada luksuznih planeta po narudžbi. Sedište ove industrije bila je planeta Magratea, na kojoj su hipersvemirski inženjeri usisavali materiju kroz bele rupe u svemiru, da bi je uobličili u planete snova - planete sačinjene od zlata, planete od platine, planete od meke gume na kojima je bilo mnogo zemljotresa - sve predivno napravljene da bi zadovoljile izuzetno visoke standarde koje su najbogatiji ljudi Galaksije, sasvim prirodno, očekivali.

Ali taj posao bio je toliko uspešan, da je sama Magratea uskoro postala najbogatija planeta svih vremena, a ostatak Galaksije spao je na prosjački štap i tako se sistem raspao, a carstvo srušilo i na milijardu gladnih svetova spustila se tuga, tmurna tišina koju je remetilo samo škripanje pera učenih ljudi, koji su do kasno u noć

radili na izradi svojih naučnih radova o važnosti planiranja političke ekonomije.

Sama Magratea nestala je, a sećanja na nju potonula su u tminu legendi.

Jasno, u ovim prosvećenim danima niko ne veruje ni reč od svega toga.

16.

Artura je probudio zvuk prepirke i on pođe na most. Ford je mlatarao rukama.

"Ti si šašav, Zaphode", govorio je on, "Magratea je mit, bajka, takve stvari roditelji pričaju uveče svojoj deci kada žele da budu ekonomisti kada porastu, to je..."

"Na njenoj orbiti nalazimo se u ovom času", bio je uporan Zaphod.

"Slušaj, ne znam ja oko čega se ti lično sada nalaziš na orbiti i tu ti ne mogu pomoći", reče Ford, "ali ovaj brod..."

"Kompjuteru!" dreknu Zaphod.

"Oh, ne..."

"Ej, čao! Ovo je Edi, vaš brodski kompjuter, i da znate, momci, osećam se sjajno i ubeđen sam da ću napraviti čudo od svakog programa koji budete propustili kroz mene."

Artur upitno pogleda Trilijan. Ona mu pokaza rukom da priđe, ali da bude tih.

"Kompjuteru", reče Zaphod, "reci nam ponovo kakva nam je trenutna putanja."

"Sa zadovoljstvom", zabrblijao je. "Trenutno se nalazimo na visini od tri stotine milja iznad legendarne planete zvane Magratea."

"To nije nikakav dokaz", reče Ford. "Tom kompjuteru ne bih poverio ni da mi proceni težinu."

"To mogu da učinim, razume se", zadovoljno će kompjuter, izbacujući još papirne trake. "Čak mogu da izvršim proračun tvojih ličnih problema na deset decimala, ukoliko je to od neke pomoći."

Umeša se Trilijan:

"Zaphode", kazala je, "svakog časa treba da se nađemo iznad osvetljene strane planete, ma šta se posle ispostavilo."

"Hej, šta hoćeš time da kažeš? Planeta se nalazi tamo gde sam predvideo, zar ne?"

"Da, znam da je planeta na tom mestu. Ne raspravljam se ja, nego znam da ne bih umela da razlikujem Magretea od bilo koje druge hrpe kamenja. Dolazi zora."

"U redu, u redu", promrmlja Zaphod, "hajde, neka nam se bar oči zabave. Kompjuteru!"

"Ej, čao. Šta mogu da..."

"Ništa, nego umukni i daj da ponovo vidimo planetu."

Tamna, bezoblična masa nanovo je ispunila ekrane - planeta se obrtala pod njima.

Načas su gledali bez reči, ali Zaphod je cupkao od nestrpljenja.

"Sada se nalazimo iznad noćne strane..." rekao je prigušenim glasom. Planeta se i dalje obrtala.

"Površina planete nalazi se na trista milja ispod nas..." produžio je. Pokušavao je da stvori izuzetan štimung za ono što je smatrao velikim trenutkom. Magratea! Vređala ga je Fordova skeptična reakcija. Magratea!

"Za koju sekundu", nastavio je, "trebalo bi da vidimo... Eno!"

Trenutak je imao svoju težinu. Čak i najiskusniji zvazdani lualica ne može da ne uzdrhti pred spektakularnom dramom rađanja sunca posmatranog iz kosmosa, ali izlazak binarnih sunaca jedno je od čuda Galaksije.

Potpunu tamu neočekivano je probila tačka zaslepljujuće svetlosti. Lagano je rasla i širila se u obliku srpastog sečiva i posle nekoliko sekundi oba sunca postala su vidljiva, pećnice svetlosti koje su rasecale tamnu ivicu obzorja belim plamenom. Pruge jarkih boja prostreše se kroz retku atmosferu pod njima.

"Vatre zore...!" dahnu Zaphod. "Sulianis i Ram, sunca-blizanci...!"

"A možda i nešto drugo", mirno je rekao Ford.

"Sulianis i Ram!" bio je uporan Zaphod.

Sunca su blistala u svemiru, a most je ispunila duboka, sablasna muzika: to je Marvin ironično pevušio, jer je toliko mrzeo ljude.

Dok je Ford posmatrao spektakl svetlosti, u njemu je plamtelo silno uzbuđenje, ali bilo je to samo uzbuđenje što vidi neobičnu, novu planetu, jer njemu je bilo dovoljno da je vidi takvu kakva je. Malo mu je smetalo to što je Zaphod morao da nameće neku tamo smešnu maštariju, samo da bi okrenuo situaciju u svoju korist. Čitava ta besmislica s Magrateom delovala mu je detinjasto. Zar nije dovoljno videti da je vrt divan bez potrebe za verovanjem da su negde u njemu skriveni vilenjaci?

Sve to s Magrateom Arturu se činilo potpuno nerazumljivo. Prišao je Trilijan i upitao je šta se događa.

"Znam samo ono što mi je ispričao Zaphod", prošaptala je. "Magratea je predanje iz davnina u koje više niko ozbiljno ne veruje."

Nešto kao Atlantida na Zemlji, samo što legende kažu da su magratejci proizvodili planete."

Dok je gledao prema ekranima, Artur zatrepta i oseti da mu nedostaje nešto važno. Iznenada je shvatio šta.

"Ima li čaja na ovom svemirskom brodu?" upitao je.

Sve veći deo planete otkrivao im se kako je 'Zlatno srce' jurilo svojom orbitom. Sunca su sada stajala visoko na crnom nebu, pirotehnika zore je minula, a na dnevnoj svetlosti površina planete delovala je turobno i odbojno - siva, prašnjava, nejasnih obrisa. Izgledala je mrtvo i hladno poput kripte. S vremena na vreme, na dalekom obzorju pojavljivali su se obrisi koji su nešto nagoveštavali - kanjone, planine, možda čak i gradove - ali kada bi im se približili, linije bi počele da se gube, razlivaju u neprepoznatljivost i ništa se ne bi pojavilo. Površina planete bila je zamučena vremenom, laganim kretanjem retkog, ustajalog vazduha koji je iz stoleća u stoleće puzao preko nje.

Očigledno, starost joj je bila neizmerna.

Na trenutak, Forda obuze sumnja dok je posmatrao sivi predeo koji se kretao pod njima. Veličajnost njene drevnosti poče da ga brine, osećao je njeno prisustvo. On pročisti grlo.

"Pa čak i da pretpostavimo da jeste..."

"Jeste", reče Zaphod.

"...ono što nije", produži Ford, "šta ti uopšte hoćeš od nje? Ovde nema ničega."

"Nema na površini."

"Dobro, čak i da nečega ima, mogu se kladiti da ovde nisi da bi se bavio industrijskom arheologijom. Šta pokušavaš da pronađeš?"

Pogled jedne od Zaphodovih glava odbludeo je u daljinu. Druga se obazrela da vidi u šta to gleda prva, ali ova nije gledala ni u šta posebno.

"Pa", reče Zaphod bezbrižnim glasom, "delom iz radoznalosti, delom iz želje za pustolovinama, ali pre svega zbog slave novca..."

Ford ga oštro odmeri. Imao je vrlo jak utisak da Zaphod pojma nema zbog čega je tu.

"Znaš da mi se baš ne sviđa kako izgleda ta planeta", reče Trilijan i strese se.

"Ah, ne obraćaj pažnju na to", reče Zaphod. "S pola blaga bivšeg

galaktičkog carstva negde na svojoj površini, može da dozvoli sebi da izgleda dronjavo."

Gluposti, pomisli Ford. Čak i ako pretpostavimo da je to zaista dom neke prastare civilizacije koja se u međuvremenu pretvorila u prah, čak i ako pretpostavimo čitavu gomilu izuzetno neverovatnih stvari, nije bilo moguće da su ogromna bogatstva počivala na njoj u bilo kome obliku koji bi i danas nešto predstavljao. On sleže ramenima.

"Mislím da je naprosto reč o mrtvoj planeti", kazao je.

"Ova napetost me ubija", reče Artur nervozno.

Napetost i nerviranje predstavljaju ozbiljan društveni problem u svim oblastima Galaksije i zbog toga, da se prilike ne bi i dalje pogoršavale, otkrićemo unapred sledeće činjenice.

Planeta o kojoj je reč zaista je legendarna Magratea.

Jedini učinak napada smrtonosnih projektila koje će lansirati prastari automatski odbrambeni sistem biće razbijanje tri šoljice za kafu, lomljenje kaveza s miševima, ogrebotina na nečijoj nadlaktici, te pojavljivanje i iznenadni nestanak jedne saksije s petunijama i jednog bezazlenog kita-ulješure.

Da bi se ipak očuvalo nešto od tajanstvenosti, neće biti otkriveno čija će nadlaktica biti ogrebana. Ovaj podatak može bez opasnosti da posluži kao izvor napetosti jer je potpuno beznačajan.

17.

Posle početka, koji ga je pošteno uzdrmao, Arturov um počeo je da se pribira iz komadića u kojima ga je ostavio prethodni dan. Pronašao je nutri-matičku mašinu koja mu je uručila plastičnu čašu punu tečnosti gotovo u potpunosti, mada ne sasvim, različite od čaja. Način na koji je dejstvovala bio je izuzetno zanimljiv. Posle pritiskanja dugmeta sa natpisom 'piće' vršila je trenutnu, ali vrlo iscrpnu analizu subjektivnog čula ukusa, spektroskopsku analizu njegovog metabolizma i potom odašiljala slabašne ogledne signale niz nervne puteve subjekta sve do centara za ukus da bi proverila šta će biti najbolje primljeno. Međutim, nikome nije bilo jasno zbog čega to radi, jer je uvek isporučivala čašu tečnosti koja se gotovo u potpunosti, mada ne sasvim, razlikovala od čaja. Nutri-matik je konstruisala i izradila Sirijuska kibernetička korporacija čije odeljenje za žalbe sada prekriva sve glavne kopnene mase prve tri planete zvezde Tau iz sistema Sirijusa.

Artur ispi tečnost i otkri da ga je okrepila. Bacio je ponovo pogled na ekrane i posmatrao kako preko njih prolazi novih nekoliko stotina milja ogoljenog sivila. Iznenada mu pade na um da postavi pitanje koje ga je tištalo.

"Da li je ovde bezbedno?" rekao je.

"Magratea je mrtva pet miliona godina", rekao je Zaphod. "Razume se da je bezbedno. Do sada, čak bi se i duhovi upokojili i podigli porodice."

U tom trenutku mostom se zaori čudnovat i neobjašnjiv zvuk - buka koju kao da su stvarale udaljene fanfare; šuplji, tanki, nematerijalni zvuk. Prethodio je glasu koji je bio isto toliko šupalj, tanak i nematerijalan. Glas je rekao: Pozdravljamo vas..."

Obraćao im se neko s mrtve planete.

"Kompjuteru!" prodra se Zaphod.

"Ej, ćao!"

"Šta je to, fotona mu?"

"Oh, ništa drugo nego traka stara pet miliona godina koja nam se upravo emituje."

"Šta? Snimak?"

"Pst! reče Ford. "Nastavlja se."

Glas je bio star, dostojanstven, gotovo prijatan, ali iz njega se

nepogrešivo osećala pretnja.

"Ovo je snimljena poruka", rekao je, "jer bojim se da trenutno nismo kod kuće. Komercijalni savet Magratee zahvaljuje se na vašoj cenjenoj poseti..."

("Glas stare Magratee!" prodra se Zaphod. "U redu, u redu", reče Ford.)

"...Ali žali", nastavio je glas, "zbog toga što je čitava planeta trenutno zatvorena za posao. Hvala vam. Ukoliko želite da ostavite svoje ime i adresu planete na kojoj vas možemo naći, budite ljubazni i počnite da govorite kad budete začuli zvučni signal."

Usledilo je tiho zujanje, a potom tišina.

"Žele da nas se otarase", reče Trilijan nervozno. "Šta da radimo?"

"To je samo snimak", odvrati Zaphod. "Produžićemo. Jesi li shvatio, kompjuteru?"

"Jesam", reče kompjuter i još malo ubrza brod.

Čekali su.

Posle otprilike jedne sekunde ponovo se začuše fanfare, a potom i glas.

"Uveravam vas da ćemo, čim budemo ponovo počeli s poslom, to objaviti po svim poznatijim nedeljnicima i kolor-dodacima ilustrovanih časopisa i tada će naše mušterije ponovo moći da odaberu ono najbolje u savremenoj geografiji." Preteći prizvuk u glasu postade oštiji. "U međuvremenu, zahvaljujemo svojim mušterijama na ljubaznom zanimanju i molimo ih da odu odavde. Smesta."

Artur se obazre po nervoznim licima svojih saputnika.

"Pa, onda najbolje da krenemo, zar ne?" predložio je.

"Psst!" reče Zaphod. "Nema razloga za zabrinutost."

"Zbog čega su onda svi tako napeti?"

"Samo su zainteresovani!" dreknu Zaphod. "Kompjuteru, počni sa silaskom kroz atmosferu i pripremi sve za sletanje."

Ovog puta fanfare su bile sasvim formalne, a glas primetno hladan.

"Baš je pohvalno", rekao je, "što je vaše oduševljenje za našu planetu ostalo nepomućeno i zbog toga želimo da vas uverimo da su projektili s daljinskim upravljanjem koji su trenutno usmereni prema vašem brodu samo deo specijalnih usluga za naše najzagrejanije mušterije, a njihove nuklearne bojeve glave, razume se,

predstavljaju samo znak ljubaznosti. S nestrpljenjem očekujemo da vidimo kako ćete se ponašati u budućnosti... Hvala vam."

Glas se prekide.

"Oh", reče Trilijan.

"Ovaj ..." reče Artur.

"Dakle?" reče Ford.

"Slušajte", reče Zaphod, "hoćete li da utuvite jedno? To je samo snimljena poruka. Stara je milionima godina. Ne odnosi se na nas, shvatate?"

"A šta ćemo", reče tiho Trilijan, "s projektilima?"

"Projektilima? Nemoj da me zasmejavaš."

Ford kucnu Zaphoda po ramenu i pokaza mu zadnji ekran. U daljini, jasno su se videle dve srebrne mrlje koje su se pele kroz atmosferu prema brodu. Brza promena uvećanja prenela ih je u krupni plan - dve glomazno stvarne rakete koje su grmele nebom. Iznenadnost svega toga delovala je kao pravi šok.

"Mislim da će se baš potruditi da ih upotrebe na nama."

Zaphod se zaprepašćeno upiljio.

"Hej, pa to je sjajno!" rekao je. "Tamo dole neko pokušava da nas ubije!"

"Sjajno", reče Artur.

"Ali, zar ne shvatate šta to znači?"

"Da. Umrećemo."

"Jeste, ali sem toga."

"Sem toga?"

"Znači da mora da smo nabasali na nešto bitno!"

"A kako sad da se otarasimo toga?"

Iz sekunde u sekundu, slika projektila na ekranu postajala je sve veća. Sada su prešli na direktni kurs prema njima, tako da su se jedino videle bojeve glave uperene na njih.

"Baš me zanima", reče Trilijan, "šta ćemo sad."

"Samo se nemojmo uzrujati", reče Zaphod.

"I to je sve?" reče Artur.

"Ne, takođe ćemo... ovaj... preduzeti manevre izbegavanja!" reče Zaphod i iznenada ga uhvati talas panike. "Kompjuteru, kakve manevre izbegavanja možemo preduzeti?"

"Ovaj, nikakve, bojim se, momci", reče kompjuter.

"...Ili bilo šta drugo", reče Zaphod, "... ovaj...", dodao je.

"Izgleda da nešto ometa moj sistem za navođenje", veselo je objasnio kompjuter, "tako da do sudara preostaje još četrdeset pet sekundi. Molim vas, zovite me Edi, ukoliko će vam to pomoći da se opustite."

Zaphod pokuša istovremeno da potrči u nekoliko različitih pravaca. "U redu!" Rekao je. "Ovaj... Moramo da uspostavimo ručnu kontrolu nad ovim brodom."

"Umeš li da upravljaš?" ljubazno ga upita Ford.

"Ne, a ti?"

"Ne."

"Trilijan, umeš li ti?"

"Ne."

"Odlično", reče Zaphod i opusti se, "onda ćemo zajedno."

"Ni ja ne umem", reče Artur, koji je osetio da je došlo vreme da i on uzme nekog udela u svemu tome.

"To sam i slutio", reče Zaphod. "U redu, kompjuteru, hoću sada potpune ručne komande."

"Imaš ih."

Nekoliko velikih panela otvorilo se i iz njih se pojavile ploče sa komandama, zasuvši posadu komadićima plastičnih kesa za pakovanje i lopticama zgužvanog celofana: te komande do tada niko nije upotrebljavao.

Zaphod je divlje zverao po njima.

"U redu, Forde", reče on, "pun pogon unazad i deset stepeni udesno od pravca. Ili kako već ono ide..."

"Srećno, momci", procvrkuta kompjuter. "Do sudara još trideset sekundi."

Ford se baci prema komandama - prepoznao je jedan mali deo i zato je povukao baš njega. Brod zadrhta i zaurla kad su motori pokušali da ga pokrenu istovremeno u nekoliko pravaca. On otpusti jednu polovinu komandi i brod se u uskom luku okrete i pođe odakle je došao, pravo u susret projektilima koji su pristizali.

Iz zidova izbiše vazdušni jastuci u istom trenutku kada svi poleteše prema njima. Nekoliko sekundi sila inercije prikovala ih je uza zid i naterala da se bore za dah, nesposobni da se pomaknu. Zaphod se upirao i upinjao manijačkom, očajničkom upornošću i

najzad uspeo da divljački šutne malenu polugu koja je predstavljala deo sistema za upravljanje.

Poluga se pomeri. Brod se oštro izvi i polete napred. Posada divljački suknu u drugi kraj kabine. Fordov primerak Autostoperskog vođića kroz Galaksiju zabi se u drugi deo komandne table, a ishod toga bio je da je vođić počeo da objašnjava onima koji su marili da slušaju o najboljim načinima krijumčarenja žlezda antareskih papagaja sa Antaresa (žlezda antareskog papagaja nabodena na štapić odvratnog je ukusa, ali predstavlja delikates i izuzetno bogati idioti često za njih plaćaju ogromne svote novca da bi ostavili utisak na druge izuzetno bogate idiote), a brod istovremeno počeo da pada poput kamena.

Razume se, ovo je, manje ili više, trenutak kada je jedan od članova posade zadobio gadnu ogrebotinu na nadlaktici. To mora da bude posebno naglašeno, jer su oni, inače, kao što je unapred otkriveno, napad izbegli sasvim neozleđeni, odnosno smrtonosni nuklearni projektili nisu na kraju pogodili brod. Posada je ostala u potpunosti bezbedna.

"Do udara još dvadeset sekundi, momci", rekao je kompjuter.

"Onda uključi ponovo svoje proklete motore!" zaurla Zaphod.

"Oh, naravno, momci", reče kompjuter. Uz blag zvuk motori se ponovo uključiše, brod se glatko izvuče iz poniranja i ponovo jurnu prema projektilima.

Kompjuter počeo da peva.

"Dok koračaš kroz buru..." zavijao je nazalnim glasom, "visoko podigni glavu..."

Zaphod urliknu da umukne, ali glas mu se izgubio u tutnjavi onoga što su, sasvim prirodno, shvatili kao uništenje koje im se približavalo.

"I nemoj... se plašiti tame!" kukao je Edi.

Dok se ispravljao, brod se okrenuo na leđa i sada su svi ležali na tavanici, bez ikakve mogućnosti da dosegnu sisteme za upravljanje.

"A na kraju bure..." pevušio je Edi.

Dva projektila grubo su se povećavala na ekranu dok su grmeli prema brodu.

"...zlatno je nebo..."

Neverovatno srećnom slučajnošću nisu uspeli u potpunosti da isprave svoju putanju prema brodu, koji je nasumično poskakivao, te su tako prošli tik ispod njega.

"I slatka, srebrna pesma ševa... Ponovna procena trenutka sudara petnaest sekundi, drugari... I zato kroči kroz vetar..."

Projektili zaokrenuše u uskom luku i ponovo se nadadoše u poteru.

"To je, znači, to", reče Artur dok ih je posmatrao. "Sada ćemo sasvim sigurno da stradamo, zar ne?"

"Voleo bih kada bi prestao da govoriš takve stvari", dreknu Ford.

"Pa hoćemo, zar ne?"

"Da."

"Kroči kroz kišu..." pevao je Edi.

Jedna misao pade Arturu na pamet. On se žustro podiže na noge.

"Zašto niko ne uključi tu stvarčicu zvanu Pogon Neverovatnoće?" upitao je. "Verovatno bismo mogli da ga dohvatimo."

"Šta ti je, jesi li lud?" reče Zaphod. "Bez odgovarajućeg programiranja moglo bi se dogoditi bilo šta."

"Zar je to bitno u ovom trenutku?" dreknu Artur.

"Iako su ti snovi slomljeni i uništeni..." pevao je Edi.

Artur se pope na jedan od zabavno uvrnutih oblika na mestu gde su se sticale krive površine zida i tavanice.

"Koračaj, koračaj, srca punog nade..."

"Zna li iko zbog čega Artur ne sme da uključi Pogon Neverovatnoće?" viknula je Trilijan.

"I nikada nećeš hodati sam... Do udara još pet sekundi, bilo mi je drago što sam vas poznavao, momci, Bog vas blago... I nikada nećeš hodati sam!"

"Rekoh", vrisnula je Trilijan, "zna li iko..."

Sledeća stvar koja se desila bila je sumanuta eksplozija svetlosti i zvuka.

18.

Potom je 'Zlatno srce' sasvim normalno nastavilo svoj put s prilično ugodno izmenjenom unutrašnjošću. Bilo je nešto prostranije i obojeno delikatnim pastelnim prelivima zelenog i plavog. U središtu, u bokorima paprati i žutog cveća, stajalo je zavojito stepenište koje, zapravo, nije vodilo nikud, a pored njega, kameno postolje sunčanog sata skrivalo je glavni kompjuterski terminal. Ukusno aranžirano osvetljenje i ogledala stvarali su utisak da se nalaze u staklenoj bašti i gledaju na široki pojas izuzetno pažljivo odgajanog vrta. Oko rubova staklene bašte nalazili su se stočići s mermernim pločama i predivnim, filigranski iskovanim gvozdenim nogama. Kada biste pogledali uglačanu površinu mermera, u njoj bi se ukazali nejasni obrisi instrumenata, a kada biste ih dodirnuli, instrumenti bi vam se u istom trenutku materijalizovali pod prstima. Ako bi se u njih pogledalo pod odgovarajućim uglom, činilo se da ogledala odražavaju sve potrebne podatke sa instrumenata, iako nije bilo ni najmanje jasno odakle ih odražavaju. U stvari, sve je bilo neverovatno lepo.

Zavaljen u pletenu stolicu za sunčanje, Zaphod Biblbroks reče: "Ma šta se to, kog đavola, desilo?"

"Pa, rekao sam", kazao je Artur, koji je leškario pored malenog ribnjaka, "tamo je onaj prekidač Pogona Neverovatnoće..." Mahnuo je prema mestu gde se ovaj nekada nalazio. Tamo je sada stajalo cveće u saksiji.

"Ali gde smo?" upita Ford koji je sedeo na zavojitom stepeništu s čašom ohlađenog pangalaktičkog grgolj blastera u ruci.

"Tamo gde smo i bili, izgleda", reče Trilijan, kada se na svim ogledalima oko njih ukazala slika ogoljenog predela Magratee, koji je i dalje promicao pod njima.

Zaphod skoči sa svoje stolice.

"Pa šta se onda desilo s projektilima?" rekao je.

Nova, zaprepašćujuća slika ukazala se u ogledalima.

"Izgleda", reče sumnjičavo Ford, "da su se pretvorili u saksiju s petunijama i kita koji deluje vrlo iznenađeno..."

"S činiocem neverovatnoće", umešao se Edi, koji se nije ni za dlaku promenio, "od jedan prema osam miliona sedamsto šezdeset hiljada sto dvadeset osam."

Zaphod je zurio u Artura.

"Jesi li ti ovo smislio, Zemljanine?" oštro je upitao.

"Pa", reče Artur, "samo sam..."

"Znaš, to si mnogo dobro smislio. Da uključiš na sekundu Pogon Neverovatnoće bez prethodnog aktiviranja zaštitnih ekrana. Hej, dečko, pa ti si nam upravo spasao živote, znaš?"

"Oh", reče Artur, "ma, stvarno, nije to ništa..."

"Zar?" reče Zaphod. "Dobro, onda zaboravi celu stvar. U redu, kompjuteru, spusti nas."

"Ali..."

"Rekoh, zaboravi."

Još jedna stvar koja je zaboravljena bilo je pojavljivanje kita-ulješure nekoliko milja iznad površine planete, protivno svakoj verovatnoći.

A pošto to nije prirodno stanište za kita, ovo jadno, bezazleno stvorenje imalo je vrlo malo vremena da se nađe u svom kitovskom identitetu pre nego što je moralo da se suoči s time da više nikada neće biti kit.

Ovo je potpuni snimak njegovih misli od trenutka kada je njegov život počeo, sve do časa kada se završio.

Ah...! Šta se dešava? - pomislio je on.

Ovaj, izvinite, ko sam ja?

Hej?

Zašto sam ovde? Šta je svrha mog života?

Šta sam mislio time: 'Ko sam ja'?

Smiri se, uspostavi kontrolu... Oh! ovo je zanimljiv osećaj, šta je to? Kao nekakvo... komešanje, nekakav osećaj bockanja u mom... mom... pa, možda bi bilo najbolje da počnem da nalazim nazive za stvari ukoliko želim da makar malo napredujem u onome što ću, u nedostatku boljeg termina, nazvati svet... dakle, bockanja u mom stomaku.

Dobro. Uuuh, postaje baš jako. A onda, hej, kakav je to zvuk, zviždanje i fijukanje oko onoga što ću, evo, odmah da nazovem glava? Možda bih ga mogao nazvati... vetar! Da li je to dobar naziv? Bilo kako bilo, pomoći će... Možda ću kasnije moći da smislim nešto bolje, kada otkrijem čemu služi. Mora da je nešto izuzetno bitno, jer

izgleda da ga ovde ima đavolski mnogo. Hej! A šta je ovo? To je... nazovimo ga rep - da, rep! Hej! Pa ja baš dobro vitlam time, zar ne! Hop! Hop! Strašno prija! Ne izgleda naročito korisno, ali verovatno ću kasnije otkriti čemu služi. A sada - jesam li do sada izgradio neku koherentnu sliku poretka stvari?

Nisam.

Nije važno, ovo je baš uzbudljivo, otkrivam toliko toga, a toliko tek treba da dođe, vrti mi se u glavi od iščekivanja...

Ili je to zbog vetra?

Pa sad, stvarno ga ima mnogo, zar ne?

A onda - auh! Hej! Kakva je to stvar što mi prilazi brzo? Veoma brzo. Veoma, veoma brzo. Tako je velika, ravna i okrugla, potrebno joj je veliko, zvučno ime kao... ma... mlja... emlja... Zemlja! Tako je! To je dobro ime - zemlja!

Pitam se hoće li se poneti prijateljski prema meni?

A ostalo je, posle iznenadnog, vlažnog treska, samo ćutanje...

Neobično, ali jedina stvar koja je prošla kroz um petunija u saksiji tokom pada bila je: Oh ne, neće valjda opet? Mnogi ljudi spekulisali su da bismo o prirodi Vaseljene doznali mnogo više nego što sad znamo kada bismo samo dokučili zbog čega su petunije pomislile baš to.

19.

"Hoćemo li povesti i ovog robota?" reče Ford i gadljivo pogleda Marvinu koji je, smešno pogrbljen, stajao u uglu, pod malim stablom palme.

Zaphod skrenu pogled s ogledala-ekrana na kojima se video panoramski snimak ogoljenog predela u koji se spustilo 'Zlatno srce'.

"Oh, android-paranoid", rekao je. "Da, povešćemo i njega."

"Ali šta da radimo s robotom koji pati od manijačke depresije?"

"Vi mislite da vi imate nevolja", reče Marvin kao da se obraća novonastanjenom mrtvačkom kovčegu, "ali šta biste uradili da ste vi robot s manijačkom depresijom? Ne, nemojte se mučiti da nađete odgovor, ja sam pedeset hiljada puta inteligentniji od vas, a čak ni ja ne znam odgovor. Dobijam glavobolju kada makar i pokušam da se spustim na vaš nivo razmišljanja."

Trilijan ulete kroz vrata svoje kabine.

"Moji beli miševi su pobjegli!" rekla je.

Izraz duboke zabrinutosti i saosećanja prođe svakim od Zaphodova dva lica.

"E baš me zabole za tvoje bele miševe", kazao je.

Trilijan ga uznemireno pogleda i ponovo nestade.

Verovatno bi njena primedba izazvala veću pažnju da je tada bilo poznato da su ljudska bića tek treći najinteligentniji oblik života na planeti Zemlji, a ne (kako su uglavnom smatrali najnezavisniji posmatrač) druga.

"Dobro jutro, momci".

Glas je bio čudnovato poznat, a ipak čudnovato različit. Imao je nekako materinski prizvuk. Javio se posadi u trenutku kada su došli do prolaza u vazдушnu komoru koja je vodila na površinu planete.

Oni zbunjeno pogledaše jedni druge.

"To je kompjuter", objasnio je Zaphod. "Otkrio sam da ima rezervnu ličnost za slučaj opasnosti, pa sam pomislio da će nam možda bolje poslužiti."

"Dakle, ovo će vam biti prvi dan na stranoj, novoj planeti", produžio je Edijev novi glas, "i zato hoću da mi svi budete ušuškani i utopljeni i da se ne igrate s onim nevaljalim buljookim čudovištima."

Zaphod nestrpljivo zalupka po vratima.

"Pogrešio sam", rekao je. "Izgleda da bi nam od veće koristi bio običan logaritar."

"Aha!" dreknu kompjuter. "Ko je to rekao?"

"Hoćeš li da nam otvoriš taj prolaz, molim te, kompjuteru?" reče Zaphod, trudeći se da se naljuti.

"Neću, sve dok onaj ko je to rekao ne prizna", zahtevao je kompjuter i škljocnuo spojevima nekoliko sinapsi.

"O Bože", promrmlja Ford; oslonio se o jednu pregradu i počeo da broji do deset. Strašno se plašio da će razumna bića jednog dana zaboraviti kako se to radi. Ljudi samo brojanjem mogu da ispolje svoju nezavisnost pred kompjuterima.

"Hajde", reče Edi ozbiljnim glasom.

"Kompjuteru"... zavapi Zaphod.

"Čekam", prekide ga Edi. "Ako treba, mogu da čekam čitav dan..."

"Kompjuteru..." reče ponovo Zaphod, koji je pokušavao da smisli neko domišljato lukavstvo kojim bi nadigrao kompjuter i koji je potom odlučio da se ne bori s njime na njegovom sopstvenom terenu, "ako smesta ne otvoriš taj izlaz, idem odmah do tvojih memorijskih blokova da ih isprogramiram velikom sekirom, razumeš?"

Edi, šokiran, zastade da razmotri ovo.

Ford je i dalje tiho brojao. To je gotovo najgadnija stvar koju možete da učinite jednom kompjuteru, kao kada biste prišli nekom ljudskom biću i stali da mu govorite: Krv... krv... krv... krv...

Najzad, Edi tiho reče: "Vidim da još mnogo moramo da radimo na izgradnji međusobnih odnosa" - a izlaz se otvori.

Ledeni vetar dunu im u lice; oni se bolje umotaše u svoja odela i kročiše niz stepenice na pustu prašinu Magratee.

"Plakaćete vi na kraju, osećam to", dreknu Edi za njima i ponovo zatvori prolaz.

Posle nekoliko minuta ponovo je otvorio i zatvorio prolaz u odgovor na komandu koja ga je zatekla potpuno nespregnog.

20.

Pet prilika lagano je koračalo pustošnim predelom. Neki delovi njihove okoline bili su tmurno sivi, neki tmurno smeđi, ostatak je bio mnogo neugledniji. Sve je podsećalo na isušenu močvaru s koje je sada nestalo sve bilje i koju je prekrilo sloj prašine debeo oko jednog inča. Bilo je vrlo hladno.

Zaphoda je sve to očigledno veoma razočaralo. Odlutao je negde za svoj groš i ubrzo je nestao sa vidika, zaklonjen blagim uzvišenjem na tlu.

Vetar je grizao Arturove oči i uši, a retki vazduh stezao mu je grlo. Ali stvar koja je najviše trpela bio je njegov um.

"To je fantastično..." kazao je, a sopstveni glas šuplje mu je zazveketao u ušima. U toj retkoj atmosferi zvuk se loše prenosio.

"Zabačena rupčaga, ako mene pitaš", reče Ford. "Više bih se zabavljao gajenjem krastavaca." Sve se više nervirao. Od svih planeta u svim zvezdanim sistemima čitave Galaksije - mnogih divljih i egzotičnih, prepunih života - zar je posle petnaest godina izgnanstva morao da dođe baš na ovakvo đubrište? Nigde čak ni kioska s viršlama. Sagao se i podigao hladni grumen sa tla, ali pod njim nije bilo ničega zbog čega je vredelo proputovati hiljadu svetlosnih godina.

"Ne", bio je uporan Artur, "zar ne shvataš, ovo je prvi put da stojim na površini druge planete... Čitavog jednog tuđinskog sveta...! Šteta samo što je takvo đubrište."

Trilijan se skupila, stresla i namrštila. Gotovo se mogla zakleti da je krajičkom oka spazila sićušan, neočekivan pokret, ali kada se osvrnula, jedino je videla brod, miran i tih, udaljen stotinak jardi.

Osetila je olakšanje kada je posle otprilike jedne sekunde ugledala Zaphoda kako im sa vrha uzvišenja maše da dođu do njega.

Delovao je uzbuđeno, ali zbog tanušne atmosfere i vetra nisu mogli razabrati šta govori.

Kada su se približili uzvišenju, shvatili su da je kružno - posredi je bio krater od približno sto pedeset jardi u prečniku. Oko kratera, uzdignuti deo tla bio je zasut crnim i crvenim komadima nečega. Zastali su i pogledali jedno parče. Bilo je vlažno. Bilo je mekano.

S užasom shvatiše da je reč o svežem kitovom mesu.

Na rubu kratera sreli su Zaphoda.

"Gle", rekao je i pokazao krater.

U središtu je ležala raznesena lešina usamljenog kita-ulješure, koji nije poživio dovoljno dugo da se razočara svojom brojnošću. Tišinu je narušavao jedino zvuk nevoljnih grčeva Trilijaninog vrata.

"Pretpostavljam da nema smisla da pokušamo da ga zakopamo", promrmljao je Artur, ali odmah zažali što je to učinio.

"Dođite", reče Zaphod i počeo da silazi u krater.

"Šta, tamo dole?" odvrati Trilijan s izrazom krajnjeg gađenja.

"Aha", reče Zaphod. "Dođite, hoću nešto da vam pokažem."

"Vidimo i odavde", reče Trilijan.

"Ne to", reče Zaphod. "Nešto drugo. Dođite."

Svi su oklevali.

"Dođite", bio je uporan Zaphod. "Našao sam način kako da uđemo."

"Da uđemo", ponovi Artur užasnuto.

"U unutrašnjost planete! Podzemni prolaz. Silina kitovog udarca otvorila ga je i tuda treba da prođemo. Tamo gde čovek nije kročio pet miliona godina, u dubine samog vremena..."

Marvin ponovo ironično zapevuši.

Zaphod ga tresnu i on ućuta.

Blago drhteći od gađenja, sledili su Zaphoda niz padinu u krater, upinjući se svim silama da izbegnu poglede prema njegovom nesrećnom tvorcu.

"Život", reče Marvin mračno. "Možete da ga se gadite ili da ne obraćate pažnju na njega, ali ne možete ga voleti."

Zemljište se urušilo tamo gde ga je pogodio kit i otkrilo mrežu galerija i prolaza koji su sada dobrim delom bili zatrpani srušenom zemljom i iznutricama. Zaphod počeo da raščišćava prolaz u jedan od njih, ali Marvinu je to mnogo brže polazilo za rukom. Ustajali vazduh izbi iz mračnog hodnika i kada je Zaphod uneo upaljenu svetiljku, malo šta se videlo.

"Prema predanju", rekao je, "žitelji Magratee veći deo života provodili su pod zemljom."

"Zašto?" upita Artur. "Zar je površina bila previše zagađena ili prenaseljena?"

"Ne, ne verujem", reče Zaphod. "Mislim da im se naprosto nije

svidala."

"Jesi li siguran da znaš šta radiš?" upita Trilijan i nervozno proviri u tamu. "Znaš, već su nas jednom napali."

"Čuj, dete, jemčim ti da je živa populacija ove planete nula plus nas četvoro i zato hajde, siđi ovamo. Ovaj, hej, Zemljanine..."

"Arture", reče Artur.

"Aha, a je l' bi ti mogao da malko zadržiš ovog robota kraj sebe i da čuvaš ovaj kraj prolaza? U redu?"

"Da čuvam?" reče Artur. "Od koga? Upravo si rekao da ovde nema nikoga."

"Aha. Pa onako, za svaki slučaj, radi bezbednosti, u redu?" reče Zaphod.

"Čije bezbednosti? Vaše ili moje?"

"Budi dobar momak. U redu, idemo."

Zaphod se spusti u prolaz, a sledili su ga Trilijan i Ford.

"E pa, nadam se da ćete se loše provesti", požali se Artur.

"Bez brige", uveravao ga je Marvin, "hoće."

Posle nekoliko sekundi nestali su sa vidika.

Artur je uvređeno trupkao po okolini, a onda je zaključio da grob jednog kita nije baš najpogodnije mesto za trupkanje.

Marvin ga je na trenutak zlobno probadao pogledom, a onda se isključio.

Zaphod je brzo marširao niz prolaz, đavolski nervozan, iako je pokušavao da to sakrije koračajući kao da ima neki određen cilj. Pomerao je snop svetiljke oko sebe. Zidovi su bili prekriveni tamnim pločicama, a vazduh gust od mirisa raspadanja.

"Eto, šta sam vam rekao?" govorio je. "Naseljena planeta. Magratea." Potom bi nastavio da korača kroz prljavštinu i otpatke koji su prekrivali popločane podove.

Trilijan je sve to neizbežno podsetilo na londonsku podzemnu železnicu, iako je ovde bilo nešto manje zapušteno.

Tu i tamo, duž zidova, pločice su ustupale mesto ogromnim mozaicima i jednostavnim, uglastim šarama živih boja. Trilijan je zastala i počela da proučava jedan od njih, ali u njemu nije razabrala nikakav smisao. Onda pozva Zaphoda.

"Hej, imaš li pojma šta bi ovi čudni simboli mogli da

predstavljaju?"

"Čini mi se da su to, u stvari, neki čudni simboli", reče Zaphod, jedva se i osvrnuvši.

Trilijan sleže ramenima i pohita za njim.

S vremena na vreme nailazili su na vrata koja su vodila levo ili desno u omanje prostorije za koje je Ford otkrio da su pune napuštene kompjuterske opreme. Povukao je Zaphoda do jedne od njih da je pogleda. Trilijan ih je sledila.

"Čuj", reče Ford, "zaključio si da je ovo Magratea..."

"Aha", reče Zaphod, "i čuli smo glas, zar ne?"

"U redu, ja sam prihvatio činjenicu da je ovo Magratea - za sada. Ali dosad baš ništa nisi rekao o tome kako si je, za ime Galaksije, pronašao. Sigurno nisi pogledao u zvezdani atlas."

"Istraživanje. Vladine arhive. Detektivski posao. Nekoliko srećnih nagađanja. Lako."

"A onda si ukrao 'Zlatno srce' da bi došao njime i našao ovo mesto?"

"Ukrao sam ga da bih našao mnoge stvari."

"Mnoge stvari", reče Ford iznenađeno. "Na primer?"

"Ne znam."

"Šta?"

"Ne znam šta to tražim."

"Kako to, ne znaš?"

"Zato... Zato što... Mislim da se, kada bih znao, ne bih usudio da nastavim potragu."

"Šta, zar si poludeo?"

"U tu mogućnost još nisam sasvim siguran", reče Zaphod tiho. "O sebi znam samo onoliko koliko moj um može da zaključi u svom trenutnom stanju. A to stanje nije baš najbolje."

Zadugo niko nije rekao ni reč, a Ford je iznenada počeo brižno da zagleda Zaphoda.

"Čuj, stari druže, ako hoćeš da..." počeo je Ford konačno.

"Ne, stani. Reći ću ti nešto", kazao je Zaphod. "Često mi se dešava da ne znam zašto sam nešto uradio. Padne mi na pamet da učinim nešto i, hej, što da ne, to i učinim. Odlučim se da postanem predsednik Galaksije i to se naprosto tako desi, lako. Odlučim da ukradem taj brod. Odlučim da potražim Magrateu i to se naprosto

desi. O da, razmišljam kako bi bilo nabolje da to uradim, tako je, ali uvek mi pođe za rukom. To ti je kao da imaš galaktikreditnu karticu koja i dalje radi, iako nikada nisi uplatio nijedan ček. A kad god zastanem i počnem da razmišljam... zašto sam želeo da uradim nešto?... kako sam smislio način na koji ću to da uradim?... osetim vrlo jaku želju da prestanem da razmišljam o tome. Kao što osećam sada. Potreban je veliki napor da bih govorio o tome."

Zaphod zastade na trenutak. Neko vreme je vladala tišina. Onda se on namrštio i kazao: "Sinoć sam se ponovo zabrinuo. Zbog toga što moj um kao da nije radio kako treba. Onda mi je palo na pamet da sve to izgleda kao da neko drugi koristi moj um da bi pomoću njega dobio dobre ideje, a da meni o tome ništa ne govori. Sabrao sam dve misli i zaključio da je možda taj neko zatvorio deo mog uma u tu svrhu i da ja zato nisam u stanju da ga upotrebim. Pitao sam se, postoji li neki način da to proverim."

Otišao sam u medicinsko odeljenje broda i priključio se na elektroencefalograf. Izveo sam sve glavne testove na obema glavama - sve testove kroz koje sam morao da prođem kod vladinih medicinskih stručnjaka pre nego što je moja kandidatura za predsednika propisno prihvaćena. Nisu pokazali ništa. Ili bar ništa neočekivano. Pokazali su da sam pametan, maštovit, neodgovoran, nepoverljiv, ekstrovertan, ništa što ne biste mogli i sami da zaključite. Nikakvih anomalija. Onda sam počeo da izmišljam nove testove, potpuno nasumce. Ništa. Onda sam pokušao da nadograđujem testove jedne glave na nalaze druge glave. I dalje ništa. Onda sam se razbesneo, jer sam gotovo došao do zaključka da je posredi napad paranoje. Poslednje što sam uradio pre nego što sam se spakovao bio je da uzmem zajedničku sliku i pogledam je kroz zeleni filter. Sećaš li se kako sam stalno bio sujeveren u vezi sa zelenom bojom kada sam bio mali? Oduvek sam želeo da budem pilot na jednom od trgovačkih izviđača?"

Ford klimnu glavom.

"I bilo je tamo", reče Zaphod, "jasno kao dan. Čitava sekcija u središtu oba mozga koja je bila povezana samo unutar sebe i više ni sa čim okolo. Neki kopilan spalio je sve sinapse i elektronski traumatizovao one dve gromuljice od cerebeluma."

Ford je zurio u njega, prestravljen. Trilijan je prebledela.

"Neko ti je to učinio?" prošapta Ford.

"Aha."

"A imaš li pojma ko bi to mogao biti? Ili zbog čega?"

"Zbog čega? Mogu samo da nagađam. Ali znam ko je bio taj kopilan."

"Znaš? Kako možeš da znaš?"

"Zato što su ostavili urezane inicijale u spaljene sinapse. Ostavili su ih da bi ih ja mogao videti."

Ford ga je prestravljeno posmatrao i osećao kako mu kožom mile trnci.

"Inicijali? Urezani u tvoj mozak?"

"Aha."

"Pa, kako glase, za ime Božje?"

Zaphod ga je na trenutak ćutke gledao. Onda je skrenuo pogled.

"Z. B." rekao je tiho.

U istom trenutku iza njih tresnu čelični poklopac i u prostoriju pokulja gas.

"Objasniću vam kasnije", zakrklja Zaphod pre nego što su se sve troje onesvestili.

21.

Artur je zamišljeno tumarao površinom Magratee.

Ford mu je uviđavno ostavio svoj primerak Autostoperskog vodiča kroz Galaksiju da prekрати vreme. On nasumice pritisnu nekoliko dugmadi.

Autostoperski vodič kroz Galaksiju vrlo je neujednačena knjiga i sadrži mnoge delove koji su se svojevremeno njegovim urednicima učinili kao dobra ideja.

Jedan od takvih (na koji je Artur sada naišao) opisuje iskustva izvesnog Vita Vujadžiga, povučenog, mladog studenta Maksimegalonskog univerziteta, koji je bio na pragu briljantne akademske karijere i koji je proučavao praistorijsku filologiju, transformacionu etiku i talasnu harmonijsku teoriju istorijske percepcije da bi potom, posle noći provedene u ispijanju pangalaktičkih grgolj blastera u društvu Zaphoda Biblbroksa, postao opsednut problemom toga šta se desilo sa svim hemijskim olovkama koje je kupio u poslednjih nekoliko godina.

Usledilo je dugo razdoblje mukotrpnih istraživanja tokom koga je posetio sva glavna središta širom Galaksije po kojima se gube hemijske olovke i najzad izneo luckastu teoriju koja je u svoje vreme privukla prilično pažnje javnosti. Negde u kosmosu, rekao je on, među planetama koje nastanjuju humanoidi, gušteroidi, riboidi, žbunoidi koji hodaju i superinteligentni prelive plave boje, nalazi se i planeta koja je u potpunosti okrenuta hemijskoolovčanim oblicima života. A hemijske olovke neopaženo odlaze do te planete, iskradajući se kroz crvotočine u svemiru do sveta na kome će proživeti svoj jedinstveni hemijskoolovčani život, uživati u prijatnostima hemijskoolovčane prirode i uopšte voditi hemijskoolovčani ekvivalent slatkog života.

Dok je teorija išla ovim putem, sve je bilo lepo i krasno, ali onda je Vit Vujadžig iznenada objavio da je našao tu planetu i da je neko vreme tamo radio kao šofer limuzine za porodicu jeftinih, zelenih, plastičnih olovaka, posle čega je smesta uklonjen, stavljen pod led; u međuvremenu je napisao knjigu, a onda je konačno poslat na državni oporavak, što je uobičajena sudbina rezervisana za one koji u javnosti prave budalu od sebe.

Kada je jednog dana poslat pohod u oblast za koju je Vujadžig govorio da krije tu planetu, otkrili su samo maleni asteroid na kome je živeo usamljeni starac i neprestano tvrdio da ništa nije istina, iako je kasnije otkriveno da laže.

Ali, ipak, ostalo je nerazjašnjeno pitanje tajanstvenih 60.000 altariskih dolara koji su godišnje uplaćivani na njegov brantivoganski bankovni račun i, razume se, unosni posao Zaphoda Biblbroksa s polovnim hemijskim olovkama.

Artur pročita ovo i odloži knjigu.

Robot je i dalje sedeo na svom mestu, potpuno nepomičan.

Artur ustade i odšeta do vrha kratera. Zatim poče da šeta po rubu. Posmatrao je veličanstveni zalazak dva sunca iznad Magratee.

Onda se vratio u krater. Probudio je robota, jer čak i robot koji pati od manijakalne depresije bolji je sagovornik od nikoga.

"Pada noć", rekao je. "Pogledaj, robote, pojavljuju se zvezde."

Iz srca tamne magline moguće je videti samo malo zvezda, i to na jedvite jade, ali nešto se ipak moglo videti.

Robot poslušno pogleda, zatim ponovo spusti pogled.

"Znam", rekao je. "Jadno, zar ne?"

"Ali taj zalazak sunca! Tako nešto nisam video ni u najluđim snovima... Dva sunca! Kao da su planine vatre ključale u svemir."

"Video sam", reče Marvin. "Baš bez veze."

"Mi smo kod kuće imali samo jedno sunce", bio je uporan Artur. "Znaš, ja potičem sa planete zvane Zemlja."

"Znam", rekao je Marvin, "neprestano pričaš o tome. Zvuči odvratno."

"Oh, ne, bilo je to divno mesto."

"Da li je imala okeane?"

"Oh, da", reče Artur s uzdahom, "ogromne, prostrane, ustalasane, plave okeane."

"Ne podnosim okeane."

"Reci mi", interesovao se Artur, "kakvi su tvoji odnosi s drugim robotima?"

"Mrzim ih", reče Marvin. "Kuda ćeš?"

Artur više nije mogao da izdrži. Ponovo je ustao.

"Mislim da ću još malo da prošetam."

"Ne krivim te", reče Marvin i izbroja pet stotina devedeset sedam milijardi ovaca pre nego što je, posle jedne sekunde, ponovo zaspao.

Artur se potapša rukama da bi se razmrdao i dao svom krvotoku malo podstreka. Polagano se uspeo uz zid kratera.

Pošto je atmosfera bila vrlo retka, a nije bilo meseca, noć je pala veoma naglo i do tog trenutka postalo je veoma mračno. Zbog svega toga, Artur je praktično naleteo na starca pre nego što ga je opazio.

22.

Stajao je leđima okrenut Arturu i posmatrao kako se u tami iza obzorja gube poslednji odsjaji svetlosti. Bio je prilično visok, plemenitog držanja i odeven u dugačku, sivu odoru. Kada se okrenuo, videlo se da mu je lice mršavo i izraženih crta, brižno, ali ne i neprijatno, jedno od onih lica koja nekako ulivaju poverenje. Ali do tog trenutka nije se okrenuo, čak ni na Arturov uzvik zaprepašćenja.

Konačno, poslednji zraci sunca potpuno zamreše i on se okrete. Lice mu je još bilo odnekud osvetljeno, a kada je Artur potražio izvor svetlosti, video je da se na nekoliko jardi od njih nalazi nekakvo vozilo - maleni hoverkraft, pomisli Artur. Oko sebe je odavao mutno svetlo.

Čovek pogleda Artura naizgled tužno.

"Izabrali ste hladnu noć da posetite našu planetu", rekao je on.

"Ko... Ko ste vi?" zamuca Artur.

Čovekov pogled odluta. Ponovo kao da tuga pređe njegovim licem.

"Moje ime nije važno", rekao je.

Činilo se da ima nešto na umu. Očigledno je smatrao da u razgovorima ne treba žuriti. Artur se oseti zbunjeno.

"Ja... Ovaj... Prepali ste me..." rekao je nespretno.

Čovek se ponovo lagano okrete prema njemu i jedva primetno podiže obrve.

"Hmmm?" rekao je.

"Rekoh, prepali ste me."

"Ne bojte se, neću vas povrediti."

Artur se namršti. "Ali pucali ste na nas. Oni projektili..." rekao je.

Čovek je gledao u ponor kratera. Slabašni odsjaj Marvinovih očiju bacao je jedva primetan crveni odblesak na ogromno kitovo truplo.

Čovek se blago zakikota.

"Automatski sistem", rekao je i tiho uzdahnuo. "Prastari kompjuteri smešteni u utrobi planete odbrojavali su tamne milenijume, a na njihovim prašnjavim memorijama nakupljala se težina vekova. Mislim da s vremena na vreme preduzmu probno gađanje da bi sebi malo olakšali jednoličnost."

Ozbiljno je pogledao Artura i rekao: "Znate, ja sam veliki obožavalac nauke."

"Oh...Ovaj, stvarno?" reče Artur, koga je čovekov čudnovati, uglađeni način govora sve više zbunjivao.

"Oh, da", reče starac i naprostao opet začuta.

"Eh", reče Artur, "ovaj..." Imao je čudan osećaj da se našao u koži čoveka koga muž zatiče u spavaćoj sobi svoje žene, ali samo presvlači pantalone, upućuje nekoliko uzgrednih opaski o vremenu i izlazi iz prostorije.

"Deluješ zbunjeno", rekao je starac s uglađenim zanimanjem.

"Ovaj, ne... To jest, da. U stvari, znate, mi, zapravo, nismo očekivali da ćemo ovde zateći nekoga. Nekako smo, znate, mislili da ste svi mrtvi ili nešto slično..."

"Mrtvi?" reče starac. "Dobri Bože, ne, samo smo spavali."

"Spavali?" ponovi Artur, ne verujući sopstvenim ušima.

"Da, znate, dok ne prođe ekonomska kriza", reče starac, očigledno nazainteresovan za to da li je Artur išta shvatio od onoga što mu govori.

Artur je bio prisiljen da ga ponovo podstakne.

"Ovaj, ekonomske krize?"

"Pa znate, pre pet miliona godina galaktička ekonomija se raspala, a pošto je izrada planeta po narudžbini pomalo luksuz..."

Zastao je i pogledao Artura.

"Vama je poznato da smo se bavili izradom planeta, zar ne?" upitao je dostojanstveno.

"Ovaj, jeste", reče Artur. "Nekako sam zaključio..."

"Zadivljujuća trgovina", reče starac i pogled mu postade čežnjiv. "Oduvek sam najviše voleo izradu obalskih područja. Beskrajno me je zabavljala izrada malenih delova u fjordovima... Ali, sad, šta je tu je", reče, trudeći se da ponovo uhvati nit, "recesija je stigla, pa smo zaključili da ćemo uštedeti mnogo brige ako je jednostavno prespavamo. I tako smo programirali kompjutere da nas ožive kada sve bude gotovo."

Čovek neprimetno zevnu i produži.

"Znate, kompjuteri su bili povezani s galaktičkim tržištem i trebalo je da se svi probudimo kada ostali budu dovoljno izgradili ekonomiju da mogu da dopuste sebi naše prilično skupe usluge."

Artura, redovnog čitaoca Gardijana, ovo je duboko šokiralo.

"Pa to je bilo baš gadno od vas."

"Je li?" upita starac pitomo. "Izvinjavam se, pomalo sam van dodira sa stvarima."

Pokazao je naniže prema krateru.

"Je li taj robot vaš?" upitao je.

"Ne", dopre iz kratera tanki, metalni glas. "Ja sam svoj."

"Ukoliko baš hoćete da ga nazovete robotom", promrmljao je Artur. "Više je neka vrsta elektronske naprave za jadikovanje."

"Povedite ga", reče starac. Artur je bio prilično iznenađen prizvukom odlučnosti koji se iznenada javio u starčevom glasu. Pozvao je Marvina, a ovaj je ispuzao uz padinu i napravio čitavu predstavu glumeći da je šepav, iako nije.

"Kad bolje razmislim", reče starac, "ostavite ga ovde. Vi morate poći sa mnom. Pred nama su velike stvari." Okrenuo se prema svojoj letelici; ona, iako joj prividno nije upućen nikakav signal, lagano skliznu prema njima kroz tamu.

Artur spusti pogled na Marvina, koji je sada pravio istu predstavu od mučnog okretanja i ponovnog klipsanja u krater i pri tome nešto kiselo mrmljao sebi u bradu.

"Pođi", pozva starac, "pođi smesta ili ćeš zakasniti."

"Zakasniti?" reče Artur. "Za šta?"

"Kako ti je ime, ljudski stvore?"

"Dent. Artur Dent", reče Artur.

"Zakasniti, onako kako sve kasni u smrtnome času, DentarturDente", reče starac ozbiljnog lica. "Znaš, ovo bi trebalo da zvuči kao pretnja." U njegove umorne, staračke oči ponovo se uvuče čežnjiv pogled. "U tome nikada nisam bio naročito dobar, ali kažu da je to ponekad vrlo delotvorno."

Artur zatrepta.

"Neobična osoba", promrmljao je za svoj račun.

"Molim?" reče starac.

"Oh, ništa, izvinite", reče Artur zbunjeno. "Dobro, kuda ćemo?"

"U moja vazдушna kola", reče starac Arturu i pokaza mu da uđe u vozilo koje se tiho zaustavilo tik uz njih. "Ući ćemo duboko u unutrašnjost planete, u kojoj upravo u ovom trenutku naša rasa oživljava posle sna dugog pet miliona godina. Magratea se budi."

Artur nevoljno uzdrhta kada je seo uz starca. Čudnovatost svega toga i bezglasno njihanje letelice, koja je klizila preko noćnog neba,

duboko su ga uznemirili.

On pogleda starca, čije je lice bilo osvetljeno mutnim odsjajem majušnih svetiljki na tabli s instrumentima.

"Izvinite", rekao mu je, "mogu li da upitam, tek onako, kako se zovete?"

"Kako se zovem?" rekao je starac, a licem mu je ponovo prošao izraz daleke tuge. Zastao je. "Zovem se", rekao je, "...Slartibartfast."

Artur se zagrcnuo.

"Molim?" promućao je.

"Slartibartfast", ponovio je starac mirno.

"Slartibartfast?"

Starac ga dostojanstveno pogleda.

"Rekoh da nije bitno", rekao je.

Vazдушna kola brodila su kroz noć.

23.

Bitna je i nadaleko poznata činjenica da stvari nisu onakve kakvima se čine na prvi pogled. Na primer, na planeti Zemlji, ljudi su uvek verovali da su mnogo pametniji od delfina, jer su stvorili toliko stvari - točak, Njujork, ratove i tako dalje - dok su se delfini samo muvali po vodi i zezali se. Ali, nasuprot tome, delfini su uvek verovali da su daleko pametniji od čoveka - iz potpuno istih razloga.

Zanimljivo je da su delfini odavno znali za uništenje koje je pretilo planeti Zemlji i da su mnogo puta pokušavali da upozore čovečanstvo na opasnost; ali njihovi pokušaji uspostavljanja kontakta uglavnom su tumačeni kao zabavni pokušaji šutiranja fudbalskih lopti ili zviždukanja da bi dobili malo hrane i zbog toga su oni najzad odustali i napustili Zemlju na sopstveni način pre nego što su stigli Vogoni.

Poslednja poruka koja je ikada stigla od delfina pogrešno je protumačena kao iznenađujuće spretan pokušaj izvođenja dvostrukog salta unazad kroz obruč uz istovremeno zviždanje pesmice 'Zvezde gledaju na nas', ali, zapravo, poruka je glasila: Do viđenja i hvala na svim ribama.

U stvari, na planeti je postojala samo jedna vrsta pametnija od delfina, a njeni pripadnici provodili su mnogo vremena po istraživačkim laboratorijama, u kojima su trčali unutar točkova i izvodili zastrašujuće elegantne i prefinjene opite na čoveku. Činjenica da su ljudi potpuno pogrešno tumačili taj odnos sasvim je odgovarala planovima tih stvorenja.

24.

Kola su tiho letela kroz studenu tminu, pramičak svetlosti sasvim usamljen u dubini magratejske noći. Jurila su nezaustavljivo. Činilo se da je Slartibartfast utonuo u sopstvene misli, a kada je Artur pokušao da uputi nekoliko opaski, ne bi li ga naveo na razgovor, umesto odgovora dobio je jednostavno pitanje, da li mu je dovoljno udobno, i to je bilo sve.

Artur pokuša da oceni brzinu kojom su se kretali, ali spoljašnja tama bila je potpuna i on nije imao nikakvih orijentira. Osećaj kretanja bio je tako slab i neosetan da je gotovo mogao da poveruje da se i ne kreću.

A onda se u daljini ukazao slabašan plamsaj vatre, koji se za nekoliko sekundi toliko povećao da je Artur shvatio da im dolazi u susret nezamislivom brzinom, pa je pokušao da proceni kakva bi to letelica mogla biti. Pažljivo je gledao, ali nije mu polazilo za rukom da razluči ikakav jasan obris, a onda je iznenada vrisnuo od straha kada su vazдушna kola oštro zaronila i pojurila prema njoj putanjom koja je, kako je izgledalo, neminovno vodila u sudar. Njihova uzajamna brzina činila se neverovatna i Artur jedva da je imao vremena da dahne pre nego što je sve bilo gotovo. Sledeće čega je postao svestan bila je nezdrava srebrnasta sumaglica koja kao da ga je odasvud okruživala. Oštro se osvrnuo i video malenu, crnu tačku koja se u daljini iza njega ubrzano smanjivala i bilo mu je potrebno neko vreme da shvati šta se, zapravo, dogodilo.

Uleteli su u tunel u zemlji. Utisak džinovske brzine tvorilo je njihovo sopstveno relativno kretanje u odnosu na odsjaj svetlosti koji je bio nepokretni otvor u zemlji, ulaz u tunel. Nezdravo treperenje srebrnaste boje predstavljalo je kružni zid tunela niz koji su ponirali, očevidno brzinom od nekoliko stotina milja na čas.

Prestravljeno je zatvorio oči.

Posle izvesnog vremena, čiju dužinu nije ni pokušao da proceni, osetio je blagu izmenu brzine i nešto kasnije shvatio je da se lagano zaustavljaju.

Ponovo je otvorio oči. Još su se nalazili u srebrnom tunelu; klizili su i probijali se kroz nešto što je ličilo na unakrsnu mrežu tunela koji su se sticali u zajedničku tačku. Kada su najzad stali, našli su se u omanjoj prostoriji zakrivljenih, čeličnih zidova. Ovde se završavalo i

nekoliko drugih tunela, a na daljem kraju prostorije Artur je video ogromni krug mutne, neprijatne svetlosti. Bila je neprijatna zbog toga što se igrala očima i zato što je bilo nemoguće valjano usmeriti pogled prema njoj ili reći koliko se blizu ili daleko nalazi. Artur zaključio (sasvim pogrešno) da je svetlost možda ultraljubičasta.

Slartibartfast se okrenu i odmeri Artura ozbiljnim, starim očima.

"Zemljanine", rekao je, "sada se nalazimo duboko u srcu Magratee."

"Kako ste znali da sam Zemljanin?" želeo je Artur sa sazna.

"Sve će ti to biti sasvim jasno", rekao je starac blago, "ili barem", dodao je uz blagi prizvuk sumnje u glasu, "jasnije nego sada."

Nastavio je: "Moram te upozoriti da prostorija u koju ćemo sada ući ne postoji bukvalno unutar naše planete. Malo je suviše... velika. Proći ćemo kroz kapiju u veliku oblast hiperprostora. To će te možda pomalo uznemiriti."

Artur je nešto nervozno promrmljao.

Slartibartfast dodirnu jedno dugme i dodade, ne previše umirujuće: "Ovo me uvek propisno štrečne. Drž' se."

Kola jurnuše pravo kroz krug svetlosti i Artur iznenada prilično jasno vide kako izgleda beskonačnost.

Nije to zaista bila beskonačnost. Sama beskonačnost deluje ravno i nezanimljivo. Pogled u noćno nebo pogled je u beskonačnost - rastojanje je neshvatljivo i, prema tome, bez ikakvog smisla. Prostorija u kojoj su se našla kola ni u kom slučaju nije bila beskonačna, bila je samo vrlo, vrlo, vrlo velika, toliko velika da je odavala utisak beskonačnosti bolje od same beskonačnosti.

Arturova čula poskočiše i zavrteše se dok su se kola, uz svu brzinu koju je znao da imaju, lagano pela kroz otvoren prostor, ostavivši kapiju kroz koju su prošli kao nevidljivu tačku u svetlucavom zidu iza sebe.

Zid.

Zid je pobijao svaku maštu - zavodio ju je i pobijao. Zid je bio tako paralizirajuće širok i visok, da su mu vrh, podnožje i rubovi sa obe strane izlazili izvan vidokruga. Sama vrtoglavica bila je dovoljno jaka da ubije čoveka.

Zid je delovao savršeno ravno. Bila bi potrebna najpreciznija

laserska merna oprema da utvrdi kako se, dok se peo naizgled u beskonačnost, dok je vrtoglavo padao prema dubinama, dok se prostirao na obe strane, istovremeno i krivi. Zatvarao je pun krug na trinaest svetlosnih sekundi odatle. Drugim rečima, zid je obrazovao unutrašnjost šuplje lopte, prečnika više od tri miliona milja, koji je bio preplavljen nezamislivom svetlošću.

"Dobro došao", reče Slartibartfast, dok je majušna mrlja koja je predstavljala vazдушna kola, sada već triput brža od zvuka neprimetno puzala prema središtu vrtoglavog prostora. "Dobro došao", ponovi on, "u našu fabričku halu."

Artur je zverao oko sebe u nekoj vrsti zadivljenog užasa. Poređan pred njim, na rastojanjima koja nije mogao da proceni niti čak da nagađa, nalazio se niz neobičnih sklopova, filigranskih ukrasa od metala i svetlosti koji su visili iznad senovitih, loptastih oblika što su lebdeli u prostoru.

"Ovde je", reče Slartibartfast, "kao što vidiš, mesto na kome izrađujemo većinu svojih planeta."

"Hoćete da kažete", reče Artur, mučeći se da nađe reči, "hoćete da kažete da sve ponovo počinjete?"

"Ne, ne, blagi Bože, ne", uskliknuo je starac, "ne, Galaksija nije ni izdaleka dovoljno bogata da bi nas izdržavala. Ne, probuđeni smo samo zato da bismo ispunili naročiti zahtev vrlo... posebnih mušterija iz druge dimenzije. Možda će te zanimati... Eno tamo, u daljini ispred nas."

Artur je sledio pravac starčevog prsta, sve dok nije uočio lebdeće ustrojstvo koje mu je ovaj pokazivao. Bio je to zaista jedini od mnogobrojnih sklopova koji je odavao utisak nekakve delatnosti oko sebe, iako je to više bio podsvesni utisak posmatrača nego nešto određeno.

Ali u tom istom trenutku blesak svetlosti obasja sklop i reljefnom oštrinom pokaza oblike znane Arturu, grube, zaobljene oblike koji su mu bili poznati poput oblika reči sopstvenog jezika, što su stalno nastanjivali njegov um. Nekoliko sekundi sedeo je u zabezeknutoj tišini, dok su mu slike jurile umom u potrazi za mestom na kome bi se mogle primiriti i uspostaviti nekakav smisao.

Deo njegovog mozga rekao mu je da savršeno dobro zna u šta gleda i šta oblici predstavljaju, a drugi je, sasvim razumno, odbio da

podrži tu misao i odrekao se odgovornosti vezane za ikakvo dalje razmišljanje u tom smeru.

Blesak ponovo dođe i ovog puta nije moglo biti nikakve sumnje.

"Zemlja", prošapta Artur.

"Pa, u stvari, Zemlja broj Dva", reče Slartibartfast veselo. "Pravimo kopiju na osnovu originalnih tehničkih crteža."

Nastade pauza.

"Hoćete da kažete", reče Artur lagano, pažljivo kontrolišući reči, da ste prvobitno vi... stvorili Zemlju?"

"Oh, da", reče Slartibartfast. "Jesi li ikada bio na mestu... Mislim da se nazivalo Norveška?"

"Ne", reče Artur. "Ne, nisam."

"Šteta", reče Slartibartfast, "to je bio moj deo. Znaš, dobio sam nagradu za njega. Dražesni, izuvijani rubovi. Bio sam strašno potresen kada sam čuo za njegovo uništenje."

"Vi ste bili potreseni!"

"Da, pet minuta kasnije i ne bi bilo toliko bitno. Bio je to pravi udarac."

"Ha?" reče Artur.

"Miševi su bili besni."

"Miševi su bili besni?"

"Oh, da", reče starac blago.

"Da, a verujem da je tako bilo i sa psima i mačkama i australijskim kljunarima, ali..."

"Ah, ali, znate, oni nisu platili za nju, je l' tako?"

"Slušajte", reče Artur, "zar ne bi bilo mnogo jednostavnije kada biste odustali i jednostavno odmah poludeli?"

Neko vreme kola su letela u neprijatnoj tišini. Onda starac strpljivo pokuša da ponovo objasni.

"Zemljanine, planetu na kojoj si živeo naručili su, platili i njom upravljali miševi. Bila je uništena pet minuta pre ispunjenja svrhe radi koje je sagrađena, pa smo morali da načinimo još jednu."

Artur je čuo samo jednu reč.

"Miševi", kazao je.

"Zaista, Zemljanine."

"Slušajte, izvinjavam se - govorimo li o malim, belim, dlakavim stvarčicama koje imaju maniju za sirom i pred kojima se žene penju

na stolice i vrište u komicima iz ranih šezdesetih?"

Slartibartfast ugladeno kašljucnu.

"Zemljanine", rekao je, "ponekad je teško pratiti tvoj način govora. Priseti se da sam ja spavao pet miliona godina u unutrašnjosti Magratee i da vrlo malo znam o tim komicima iz ranih šezdesetih koje si pomenuo. Znaš, ta stvorenja, koja si nazvao miševima, nisu baš onakva kakva izgledaju. Ona su samo produžetak u našoj dimenziji ogromnih, hiperinteligentnih, pandimenzionih bića. Čitav taj posao sa sirom i cijukanjem bio je samo maska."

Starac zastade, pa ponovo nastavi, zamišljeno se namrštivši.

"Bojim se da su, zapravo, vršili opite na vama."

Artur na trenutak razmisli o tome, a onda mu se lice razvedri.

"Ah, ne", rekao je, "sada shvatam odakle potiče nesporazum. Ne, pazite, u stvari smo mi vršili opite na njima. Često su korišćeni u biološkim laboratorijama, znate već, Pavlov i slične stvari. Tu su miševima davani razni testovi, učili su ih da zvone na zvonce, trče kroz lavirinte i tome slično, tako da je mogao biti ispitan čitav sklop procesa učenja. Na osnovu posmatranja njihovog ponašanja bili smo u mogućnosti da naučimo svašta o nama samima..."

Arturov glas se utiša.

"Takva istančanost..." rekao je Slartibartfast. "Čovek stvarno mora da joj se divi."

"Šta?"

"Kako bolje da sakriju svoju pravu prirodu i kako bolje da vas zavedu? Iznenada bi potrčali lavirintom u pogrešnom smeru, pojeli pogrešan komadić sira, uginuli od posledica miksomatoze... ukoliko se pažljivo proračuna, zbirno dejstvo svega toga uistinu je ogromno."

Zastao je radi boljeg efekta.

"Vidiš, Zemljanine, oni su zaista naročito prepredena hiperinteligentna pandimenziona bića. Tvoja planeta i ljudi obrazovali su matricu organskog kompjutera kroz koji je propušten istraživački program dug deset miliona godina..."

Dopusti da ti ispričam čitavu priču. Biće nam potrebno nešto vremena."

"Vreme", reče Artur slabašnim glasom, "trenutno ne predstavlja jedan od mojih najvažnijih problema."

25.

Razume se, postoje mnogi problemi vezani za život, od kojih su najpoznatiji: zašto se ljudi rađaju? Zašto umiru? Zašto u međuvremenu toliko vole da nose svoje digitalne časovnike?

Pre mnogo, mnogo miliona godina jednoj rasi hiperinteligentnih pandimenzionih bića (čija fizička pojava u njihovoj pandimenzionoj Vaseljeni nije bez sličnosti s našom) toliko je dozlogrdilo neprestano raspravljanje o smislu života, koje im je ometalo omiljenu rekreaciju, brokijanski ultrakriket (neobičnu igru koja se sastoji od iznenadnog udaranja ljudi bez ikakvog jasnog razloga i bežanja posle toga), da su rešili da zasednu i reše taj problem jednom zauvek.

Zbog toga su sagradili džinovski superkompjuter, koji je bio toliko inteligentan da je, čak i pre nego što su mu spojili memorije, otpočeo sa mislim, dakle postojim i stigao do zaključka o postojanju sutlijaša i poreza na prihod pre nego što je iko uspeo da ga uključi.

Bio je veliki poput omanjeg grada.

Glavna konzola bila je postavljena u naročito podignutom uredu, posred ogromnog uredskog stola od najfinijeg ultramahagonija presvučenog skupocenom ultracrvenom kožom. Tamni tepih bio je neupadljivo raskošan, po prostori su bile izdašno postavljene saksije s egzotičnim cvećem i ukusno izgravirana imena glavnih programera i njihovih porodica, a veličanstveni prozori gledali su na trg oivičen drvoredima.

Na dan velikog uključenja stigla su dva ozbiljno odevena programera s poslovnim torbama, pa su diskretno uvedena u ured. Bili su svesni da će tog dana biti predstavnici čitave svoje rase u njenom najveličanstvenijem trenutku, ali poneli su se pribrano i dostojanstveno kada su uglađeni seli za sto, otvorili poslovne torbe i izvadili beležnice uvezane u kožu.

Imena su im bila Lankvil i Fuk.

Nekoliko trenutaka sedeli su u dostojanstvenoj tišini, a potom, pošto je tiho izmenjao pogled s Fukom, Lankvil se naže i dodirnu jednu malenu, crnu ploču.

Najtiše zujanje pokazalo je da je džinovski kompjuter sada u stanju pune aktivnosti. Posle kratke stanke progovorio je glasom bogatim, rezonantnim i dubokim.

Rekao je: "Kakav je to veliki zadatak radi koga sam stvoren ja,

Duboka Misao, drugi najveći kompjuter u čitavoj Vaseljeni vremena i prostora?"

Lankvil i Fuk iznenađeno se zagledaše.

"Tvoj zadatak, o kompjuteru..." poče Fuk.

"Ne, stani malo, ne valja tako", reče Lankvil zabrinuto. "Načinili smo ovaj kompjuter tako da bude najveći koji je ikada napravljen i ne želimo da radimo s donajboljim. Duboka Misli", obratio se on kompjuteru, "nisi li ovakav, kakvog smo te načinili, najveći i najmoćniji kompjuter svih vremena?"

"Opisujem sebe kao drugog po veličini", reče kompjuter, "i takav jesam."

Dva programera ponovo izmenjaše zabrinute poglede. Lankvil pročisti grlo.

"Mora da je posredi neka greška", rekao je, "nisi li ti veći kompjuter od Gargantumozga Milijardnog sa Maksimegalona, koji je u stanju da za milisekundu prebroji sve atome unutar jedne zvezde?"

"Gargantumozak Milijardni?" reče Duboka Misao s neskrivenim prezirom. "Najobičnija računaljka za decu - nemojte ga ni pominjati."

"I nisi li", reče Fuk, zabrinuto se nagnuvši, "veći analitičar od Guglpleksnog Zvezdanog Mislioca iz Sedme Galaksije Svetlosti i Mudrosti, koji je u stanju da proračuna putanju svake pojedinačne čestice peska tokom petonedeljne peščane oluje na Dangrabadu Beti?"

"Petonedeljna peščana oluja?" reče Duboka Misao oholo. "Pitate mene, koji sam opisao vektore svih atoma u samom Velikom Prasku? Nemojte me uznemiravati tim tričarijama za džepne kalkulatore."

Dvojica programera sedela su jedan trenutak u neugodnoj tišini. Onda se Lankvil ponovo naže.

"Ali nisi li ti", rekao je, "neugodniji sabesednik od velikog Hipermoždanog Omnispretnog Neutronskeg Svađalicatrona sa Ciceronikusa 12, Magičnog i Bezobzirnog?"

"Hipermoždani Omnispretni Neutronske Svađalicatron", reče Duboka Misao savršeno kotrljajući svako 'r', "mogao bi da sredi rečima sve četiri noge arkturijanskog Megamagarca - ali jedino bih ja umeo da ga ubedim da posle toga prohoda."

"Onda", upita Fuk, "u čemu je problem?"

"Nema problema", reče Duboka Misao glasom koji je veličanstveno odzvanjao. "Ja sam jednostavno drugi po veličini kompjuter u čitavoj Vaseljenu vremena i prostora."

"Ali drugi?" bio je uporan Lankvil. "Zašto stalno govoriš drugi? Sigurno ne misliš na Multikortikoidnog Perspikutronskog Titanomislioca, zar ne? Ili na Razrešomatika? Ili..."

Prezriv blesak sinu preko kompjuterske konzole.

"Ne delim ni jednu jedinu misao s tim kibernetским debilima!" zatutnjao je. "Ne govorim ni o kome drugome do o kompjuteru koji će doći posle mene!"

Fuk je počeo da gubi strpljenje. Odgurnuo je svoju beležnicu i promrmljao: "Izgleda da bez ikakve potrebe počinje da se ponaša mesijanski."

"Ništa vi ne znate o vremenu budućem", izjavi Duboka Misao, "a ipak, uz pomoć svojih složenih kola, ja mogu da brodim beskonačnim delta-strujama buduće verovatnoće i na taj način vidim da jednog dana mora doći takav kompjuter spram koga ja nisam dovoljno vredan ni da mu proračunam operacione parametre, a ipak će moja sudbina biti da ga na kraju sam načinim."

Fuk teško uzdahnu i pogleda Lankvila.

"Da pređemo na stvar i postavimo pitanje?" rekao je on.

Lankvil podiže ruku da sačeka.

"O kakvom to kompjuteru govoriš?" rekao je.

"O njemu više neću progovoriti u sadašnjem vremenu", reče Duboka Misao. "Lepo. Recite šta još želite od mene. Govorite."

Slegli su ramenima jedan prema drugome. Fuk se namesti.

"Oh, kompjuteru Duboka Misli", rekao je, "zadatak radi koga smo te načinili sledeći je: Želimo da nam kažeš..." Zastao je. "...Odgovor!"

"Odgovor?" reče Duboka Misao. "Odgovor, na šta?"

"Na Život!" zbrza Fuk.

"Vaseljenu! reče Lankvil.

"I sve ostalo!" rekli su u jedan glas.

Duboka Misao zastade da razmisli na trenutak.

"Nezgodno", reče konačno.

"Ali, možeš li to učiniti?"

Ponovo pauza puna značenja.

"Da", reče Duboka Misao. "Mogu".

"Postoji Odgovor?" reče Fuk u oduševljenju koje mu je oduzimalo dah.

"Jednostavan Odgovor?" dodade Lankvil.

"Da", reče Duboka Misao. "Život, Vaseljena i Sve Ostalo. Postoji odgovor. Ali", dodade, "moraću da razmislim."

Iznenadni pokret pokvari ovaj trenutak: vrata se širom otvoriše i u sobu upadoše dva gnevna čoveka odevena u grube, bledoplave toge Kruksvanskog univerziteta, odgurnuvši nedelotvornu poslugu koja je pokušala da ih zaustavi.

"Zahtevamo da nas primite!" povika mlađi od njih, gurajući od sebe laktom u vrat zgodnu, mladu sekretaricu.

"Hajde", dreknu stariji, "ne možete da nas ne pustite unutra!" Odgurnuo je jednog od mlađih programera kroz vrata.

"Naš zahtev je da ne možete da nas ne pustite unutra!" zaurla je mlađi, iako je sada već dobrano bio unutar prostorije i više niko nije ni pokušavao da ga zaustavi.

"Ko ste vi?" upita Lankvil gnevno i podiže se sa svog sedišta. "Šta hoćete?"

"Ja sam Mejdžiktiz!" izjavio je stariji.

"A ja zahtevam da sam Vrumfondel!" zaurla mlađi.

Mejdžiktiz se okrete Vrumfondelu. "Dobro, o'ladi malo", gnevno mu reče, "nema potrebe da to zahtevaš".

"U redu!" urliknu ovaj i tresnu o obližnji sto. "Ja sam Vrumfondel, a to nije zahtev, nego čvrsta činjenica! Zahtevamo čvrste činjenice!"

"Ne, ne", uskliknu Mejdžiktiz iznervirano, "to je baš ono što ne zahtevamo!"

Jedva se zaustavivši da bi došao do daha, Vrumfondel dreknu: "Mi ne zahtevamo čvrste činjenice! U stvari zahtevamo potpuno nepostojanje čvrstih činjenica! Zahtevamo da možda budem Vrumfondel, a možda i ne!"

"Ali ko ste vi, do đavola?" uskliknuo je iznervirani Fuk.

"Mi smo", reče Mejdžiktiz, "filozofi."

"Iako možda i nismo", reče Vrumfondel i pripreti prstom programerima.

"Da, da, baš jesmo", bio je uporan Mejdžiktiz. "Mi smo neopozivo ovde kao predstavnici ujedinjenog sindikata filozofa, mudraca, mislilaca i drugih Prosvetljenih Ljudi i mi želimo da se ova mašina

isključiti, i to smesta!"

"U čemu je problem?" upita Lankvil.

"Reći ću ti u čemu je problem, druže", reče Mejdžiktiz. "Problem je u postavljanju granice!"

"Zahtevamo", vrisnu Vrumfondel, "da postavljanje granice bude problem, a možda i ne!"

"Pustite vi svoje mašine da se i dalje bave sabiranjem", upozori ih Mejdžiktiz, "a mi ćemo se pobrinuti za večne istine, moliću lepo. Trebalo bi da bolje sagledate svoj zakonski položaj, druže. Po zakonu, potraga za konačnom istinom neotuđivo je pravo svih radnih mislilaca. Ukoliko neka prokleta mašina tek tako dođe i pronađe odgovor, mi se nađosmo na ulici, bez posla, je l' tako? Hoću da kažem, kakvog ima smisla sedeti do pola noći i raspravljati ima li Boga ili nema, ako ta mašina naprosto ode i da vam sledećeg jutra njegov prokleti telefonski broj!"

"Tako je", povika Vrumfondel, "zahtevamo jasno određene prostore sumnje i nesigurnosti!"

Iznenada se prostorijom zaori prodorni glas.

"Mogu li ja nešto da primetim po tom pitanju?" zainteresovala se Duboka Misao.

"Počecemo štrajk!" dreknu Vrumfondel.

"Tako je!" složio se Mejdžiktiz. "Imaćete za vratom nacionalni štrajk filozofa!"

Nivo brujanja u prostoriji iznenada se podiže kada se uključi nekoliko pomoćnih bas-zvučnika, smeštenih u veličanstveno izrezbarenim, lakiranim, zvučnim kutijama svuda po sobi, da bi glasu Duboke Misli dodali još malo snage.

"Samo sam želeo da kažem", zabubnjao je kompjuter, "da su moja kola sada neopozivo posvećena proračunavanju Odgovora na konačno Pitanje Života, Vaseljene i Svega Ostalog..." On zastade i sa zadovoljstvom primeti da je sada zadobio pažnju svih prisutnih, a onda mirno nastavi: "Ali za izvođenje programa biće mi potrebno izvesno vreme".

Fuk nestrpljivo pogleda na sat.

"Koliko?" rekao je on.

"Sedam i po miliona godina", reče Duboka Misao. Lankvil i Fuk zažmirkaše jedan prema drugom.

"Sedam i po miliona godina", zakukaše u jedan glas.

"Da", uzvratila je Duboka misao, "rekoh da moram da razmislim, zar ne? A čini mi se da će dejstvovanje takvog programa doneti ogromnu popularnost čitavoj oblasti filozofije uopšte. Svi će imati sopstvene teorije o tome kakav ću odgovor dati na kraju, a ko može bolje da se okoristi time na tržištu medija od vas samih? Sve dok budete dovoljno žestoko pobijali jedni druge i dok se budete svađali preko štampe, sve dok budete imali promućurne agente, teći će vam med i mleko. Kako vam to zvuči?"

Dva filozofa zinuše na njega.

"Vrag ga vražiji", reče Mejdžiktiz, "to se zove pravo razmišljanje. Hej Vrumfondelu, zašto mi nikada ne umemo da smislimo takve stvari?"

"Ne znam", reče Vrumfondel glasom punim strahopoštovanja. "Mislim da je to zbog toga što su nam mozgovi previše školovani, Mejdžiktize."

To rekavši, okrenuli su se i izišli u život ljudi od njihovih najluđih snova.

26.

"Da, baš upečatljivo", reče Artur, pošto mu je Slartibartfast izneo najbitnije pojedinosti ove priče, "ali ne razumem kakve to ima veze sa Zemljom, miševima i svim ostalim".

"Ovo je samo prva polovina priče, Zemljanine", uzvratila starac. "Ukoliko te zanima šta se dogodilo posle sedam i po miliona godina, na veliki dan Odgovora, dozvoli mi da te pozovem u svoju radnu sobu, gde sam možeš da iskusiš događaje uz pomoć naših snimaka na senz-o-traci. Odnosno, ukoliko te ne zanima da se na brzinu prošetaš Zemljinom površinom. Bojim se da je za sada samo dopola dovršena - još nismo ukopali veštačke kosture dinosaurusu u Zemljinu koru, a onda treba da postavimo tercijerno i kvartarno razdoblje kenozojske ere, i..."

"Ne, hvala", reče Artur, "ipak ne bi bilo isto".

"Ne", odvratio Slartibartfast, "ne bi." Potom je okrenuo kola nazad i pohitao ka vrtoglavom zidu.

27.

Slartibartfastova radna soba bila je u potpunom neredu, slična posledicama eksplozije u javnoj biblioteci. Kada su kročili unutra, starac se namršti.

"Užasnom nezgodom", rekao je, "u jednom od kompjutera za održavanje pregorela je dioda. Kada smo pokušali da oživimo čistačko osoblje, otkrili smo da su mrtvi već skoro trideset hiljada godina. Sada me baš zanima ko će da počisti njihova tela. Čuj, što ne sedneš tamo preko, pa da te uključim?"

Pokazao je Arturu stolicu koja je izgledala kao da je napravljena od grudnog koša stegosaurusa.

"Napravljena je od grudnog koša stegosaura", objasnio je starac, dok se petljao oko savijenih komada žice koje je izvukao iz ogromne gomile papira i crtaćeg pribora. "Evo", rekao je, "drž' ovo", i pružio Arturu dva ogoljena kraja žice.

Istog časa kada ih je uhvatio, jedna ptica prolete kroz njega.

Visio je usred vazduha, potpuno nevidljiv čak i za samoga sebe. Pod njim se nalazio ugodni trg oivčen drvoredima, a dokle god pogled dopire okruživale su ga bele betonske zgrade, vazdušaste i prostrane, ali unekoliko upropašćene starošću - na mnogima su se videle pukotine i mrlje od kiše. Ali danas je sijalo sunce, svež povetarac lagano je igrao po drveću, a neobičan utisak da sve zgrade tiho žamore verovatno je bio izazvan okolnošću da su trg i okolne ulice bile krcati veselim, uzbuđenim ljudima. Negde u daljini svirao je orkestar, zastave živih boja lepršale su na vetru, a u vazduhu se osećao duh karnevala.

Artur, zarobljen u vazduhu iznad svega toga, čak i bez sopstvenog tela, počeo da se oseća neobično usamljeno, ali pre nego što je stigao da razmisli o tome, preko trga se zaori glas koji je zamolio prisutne za pažnju.

Čovek, koji je stajao na tribini ukrašenoj svetlim bojama pred zgradom koja je dominirala trgom, obraćao se gomili preko razglasa.

"Oh, narode koji čeka u senci Duboke Misli!" uzviknu on. "Cenjeni naslednici Vrumfondela i Mejdžiktiza, najvećih i najboljih Upućenika koje je Vaseljena ikada upoznala... vremenu čekanja došao je kraj!"

Divlje veselje zavlada u gomili. Zastave, konfete i raznobojne trake zaploviše vazduhom. Uže ulice podsećale su na stonoge koje

leže na leđima i mašu nožicama prema nebu.

"Sedam i po miliona godina naša rasa čekala je na ovaj veliki i, nadamo se, ugodni dan!" uskliknuo je razdragano vođa. "Dan Odgovora!"

"Ura!" začulo se iz oduševljene gomile.

"Više nikad", povika čovek, "više nikad nećemo se probuditi izjutra i pomisliti: Ko sam ja? Koja je moja uloga u životu? Da li je zaista, s kosmičke tačke gledanja, bitno to ako ne budem ustao i pošao na posao? Jer danas ćemo, jednom za svagda, saznati neposredan i jednostavan odgovor na sve te neugodne probleme Života, Vaseljene i Svega Ostalog!"

Kada je gomila ponovo eksplodirala, Artur otkri da klizi naniže kroz vazduh prema jednom od ogromnih, veličanstvenih prozora na prvom spratu zgrade pred kojom se nalazila tribina sa koje se govornik obraćao gomili.

Na trenutak je osetio paniku kada je zaplovio pravo prema prozoru, ali to je prošlo sekundu ili dve kasnije, pošto je otkrio da je prošao pravo kroz staklo, a da ga očigledno nije ni dodirnuo.

Niko u prostoriji nije primetio njegov ulazak, što i nije bilo odveć čudno, jer on se, zapravo, nije nalazio tamo. Počeo je da shvata da ceo događaj predstavlja samo snimljenu projekciju koja je sve moguće šestokanalne sedamdesetmilimetarske snimke šutirala pravo u korpu za otpatke.

Soba je izgledala baš onako kako ju je Slartibartfast opisao. Za čitavih tih sedam i po miliona godina dobro su je pazili i čistili redovno, otprilike svakog veka. Sto od ultramahagonija bio je malo iskrzan na rubovima, tepih donekle izbledeo, ali veliki kompjuterski terminal i dalje je stajao u iskričavoj veličanstvenosti na kožnom postolju povrh stola, blistav kao da je juče načinjen.

Dva čoveka u dostojanstvenim odelima mirno su sedela pred terminalom i čekala.

"Trenutak se primakao", reče jedan od njih, a Artur se zapanji kada vide kako se ni iz čega u vazduhu pored čovekovog vrata materijalizovala jedna reč. Reč je glasila Lunkvol; zatreptala je nekoliko puta pre nego što je ponovo nestala. Pre nego što je Artur uspeo da to svari, progovorio je drugi čovek, a reč Fuč pojavila mu se pored vrata.

"Pre sedamdeset pet hiljada pokolenja naši preci pokrenuli su ovaj program", reče drugi čovek, "i posle tog grdno vremena mi ćemo biti prvi koji će čuti kako kompjuter govori."

"Perspektiva koja izaziva strahopoštovanje", saglasio se prvi čovek, a Artur iznenada shvati da posmatra titlovani snimak.

"Mi smo ti koji će čuti", reče Fuč, "odgovor na veliko Pitanje Života...!"

"Vaseljene...!" reče Lunkvol.

"I svega Ostalog...!"

"Psst", reče Lunkvol, "mislim da se Duboka Misao priprema da progovori!"

Na trenutak je zavladała stanka puna iščekivanja, dok su ploče na konzoli lagano oživljavale. Svetla počеше da se pale i gase, kao da se isprobavaju, a potom se središe u oblik koji je ukazivao na delatnost. Blago, duboko brujanje dopre iz komunikacionog kanala.

"Dobro jutro", reče najzad Duboka Misao.

"Ovaj... Dobro jutro, o, Duboka Misli", uzvratil nervozno Lunkvol. "Imaš li...ovaj, hoću da kažem..."

"Odgovor za vas?" prekide ga Duboka Misao nadmoćno. "Da, imam."

Dva čoveka uzdrhtaše od iščekivanja. Njihovo čekanje nije bilo uzaludno.

"Zaista postoji?" zahahtala Fuč.

"Zaista postoji", potvrdila je Duboka Misao.

"Na sve? Na veliko Pitanje Života, Vaseljene i Svega Ostalog?"

"Da".

Obojica su podučavana kako da dočekaju ovaj trenutak, životi su im predstavljali pripremu za to, u trenutku rođenja odabrani su da budu oni koji će svedočiti pri davanju Odgovora, a ipak su zatekli sebe kako ubrzano dišu i meškoluje se kao uzbuđena deca.

"I spreman si da nam ga daš?" zbrzala Lunkvol.

"Jesam."

"Smesta?"

"Smesta."

Obojica obliznuše svoje suve usne.

"Iako ne verujem", dodala Duboka Misao, "da će vam se dopasti."

"Nije bitno", reče Fuč. "Moramo ga čuti! Odmah!"

"Odmah?" upita Duboka Misao.

"Da! Odmah..."

"U redu", reče kompjuter i ponovo utonu u ćutanje. Dva čoveka vrpeljila su se na svojim mestima. Pritisak je bio nepodnošljiv.

"Stvarno vam se neće dopasti", primeti Duboka Misao.

"Reci nam!"

"U redu", reče Duboka Misao. "Odgovor na veliko Pitanje...?"

"Da...!"

"Života, Vaseljene i Svega Ostalog ..." reče Duboka Misao.

"Da...!"

"Glasi..." reče Duboka Misao i zastade.

"Da...!"

"Glasi..."

"Da...!!!"

"Četrdeset dva", reče Duboka Misao beskonačno dostojanstveno i mirno.

28.

Zadugo niko nije progovorio.

Krajičkom oka Fuč je video napolju, na trgu, more lica prepunih napetosti i iščekivanja.

"Sad će nas linčovati, je l' da?" prošaptao je.

"Bio je to gadan posao", reče Duboka Misao blago.

"Četrdeset dva!" zakuka Lunkvol. "Zar je to sve što imaš da pokažeš posle sedam i po miliona godina posla!"

"Proverio sam vrlo pažljivo", reče kompjuter, "i to je Odgovor, sasvim sigurno. Da budem potpuno iskren, čini mi se da je problem u tome što nikada niste stvarno znali kako, zapravo, glasi pitanje."

"Ali reč je bila o Velikom Pitanju! Konačnom pitanju Života, Vaseljene i Svega Ostalog", cvileo je Lunkvol.

"Da", reče Duboka Misao poput nekog ko stoički podnosi glupake, "ali kako ono glasi?"

Lagano, tišina zbunjenosti dovukla se do dvojice koji su pogledali najpre kompjuter, a zatim jedan drugog.

"Pa, znaš, sve... sve..." pokuša Fuč slabašno.

"Baš tako!" reče Duboka Misao. "Dakle, kada jednom budete znali kako Pitanje tačno glasi, znaćete i šta znači Odgovor."

"E, sjajno", promrmlja Fuč, odgurnuvši beležnicu u stranu i obrisavši malenu suzu.

"Čekaj, dobro, dobro", reče Lunkvol, "a možeš li nam, molim te, lepo, reći pitanje?"

"Konačno Pitanje?"

"Da!"

"Života, Vaseljene i Svega Ostalog?"

"Da!"

Duboka Misao zastade da razmisli na trenutak.

"Nezgodno", reče.

"Ali možeš li to učiniti?"

Još jedan dugi trenutak Duboka Misao je razmišljala o ovome.

Najzad: "Ne", reče čvrstim glasom.

Oba čoveka u očajanju sručiše se na svoje stolice.

"Ali reći ću vam ko može", dodade Duboka Misao.

Obojica naglo digoše pogled.

"Ko? Reci nam!"

Iznenada, Artur oseti trnce na koži svoje naizgled nepostojeće glave kada primeti da se lagano, ali neizbežno kreće ka konzoli; no, bio je to samo dramski zum koji je napravio onaj ko je načinio snimak, ma ko to bio, shvati Artur.

"Ne govorim ni o kome drugom do o kompjuteru koji će doći posle mene", prozbori Duboka Misao, čiji se glas ponovo vratio svom uobičajenom deklamatorskom prizvuku. "To je takav kompjuter da ja nisam dovoljno vredan ni da mu proračunam operacione parametre - a ipak ću ga načiniti za vas. Kompjuter koji će moći da proračuna Pitanje koje odgovara Konačnom Odgovoru, kompjuter takve beskonačne složenosti da će i sam organski život predstavljati deo njegove operacione matrice. I vi sami steći ćete novi oblik i sići u kompjuter da biste vodili njegov program dug deset miliona godina! Da! Konstruisaću taj kompjuter za vas. I daću mu ime umesto vas. Biće nazvan...Zemlja."

Fuč je zurio u duboku Misao.

"Kako turobno ime", rekao je, a čitavom dužinom njegovog tela pojaviše se veliki urezi. Lunkvola iznenada prekriše užasne razderotine koje iskrsnuše niokuda. Kompjuterska konzola zakrivi se i rasprsnu, zidovi sobe zatreperiše i raspadoše se, a soba se zdrobi i pođe naviše, usisana u sopstvenu tavanicu...

Slartibartfast je stojao pred Arturom s dve žice u rukama.

"Kraj trake", objasnio je.

29.

"Zaphode! Probudi se!"

"Mmmmmmmmmmmaha?"

"Ma hajde, probudi se."

"Čuj, ostavi me da radim ono što volim, važi?" promrmlja Zaphod i okrete se na drugu stranu.

"Hoćeš da te šutnem?" upita Ford.

"Da li bi ti to pričinilo zadovoljstvo?" odvrati Zaphod sneno.

"Ne."

"Ni meni. Čemu onda sve to? Zato prestani da me zezaš." Zaphod se lepše ušuška.

"Dobio je dvostruku dozu gasa", rekla je Trilijan, gledajući ga. "Udahnuo je dvaput."

"I prestanite da pričate", reče Zaphod. "I bez toga imam dovoljno problema da zaspim. Šta se to dešava s tlom? Strašno je hladno i tvrdo."

"To je zlato", reče Ford.

Uz zadivljujući baletski okret Zaphod se nađe u uspravnom položaju i poče da zvera prema obzorju, jer zlatno tle pružalo se u svim pravcima sve donde, savršeno glatko i čvrsto. Blistalo je poput... Nemoguće je reći poput čega je blistalo, jer ništa u celoj Vaseljani ne blista kao planeta od čistog zlata.

"Ko je sve to doneo ovamo?" kliknu Zaphod razrogačenih očiju.

"Ne uzbuđuj se", reče Ford, "to je samo katalog."

"Šta?"

"Katalog", odvrati Trilijan. "Opsena."

"Kako možeš da kažeš tako nešto?" kriknu Zaphod i pade ničice zagledan u tle. On ga opipa i zagreba. Bilo je izuzetno teško i pomalo meko - mogao je da ostavi u njemu trag noktom. Izgledalo je žuto i vrlo sjajno, a kada je dahnuo na njega, dah mu je isparavao sa površine baš na onaj neobični način na koji isparava sa čistog zlata.

"Trilijan i ja osvestili smo se pre izvesnog vremena", reče Ford. "Vikali smo i kukali sve dok neko nije stigao, a onda smo nastavili da vičemo i kukamo dok im to nije dozlogrdilo, pa su nas smestili u svoj katalog planeta da bi nas nečim zaokupili sve dok ne budu spremni da se pozabave nama. Sve ovo je senz-o-traka."

Zaphod ga je gorko gledao.

"Sranje", rekao je, "probudili ste me iz mog savršeno dobrog sna samo da mi pokažete nečiji tuđ." Uvređeno je seo na tle.

"Kakve su to doline tamo preko?" rekao je.

"Zlatni žig", reče Ford. "Išli smo da vidimo."

"Nismo želeli da te budimo ranije", rekla je Trilijan. "Prethodna planeta bila je do kolena prekrivena ribom."

"Ribom?"

"Neki ljudi vole najčudnije stvari."

"A pre toga", reče Ford, "imali smo platinu. Pomalo tmurno. Ali mislili smo da će ti se ova dopasti."

More svetlosti blistalo je na njih gde god bi se osvrnuli.

"Lepo", reče Zaphod nestrpljivo.

Na nebu se najednom pojavi ogromni, zeleni, kataloški broj. On zatrepta i promeni se, a kada se oni osvrnuše, videše da se isto dogodilo i s predelom.

Uglas im se ote gromko: "Uh!"

Okean je bio ljubičast. Obala na kojoj su se nalazili bila je prekrivena sitnim, žutim i zelenim šljunkom - sve, zapravo, neverovatno skupocenim draguljima. Planine u daljini delovale su mekano i drhtavo i imale su crvene vrhove. U blizini se nalazio srebrni stočić za plažu sa zatvorenim, svetloljubičastim suncobranom i srebrnim ukrasima.

Na nebu se pojavio džinovski natpis i zamenio kataloški broj. Na njemu je pisalo: Magratea vam može omogućiti sve što poželite. Mi se ne ustručavamo ni pred čime.

A iz neba ispade pet stotina potpuno nagih žena s padobranima.

U trenu prizor iščeznu i ostavi ih usred prolećne livade prepune krava.

"Auu!" reče Zaphod. "Moje glave!"

"Želiš li da porazgovaramo o njima?" upita Ford.

"Aha, u redu" reče Zaphod, a onda sve troje sedoše, ne obraćajući više pažnju na prizore koji su se pojavljivali i nestajali oko njih.

"Zaključio sam sledeće", reče Zaphod. "Štagod da se desilo s mojim umom, sam sam to učinio. I to tako da se ne može otkriti vladinim medicinskim proverama. A sam pojma nisam imao o svemu tome. Zvuči baš šašavo, zar ne?"

Drugo dvoje klimnuše u znak saglasnosti.

"Pa sam mozgao, šta je to tako tajno da ne smem da dopustim nikome da sazna, ni galaktičkoj vladi, čak ni samome sebi? A odgovor je da ne znam. Očigledno. Ali sabrao sam nekoliko stvari i počeo da nagađam. Kada sam se odlučio da se kandidujem za predsednika? Ubrzo posle smrti predsednika Judena Vranksa. Sećaš li se Judena, Forde?"

"Aha", reče Ford. "On je bio tip koga smo sreli kada smo bili klinci, onaj arkturijanski kapetan. On nam je dao kestenja kada si upao na njegov megateretnjak. I kazao je da si najneverovatniji klinac koga je sreo."

"O čemu vi to?" reče Trilijan.

"Stara priča"? reče Ford, "iz vremena kada smo obojica bili klinci na Betelgezu. Arkturijanski megateretnjaci prevozili su najveći deo kabaste robe između središta Galaksije i spoljašnjih oblasti. Trgovački izviđači sa Betelgeza nalazili su tržišta, a Arkturijanci su ih snabdevali. Bilo je mnogo nevolja sa svemirskim piratima pre nego što su ovi zbrisani u dordelijskim ratovima i megateretnjaci su morali da budu opremljeni najfantastičnijim odbrambenim štitovima za koje je nauka znala. Bili su to stvarno gadni brodovi, a i ogromni - kada bi se našli na orbiti neke planete izazvali bi pomračenje sunca.

Jednog dana, mladi Zaphod odlučio je da opljačka jedan od njih uz pomoć mlaznog tromotorca, sazdanog za letove do stratosfere. Najobičniji klinac. Govorio sam mu, mani se toga, čoveče, potpuno si poludeo. Pošao sam s njim na let jer sam se na sigurno opkladio da neće uspeti, a nisam hteo da se vrati sa izmišljenim dokazima. I šta se desilo? Popeli smo se na njegov tromotorac, koji je on preradio u nešto potpuno drugačije, za par nedelja prešli tri parseka, probili se na megateretnjak - ni danas ne shvatam kako - upali na most vitlajući pištoljima-igračkama i zahtevali da nam daju kestenja. Luđu stvar nisam mogao da zamislim. Koštala me je jednogodišnjeg džeparca. A radi čega? Kestenja."

"Kapetan je bio taj neverovatni tip, Juden Vrank", reče Zaphod. "Dao nam je klope, pića - stvarčice iz zaista otkačenih krajeva Galaksije - gomilu kestenja, razume se, i stvarno smo se neverovatno zabavljali. Onda nas je teleportirao nazad. U najčuvanije krilo državnog zatvora na Betelgezu. Tip je stvarno bio

opasan. Posle je postao predsednik Galaksije."

Zaphod zastade.

Prizor oko njih utonuo je tog trenutka u polutamu. Tmurne magluštine kovitlale su se oko njih, a džinovska obličja nejasno su vrebala po senkama. S vremena na vreme, vazduhom su se prolamali krici nepostojećih stvorenja koja su proždirala druga nepostojeća stvorenja. Ovakve stvari očevidno je volelo dosta ljudi, čim su stavljene u prodajni katalog.

"Forde", reče Zaphod tiho.

"Da?"

"Nešto pre nego što će umreti, Juden me je posetio."

"Šta? To mi nikada nisi pričao."

"Nisam."

"Šta je rekao? Zašto je želeo da te vidi?"

"Ispričao mi je o 'Zlatnom srcu'. Bila je to njegova zamisao da ga ukradem."

"Njegova zamisao?"

"Aha", reče Zaphod, "a jedinu moguću priliku da se ukrade pružala je svečanost lansiranja."

Ford na trenutak zinu od zaprepašćenja, a zatim zaurla od smeha.

"Hoćeš da kažeš", rekao je, "da si se kandidovao za predsednika Galaksije samo da bi ukrao taj brod?"

"Tako je", reče Zaphod sa smeškom koji bi većinu ljudi odveo pravo u zaključanu sobu s tapaciranim zidovima.

"Ali zašto?" reče Ford. "Zbog čega je toliko bitno da ga imaš?"

"Ne znam", reče Zaphod. "Da sam svesno znao zašto je to toliko važno, verovatno bi se to pokazalo na testovima mozga i ja nikada ne bih prošao. Ubeđen sam da mi je Juden ispričao mnoge stvari koje su još zaključane tamo."

"I ti, znači, veruješ da si otišao i petljao sa sopstvenim mozgom samo zbog onoga što ti je ispričao Juden?"

"Bio je strašan govornik."

"Da, ali, Zaphode, stari družo, treba da se paziš."

Zaphod sleže ramenima.

"Hoću da kažem, zar nemaš nikakav stvarno jak razlog za sve to?" pitao je Ford.

Zaphod je pažljivo razmišljao i činilo se da mu umom prolaze senke sumnje.

"Ne", rekao je konačno. "Izgleda da ne dozvoljavam sebi da proniknem u bilo koju od svojih tajni. A ipak", dodao je posle još malo razmišljanja, "to potpuno shvatam. Imam poverenja u sebe koliko i u crno ispod nokta."

Trenutak kasnije, poslednja planeta iz kataloga nestade oko njih i ponovo se pojavi stvarni svet.

Sedeli su u čekaonici punoj stolova sa staklenim plohamama i trofeja za dizajn.

Jedan visoki Magratejac stajao je pred njim.

"Miševi će vas sada primiti", rekao je.

30.

"I tako, sad znaš", reče Slartibartfast, traljavo i bezuspešno se upinjući da pospremi bar nešto od užasnog nereda koji je vladao u njegovoj sobi. Podigao je parče hartije sa vrha gomile, ali potom nije umeo da smisli gde bi ga stavio, zato ga je vratio na vrh prvobitne gomile, a ova se ubrzo srušila. "Duboka Misao projektovala je Zemlju, mi smo je sagradili, a vi ste živeli na njoj."

"A Vogoni su došli i uništili je pet minuta pre nego što je program završen", dodade Artur, ne bez tuge.

"Da", reče starac i zastade da bi se bespomoćno ogledao po sobi. "Deset miliona godina planiranja i rada, tek tako, uništeno. Deset miliona godina, Zemljanine - možeš li sebi da predstaviš toliki vermenski raspon? Za toliko vreme galaktička civilizacija mogla bi pet puta izrasti iz najobičnije larve. Uništeno." Zastao je.

"Eto, to ti je birokratija", dodao je.

"Znaš", reče Artur zamišljeno, "sve to objašnjava mnoge stvari. Tokom čitavog života imao sam taj čudni, neobjašnjivi osećaj da se nešto dešava u svetu, nešto veliko, čak zlokobno, a da niko neće da mi kaže šta."

"A, ne", reče starac, "to je samo savršena normalna paranoja. To ima svako u Vaseljenu."

"Svako?" reče Artur. "Pa, ako to svako ima, to možda nešto i znači! Možda znamo da negde, s druge strane Vaseljene..."

"Možda. Koga je briga?" uzvratil Slartibartfast pre nego što je Artur pao u vatru. "Možda sam star i umoran", nastavio je, "ali uvek mislim da su nade da ćemo otkriti šta se zaista dešava toliko besmisleno daleke, da nam jedino preostaje da kažemo: 'Zaboravi na svaki smisao svega toga i drži se nečega što će te zaokupiti'. Uzmi, recimio, mene: bavim se projektovanjem obala. Dobio sam nagradu za Norvešku."

Kopao je neko vreme po hrpi otpadaka i izvukao odatle veliku ploču od pleksiglasa, u koju je bilo urezano njegovo ime i uliven model Norveške.

"I kakav je smisao svega toga?" rekao je. "To nikada nisam uspeo da utvrdim. Pravio sam fjordove čitavog života, ali oni su nakratko postali moderni i zbog toga sam dobio nagradu."

Okrenuo ju je u rukama i slegao ramenima, a potom ju je nehajno

bacio u stranu, ali ne toliko nehajno da ne padne na nešto meko.

"Na ovoj zameni za Zemlju koju su nam naručili meni je zapalo da se pozabavim Afrikom i ja je, razume se, pravim svu u fjordovima, jer slučajno ih volim, a dovoljno sam staromodan da mislim da će oni dati dražesni barokni izgled kontinentu. A oni mi kažu da ne izgleda dovoljno polutarno!" Šuplje se nasmejao. "Kakve to ima veze? Nauka je, razume se, došla do zadivljujućih saznanja, ali meni je, u svakom trenutku, mnogo draže da budem zadovoljan nego da budem u pravu."

"A jesi li zadovoljan?"

"Ne. Tu, razume se, sve pada u vodu."

"Šteta", reče Artur saosećajno. "Inače je zvučalo kao sasvim dobra životna filozofija."

Negde na zidu zablista mala, bela svetiljka.

"Hodi", reče Slartibartfast, "treba da se sretneš s miševima. Tvoj dolazak na planetu izazvao je poprilično uzbuđenja. Već je opisan, koliko sam shvatio, kao treći najneverovatniji slučaj u istoriji Vaseljene."

"A kakva su bila prva dva?"

"Oh, verovatno najobičnije podudarnosti", reče Slartibartfast nemarno. Otvorio je vrata i sačekao da Artur pođe za njim.

Artur se još jednom osvrnuo, a potom je spustio pogled na sebe i svoju znojavu, neurednu odeću u kojoj je ležao u blatu u četvrtak izjutra.

"Izgleda da imam gadnih problema s načinom na koji živim", progundao je sebi u bradu.

"Molim?" upitao je starac.

"Ah, ništa", reče Artur, "samo sam se šalio."

31.

Naravno, dobro je poznato da nepažljive reči koštaju života, ali ljudi još ne shvataju pune razmere ovog problema.

Na primer, u istom trenutku kada je Artur rekao: "Izgleda da imam gadnih problema s načinom na koji živim", u tkanju prostorvremenskog kontinuuma otvorila se neobična crvotočina koja je prenela njegove reči daleko, daleko u prošlost, preko gotovo beskonačnog svemira, sve do jedne udaljene galaksije u kojoj su čudnovata i ratoborna stvorenja upravo stajala na rubu jezivog međuzvezdanog rata.

Vođe dve sučeljene strane srele su se poslednji put.

Strašna tišina pala je po stolu za pregovore kada je zapovednik VI'hurga, veličanstven u svojim crnim, ratničkim, kratkim pantalonama, posutim draguljima, optužujuće odmerio predvodnika G'Gugvunta koji je čučao nasuprot njemu u oblaku zelene pare slatkastog mirisa i, uz potporu milion elegantnih i užasno naoružanih međuzvezdanih krstarica spremnih da prospu električnu pogibelj na jednu jedinu reč njegove komande, pozvao podlo stvorenje da povuče ono što je reklo o njegovoj mami.

Stvorenje se promeškolji u svojim isparenjima koja su se nezdravo komešala, a u istom trenutku do pregovaračkog stola dolutaše reči: "Izgleda da imam gadnih problema s načinom na koji živim."

Na nesreću, na jeziku VI'hurga, ovo je najgora zamisliva uvreda i nije preostalo ništa drugo nego da započne užasni rat koji je potom trajao stolicima.

Razume se, posle desetkovanja čitave Galaksije, koje je potrajalo nekoliko hiljada godina, na kraju je shvaćeno da je čitava stvar bila užasna greška i zato su ostaci dve sučeljene ratne flote zaboravile svojih nekoliko drugih razmimoilaženja da bi se udružile i započele zajednički napad na našu Galaksiju - koja je u međuvremenu nepogrešivo identifikovana kao izvor uvredljive primedbe.

Hiljadama godina moćni brodovi plovili su beskrajnom prazninom svemira i najzad uz urlik jurnuli na prvu planetu na koju su naišli - desilo se da je to bila Zemlja - gde je, usled strašne greške tokom proračunavanja razmera, čitavu borbenu flotu slučajno progutao jedan pas.

Oni koji proučavaju složeno preplitanje uzroka i posledica u istoriji Vaseljene kažu da se takve stvari neprekidno dešavaju, ali smo nemoćni da ih sprečimo.

"Takav je život", kažu oni.

Kratka vožnja vazdušnim kolima dovela je Artura i starog Magratejca do jednih vrata. Ostavili su kola i ušli kroz ta vrata u čekaonicu prepunu stolova sa staklenim plohamama i plastičnih trofeja. Gotovo u istom trenutku kada su ušli, nad vratima na drugom kraju prostorije zablistalo je svetlo.

"Arture! Živ si!" uzviknu nečiji glas.

"Jesam li?" upita Artur, prilično zbunjen. "E, baš dobro."

Blesak se prilično ublažio i sada je, trenutak ili dva kasnije, uspeo da vidi Forda, Trilijan i Zaphoda koji su sedeli za ogromnim stolom divno postavljenim egzotičnim jelima, čudnovatim slatkišima i voćem neobičnog oblika. Obedovali su.

"Šta vam se dogodilo?" pitao je Artur.

"Pa", reče Zaphod i navali na komad mesa pečenog na žaru, "naši domaćini svašta su nam napričali, potpuno nas zbunili i, uopšte, bili su vrlo neobični, a sada su nam poslužili prilično fini ručak da to izgleda. Evo", reče on i podiže sa tanjira komad mesa koje je gadno zaudaralo, "probaj odrezak od veganskog nosoroga. Izvrstan je, ko voli."

"Domaćini?" reče Artur. "Kakvi domaćini? Ne vidim nikakve..."

Tanki glas reče: "Dobro došao na ručak, zemaljski stvore."

Artur se obazre i iznenada jauknu.

"Uh!" rekao je. "Na stolu ima miševa!"

Zavladala je neprijatna tišina, dok su svi gledali Artura.

On je i dalje gledao dva bela miša koja su sedela na stolu u nečemu što je ličilo na čaše za viski. Onda je zapazio tišinu i obazro se.

"Oh", rekao je s iznenadnim razumevanjem. "Oh, tako mi je žao, nisam očekivao..."

"Dozvolite mi da vas upoznam", reče Trilijan. "Arture, ovo je miš Mika."

"Zdravo", reče jedan od miševa. On dodirnu brkom nešto na unutrašnjem zidu stvari nalik na čašu za viski, što je svakako bilo

ploča osetljiva na dodir, i čaša se malo pomeri napred.

"A ovo je miš Žika."

Drugi miš reče: "Drago mi je" - i učini isto što i prvi.

Artur zinu.

"Ali nisu li to..."

"Da", reče Trilijan, "to su miševi koje sam ponela sa sobom sa Zemlje."

Pogledala ga je pravo u oči i Arturu se učinilo da je gotovo neprimetno slegla ramenima.

"Hoćeš li da mi dodaš tu činiju sa pečenjem od arkturijanskog megamagarca?" rekla je.

Slartibartfast uglađeno kašljucnu.

"Ovaj, izvinite", rekao je.

"Da, hvala Slartibartfaste", odvrati oštro miš Mika, "možeš da ideš."

"Šta? Oh... ovaj, u redu", reče starac malo zbunjeno, "idem onda da se još malo pozabavim svojim fjordovima."

"Ah, pa za tim, u stvari, nema potrebe", reče miš Žika. "Izgleda da nam nova Zemlja neće biti potrebna." Zatreptao je ružičastim okicama. "Ne sada, pošto smo pronašli domoroca sa te planete, koji se tamo nalazio svega nekoliko sekundi pre uništenja."

"Šta?" kriknu užasnuto Slartibartfast. "Valjda nećete to da uradite! Pripremio sam hiljade glečera da krenu put Afrike!"

"Pa, možda bi mogao da uzmeš kratak odmor i da se malo skijaš po njima pre nego ih ukloniš", reče Žika ledeno.

"Da se skijam!" kriknu starac. "Ti glečeri su umetničko delo! Elegantno izvajane provalije, vrtoglavi ledeni visovi, duboke, veličanstvene klisure! Skijanje po umetničkom delu predstavljalo bi pravi vandalizam!"

"Hvala, Slartibartfaste", reče Mika oštro. "To bi bilo sve."

"Da, gospodine", odvrati starac hladno, "veliko vam hvala. Pa, zbogom, Zemljanine", rekao je Arturu, "nadam se da ćeš poboljšati način na koji živiš."

On kratko klimnu ostalima, okrete se i tužno iziđe iz sobe.

Artur je gledao za njim ne znajući šta da kaže.

"A sad", reče miš Mika, "na posao."

Ford i Zaphod kucnuše se čašicama.

"Za posao!" rekli su.

"Molim?" upita Mika.

Ford se obazre.

"Izvinite, mislio sam da nazdravljate", kazao je on.

Dva miša nestrpljivo se uzmuvaše u svojim čašama za prevoz. Konačno se primiriše i miš Mika pokrenu se napred da bi oslovio Artura.

"A sad, zemaljski stvore", kazao je, "situacija je sledeća. Kao što ti je poznato, mi smo manje-više upravljali tvojom planetom tokom poslednjih deset miliona godina sa namerom da otkrijemo tu prokletu stvar zvanu Konačno Pitanje."

"Zašto?" upita Artur oštro.

"Ne - o tom pitanju već smo razmišljali", umeša se Žika, "ali se ne slaže s odgovorom. Zašto - četrdeset dva... Vidiš, ne uklapa se."

"Ma, ne", reče Artur. "Mislio sam, zbog čega ste to radili?"

"A, shvatam", reče Žika. "Pa, biće da je to iz navike, da budem iskren. Stvar je manje-više u sledećem - ogadila nam se već čitava stvar, a na pomisao da sve moramo iz početka zbog tih šašavih Vogona stvarno mi dođe da zavrištim od muke, shvataš? Bila je prava sreća što smo Mika i ja završili svoj deo posla i napustili planetu da bismo pošli na kratak odmor i uspeali da navedemo tvoje prijatelje da nas vrate na Magrateu."

"Magratea predstavlja kapiju povratka prema našoj dimenziji", ubaci Mika.

"Od tada", nastavio je njegov drug, "ponuđen nam je pozamašan ugovor da tamo, u našoj dimenziji, napravimo 5D šou u kome bismo bili glavne zvezde i odgovarali na razna pitanja, i prilično smo radi da ga prihvatimo."

"I ja bih isto postupio u takvoj prilici, a, Forde?" reče Zaphod živahno.

"O da", reče Ford. "Zgrabio bih je bez oklevanja."

Artur ih pogleda, pitajući se kuda sve to vodi.

"Ali moramo da imamo nešto konkretno", reče Žika. "Hoću da kažem da nam je, u stvari, još potrebno Konačno Pitanje u ovom ili onom obliku."

Zaphod se naže prema Arturu.

"Vidiš", rekao je, "kada bi se našli u studiju zavaljeni u stolice i

kada bi, znaš, tek onako pomenuli da slučajno znaju Odgovor o Životu, Vaseljani i Svemu Ostalom, a potom na kraju bili prisiljeni da priznaju da odgovor u stvari glasi četrdeset dva, onda bi šou verovatno bio sasvim kratak. Ne bi bilo teme za razgovor, kopčaš?"

"Potrebno nam je nešto što dobro zvuči", reče Mika.

"Nešto što dobro zvuči", uzviknu Artur. "Konačno pitanje koje zvuči dobro? Od par miševa?"

Miševi se narogušiše.

"Pa, hoću da kažem, da za idealizam, da za dostojanstvo čistog istraživanja, da za traganje za istinom u svim oblicima, ali ubrzo, bojim se, stižeš do tačke kada počinješ da sumnjaš da, ako prava istina uopšte postoji, onda glasi da čitavu multidimenzionu beskonačnost Vaseljane vodi gomila ludaka. Pa ukoliko možeš da biraš između traćenja novih deset miliona godina da bi to saznao i, sa druge strane, mogućnosti da zaradiš brdo love, ja onda znam šta bih izabrao", reče Žika.

"Ali..." počeo Artur bespomoćno.

"Hej, utuvi to, Zemljanine", umeša se Zaphod. "Ti si proizvod poslednjeg pokolenja te kompjuterske matrice, je li tako, i bio si tamo sve do trenutka kada je planeta dobila svoje, zar ne?"

"Ovaj..."

"Tako da tvoj mozak predstavlja organski deo konačne konfiguracije kompjuterskog programa", reče Ford, pronicljivo, kako je sam zaključio.

"Je li tako?" upita Zaphod.

"Pa", reče Artur sumnjičavo. Nije pamtio da se ikada osećao organskim delom nečega. To je uvek smatrao jednim od svojih glavnih problema.

"Drugim rečima", reče Mika i usmeri svoje neobično, maleno vozilo prema Arturu, "postoji velika mogućnost da je ustrojstvo pitanja utkano u ustrojstvo tvog mozga - i zato želimo da ga otkupimo od tebe."

"Šta, Pitanje?" upita Artur.

"Da", rekoše Ford i Trilijan.

"Za gomilu para", reče Zaphod.

"Ne, ne", reče Žika. "Mi želimo da kupimo mozak."

"Šta!"

"Pa, ko ne bi?" upita Mika.

"Učinilo mi se da ste rekli kako možete da očitajte njegov mozak elektronskim putem", pobunio se Ford.

"Pa, da", reče Žika, "ali prvo treba da ga izvadimo. Moramo da ga pripremimo."

"Da ga obradimo", reče Mika.

"Iseckamo."

"Hvala lepo", uzviknu Artur, skoči sa stolice i poče užasnuto da se odmiče od stola.

"Uvek ga možemo zameniti", reče Mika razložno, "ukoliko to smatrate bitnim.

"Da, elektronskim mozgom", reče Žika. "Bio bi dovoljan i sasvim jednostavan."

"Sasvim jednostavan", zakuka Artur.

"Aha", reče Zaphod iznenada i zlorado se isceri, "samo bi trebalo da ga programirate da govori: 'Šta?', 'Ne shvatam' i 'Gde je čaj?' - ko bi primetio razliku?"

"Šta?" kriknu Artur i ustuknu još dalje.

"Šta sam rekao?" kazao je Zaphod i dreknuo od bola zbog nečega što mu je Trilijan učinila u tom trenutku.

"Ja bih primetio razliku", reče Artur.

"Ne, ne bi", reče miš Žika, "programirali bismo te da ne možeš."

Ford pođe ka vratima.

"Čujte, žao mi je, miševi, stari drugari", rekao je, "mislim da se nismo dogovorili."

"A ja mislim da ćemo to morati da uradimo", rekoše miševi uglas, a iz njihovih piskavih glasića iznenada je nestalo svake zbunjenosti. Uz slabašno, pištavo zavijanje njihova dva staklena transportera podigoše se u vazduh i poleteše prema Arturu, koji se teturao prema uglu iz koga nije bilo izlaza, nesposoban da smisli ili učini bilo šta.

Trilijan ga očajnički uhvati za ruku i pokuša da ga odvuče do vrata, dok su se Ford i Zaphod upinjali da ih otvore, ali Artur je bio mrtav teret - dva leteća glodara koja su mu prilazila kao da su ga hipnotisala.

Vrisnula je na njega, ali on je samo zurio u prazno.

Još jedan trzaj i Ford i Zaphod otvoriše vrata. Na drugoj strani nalazila se grupa ljudi prilično gadnog izgleda, za koje se moglo

samo pretpostaviti da pripadaju Magretejcima. Ne samo da su oni sami bili ružni, već je i medicinska oprema koju su nosili bila daleko od prijatne. Oni jurnuše na njih.

I tako - Arturu je pretilo sečenje i otvaranje glave, Trilijan je bila nemoćna da mu pomogne, a na Forda i Zaphoda spremali su se da navale razbojnici mnogo jači i bolje naoružani od njih dvojice.

Sve u svemu, bila je prava sreća što su se u istom trenutku svi alarmni uređaji na planeti oglasili zaglušujućom jačinom.

32.

"Opasnost! Opasnost!" trubile su sirene po Magratei. "Na planetu je sleteo neprijateljski brod. Naoružani napadači u sekciji 8A. Odbrambene stanice, odbrambene stanice, javite se."

Dva miša ljutito su njuškala oko parčića svojih staklenih transporterata koji su ležali rasuti po podu.

"Prokletstvo", promrmljao je miš Žika, "čitava galama oko kile zemaljskog mozga." Trčkao je okolo; njegove ružičaste oči žustro su sevale, a belo krzno se kostrešilo.

"Jedino što sada možemo da uradimo", reče Mika, sede i zamišljeno pogladi brkove, "jeste da damo lažno Pitanje, da ga izmislimo tako da zvuči uverljivo."

"Teško", reče Žika. Razmišljao je. "Šta misliš o ovome: Šta je to žuto i opasno?"

Mika malo razmisli.

"Ne, nije dobro", rekao je. "Ne slaže se s odgovorom."

Nekoliko sekundi utonuli su u tišinu.

"Dobro", reče Mika. "Šta se dobija kada se pomnoži šest sa sedam?"

"Ne, ne, previše bukvalno, previše činjenično", reče Žika. "Ne bi zadovoljilo zanimanje filozofa."

Ponovo su razmišljali.

Onda Žika reče: "Evo jedne ideje: Koliko puteva čovek mora da pređe?"

"Ah", reče Mika. "Aha, to obećava!" Neko vreme razmišljao je o toj rečenici. "Da", rekao je, "izvrsno! Zvuči vrlo upečatljivo, a da se istovremeno ne vezuje ni sa kakvim smislom. Koliko puteva čovek mora da pređe? Četrdeset dva. Izvrsno, to će ih oboriti. Žiko, momče, uspeli smo!"

Oni živahno zaigraše od oduševljenja.

U njihovoj blizini ležalo je nekoliko prilično ružnih ljudi koji su po glavi zadobili udarce s nekoliko naročito teških nagrada za dizajn.

Pola milje dalje, četiri prilike trčale su niz hodnik u potrazi za izlazom. Begunci izleteše u prostranu odaju s kompjuterima. Divlje su se osvrtnali.

"Šta misliš, Zaphode, kuda sada?" rekao je Ford.

"Onako nasumce, recimo ovuda", odvrati Zaphod i potrča

nadesno, između niza kompjutera i jednog zida. Kada i drugi krenuše za njima, smesta ga zaustavi energetski snop zgrom-i-puca koji prasnu kroz vazduh nekoliko inča ispred njega i sprži maleni deo susednog zida.

Nečiji glas reče iz zvučnika: "U redu, Biblbrokse, ostani gde si. Imamo te na nišanu."

"Žace", prosikta Zaphod, okrete se i pognu. "Hoćeš li i ti malo da se oprobaš u nagađanju, Forde?"

"U redu, ovuda", reče Ford i sve četvoro potrča niz prolaz između dva niza kompjutera.

Na kraju prolaza pojavi se jedna teško oklopljena prilika u svemirskom odelu, mašući zloslutnom zgrom-i-pucem.

"Ne želimo da pucamo u tebe, Biblbrokse!" povika prilika.

"To mi baš odgovara", reče Zaphod i zaroni u široki prolaz između dva postrojenja za obradu podataka.

Ostali se nadadoše za njim.

"Ima ih dvojica", reče Trilijan. "Sabili su nas u ugao."

Uvukli su se u prostor između ogromnog bloka kompjuterske memorije i zida.

Zadržali su dah i čekali.

Iznenada, vazduh eksplodira od energetskih snopova kada oba policajca istovremeno otvoriše vatru na njih.

"Hej, oni pucaju na nas", reče Artur i sav se zguri. "Mislio sam da su kazali da to ne žele."

"Aha, i meni se učinilo da su to kazali", složio se Ford.

Zaphod isturi glavu na jedan opasan trenutak.

"Hej", rekao je, "mislio sam da ste kazali da ne želite da pucate na nas!" i ponovo zaronio.

Čekali su.

Trenutak kasnije jedan glas odgovori: "Nije lako biti žaca."

"Šta reče?" prošaputa Ford zaprepašćeno.

"Kaže da nije lako biti žaca."

"E pa, to je njegov problem, zar ne?"

"I ja msilim."

Ford dreknu: "Ej, vi, čujte! Imamo dovoljno sopstvenih problema dok ovako pucate na nas i bilo bi nam mnogo prijatnije da nam ne uvaljujete na glavu i sopstvene!"

Nova pauza, a onda se ponovo začuo glasnogovornik.

"Pazi ovamo, momak," rekao je glas iz zvučnika. "Vi sada nemate posla s nekim tamo tupavim moronima koji samo znaju da potežu obarač, koji imaju niska čela, svinjske okice i ne umeju pošteno ni da govore: mi smo dva pametna i osećajna momka koji bi vam verovatno bili sasvim simpatični da ste nas sreli nekom drugom prilikom. Ja se ne motam okolo i bez razloga ne pucam u ljude samo da bih se posle hvalisao po prljavim barovima za kosmičke rendžere, kao što rade neke žace čija bih imena mogao da navedem! Ja se motam okolo i bez razloga pucam u ljude, a zatim se satima jadam svojoj devojci zbog toga!"

"A ja pišem romane!" umešao se drugi žaca. "Iako mi do sada nije objavljen nijedan, pa zato bolje da vas upozorim, jer sam zbog toga jaaaaako besan!"

Fordove oči samo što nisu iskočile iz duplji. "Ma, ko su ti tipovi?" upitao je.

"Pojma nemam", reče Zaphod. "Mislim da su mi se više dopadali dok su pucali."

"Dakle, hoćete li mirno da iziđete", dreknu jedan od žaca ponovo, "ili želite da vas raznesemo?"

"Šta biste više voleli?" viknu Ford.

Milisekundu kasnije vazduh oko njih ponovo usplamte, dok se snop za snopom zgrom-i-puca zarivao u kompjuterski blok pred njima.

Paljba se nastavila nekoliko sekundi nepodnošljivom jačinom.

Kada je prestala, na nekoliko sekundi, i pošto su odjeci zamrli, bilo je gotovo tiho.

"Jeste li još tamo?" viknu jedan žaca.

"Jesmo", viknuše oni.

"Nismo nimalo uživali u svemu ovome", dreknu drugi žaca.

"To vam verujemo", uzvratu drekom Ford.

"A sada, slušaj ovamo, Biblbrokse, i to bolje slušaj pažljivo!"

"Zašto?" doviknu mu Zaphod.

"Zbog toga", dreknu žaca, "što će to biti vrlo pametno, sasvim zanimljivo i humano! A sada - ili ćete se svi smesta predati i dopustiti nam da vas malko izmlatimo, ali, razume se, ne preterano, jer mi smo izričito protiv nepotrebnog nasilja, ili ćemo razneti čitavu ovu

planetu i verovatno još jednu ili dve pride, koje smo spazili uz put!"

"Ali to je suludo!" kriknu Trilijan. "Valjda ne biste učinili tako nešto?"

"Oh, da, učinili bismo", dreknu žaca. "Zar ne?" upitao je drugog.

"Oh, da, morali bismo, svakako", dreknuo je drugi.

"Ali zašto?" pitala je Trilijan.

"Zbog toga što postoje neke stvari koje moraš da radiš čak i kada si prosvetljeni, liberalni žaca koji sve zna o osećajnosti i ostalom!"

"Ništa ja ne verujem ovim tipovima", promrmlja Ford i zavrte glavom.

Jedan od žaca doviknu drugome? "Da pripucamo još malo po njima?"

"Aha, što da ne".

I poče još jedan električni baraž.

Vrelina i buka bili su nemogući. Lagano, kompjuterski blok počinjao je da se raspada. Njegov prednji deo gotovo se u potpunosti rastopio i krupne kapi tečnog metala počele su da pršte prema mestu na kome su se begunci šćućurili.

Nije im preostalo ništa drugo do da se povuku još dublje i tu sačekaju kraj.

33.

Ali kraj nije došao, ili bar ne tada.

Iznenada, baražna paljba se prekide, a iznenadnu tišinu koja je usledila narušilo je samo nekoliko krkljavih zvukova gušenja i tupih odjeka udaraca. Četvoro begunaca se nemo zagleda.

"Šta se desilo?" upita Ford.

"Prestali su", odvrati Zaphod i sleže ramenima.

"Zašto?"

"Pojava nemam, hoćeš li da pođeš i da ih pitaš?"

"Neću."

"Hej?" pozva Ford.

Nije bilo odgovora.

"Možda je zamka."

"Nemaju oni dovoljno mozga za takve stvari."

"Kakvi su to bili udarci?"

"Ne znam."

"Dobro", reče Ford, "idem da pogledam."

Okrenuo se prema ostalima.

"Zar niko neće reći: O ne, ne smeš, pusti da idem ja umesto tebe?"

Svi zavrteše glavama.

"Eh, dobro", reče on i ustade.

Jedan trenutak ništa se nije dogodilo.

Potom, posle sekundu ili dve, i dalje se ništa nije dešavalo.

Ford začkilji kroz dim iz zapaljenog kompjutera.

Oprezno je kročio na prostor izvan skloništa.

I dalje se ništa nije dešavalo.

Na dvadesetak jardi odatle, kroz dim, nazirao je priliku jednog od žaca u svemirskom odelu. Bio je opružen po tlu i nije se micao. Na dvadeset jardi u suprotnom smeru ležao je drugi čovek. Više se ništa nije videlo.

Ford pomisli kako je sve to vrlo čudno.

Lagano, uplašeno, prišao je prvom. Kada mu se približio, telo je i dalje bilo umirujuće nepokretno. Produžilo je da leži umirujuće nepokretno i kada je pružio nogu do pištolja zgrom-i-puca koji je još visio u njegovim labavim prstima.

Sagao se i podigao pištolj. Nije bilo nikakvog otpora.

Očigledno, žaca je bio mrtav.

Kratak pregled otkrio mu je da ovaj potiče s Blagulona Kapa - bio je to oblik života koji udiše metan, a svemirsko odelo bilo mu je neophodno da bi preživeo u retkoj kiseoničkoj atmosferi Magratee.

Činilo se da je maleni kompjuter za održavanje života u rancu na njegovim leđima neočekivano eksplodirao.

Ford je s velikim zaprepašćenjem prebirao po njemu. Ti minijturni kompjuteri u svemirskim odelima obično su imali kompletnu podršku glavnog broskog kompjutera sa kojim su bili povezani preko sub-ete. Takav sistem bio je nepokvariv u svim prilikama izuzev potpunog kraha povratne sprege, što je bilo nečuveno.

Požurio je do druge prilike opružene na truhu i otkrio da se i njoj desila ista neverovatna stvar, i to izgleda u istom trenutku.

Pozvao je i ostale da dođu i pogledaju. Stigli su, deleći njegovo zaprepašćenje, ali ne i radoznalost.

"Gubimo se što pre iz ove rupčage", reče Zaphod. "Ako se ovde i nalazi nešto za čim tragam, ne želim ga." Dohvatio je drugu zgrom-i-pucu, razorio jedan savršeno bezopasan kompjuterski blok i pojurio prema hodniku, a ostali su ga pratili. Zamalo da raznese u komadiće i vazдушna kola koja su stajala i čekala ih na nekoliko jardi odatle.

Vazдушna kola bila su prazna, a Artur je prepoznao da pripadaju Slartibartfastu.

Unutra se nalazila poruka pričvršćena za tanku ploču s instrumentima. Na poruci se nalazila nacrtana strelica koja je pokazivala prema jednoj od komandi. Na njoj je pisalo: Verovatno je najbolje pritisnuti ovo dugme.

34.

Kola su ih ponela, brzinom koja je daleko premašivala R17, kroz čelične tunele koji su vodili do jezive površine planete što je sada bila u zahvatu još jedne užasne zore. Stravično sivo svetlo razlivalo se po tlu.

R je mera za brzinu koja se definiše kao razumna brzina putovanja i koja je u skladu s fizičkim zdravljem, mentalnim stanjem i kašnjenjem manjim od jedno pet minuta. To je, dakle, očigledno gotovo neograničeno promenljiva vrednost koja zavisi od okolnosti, jer se prva dva činioca ne menjaju samo s brzinom uzetom kao apsolutna vrednost, već i sa svešću o trećem činiocu. Osim ukoliko se njome ne rukuje s punom mirnoćom, ova jednačina može izazvati psihičko naprezanje, čir na želucu, pa čak i smrt.

R17 nije neka čvrsto određena brzina, ali očigledno je velika.

Kola su odjurila kroz vazduh brzinom R17, pa i još većom, istovarila ih pored 'Zlatnog srca' koje se jasno ocrtavalo na ledenom tlu, poput izbeljene kosti, a zatim su se sunovratila istim putem kojim su stigla, očigledno nekim svojim poslom.

Drhteći, njih četvoro stajalo je i gledalo brod.

Pored njega se nalazio još jedan.

Bilo je to policijsko vozilo s Blagulona Kapa, zaobljen trup nalik na ajkulu, sivozelen i prekriven crnim slovima raznih veličina i stepena ružnoće. Slova su svakoga ko je mario da ih pročita obaveštavala o tome odakle je brod, kojoj policijskoj službi pripada i gde treba priključiti spoljašnje izvore napajanja.

Nekako je delovalo neprirodno mračno i tiho, čak i za brod čija se dvočlana posada u tom trenutku nalazi ugušena u prostoriji punoj dima na nekoliko milja ispod površine tla. To je jedna od neobičnih stvari koje je nemoguće objasniti ili opisati, ali čovek naprosto oseti kada je brod potpuno mrtav.

Ford je to osetio i to mu se učinilo najtajanstvenije od svega - kao da su brod i dva policajca umrli bez ikakvog razloga. Prema njegovom iskustvu, Vasseljena naprosto nije dejstvovala na takav način.

I ostalo troje osetilo je istu stvar, ali mnogo bolje osetili su oštru hladnoću i zato su požurili u 'Zlatno srce', zahvaćeni akutnim napadom neljubopitljivosti.

Ford je ostao napolju i pošao da razgleda blagulonski brod. Dok je koračao, gotovo da je pao preko nepokretne čelične prilike koja je ležala lica zaronjenog u ledenu prašinu.

"Marvine!" uskliknuo je. "Šta to radiš?"

"Nemojte misliti da uopšte morate da obraćate pažnju na mene, molim vas", dopre do njega prigušeni, duboki glas.

"Ali kako si, kako se osećaš, metalni čoveče?" upita Ford.

"Vrlo potišteno".

"Šta se to, do đavola, desilo?"

"Ne znam", reče Marvin. "Silo ili nesilo, na isto mu ispada."

"Zbog čega", reče Ford i čučnu pored njega, tresući se od hladnoće, "ležiš licem u prašini?"

"To je najbolji način da se ponizim", reče Marvin. "Nemoj se pretvarati da želiš da razgovaraš sa mnom; znam da me mrziš."

"Ne, nije istina."

"Istina je, svi me mrze. To je deo ustrojstva Vaseljene. Dovoljno je da počnem da razgovaram s nekim i on već počinje da me mrzi. Čak me i roboti mrze. Ukoliko ne budete obraćali pažnju na mene, verovatno ću naprosto da odem."

Podigao se na noge i stao, lica okrenutog u suprotnom smeru.

"Taj brod me je mrzeo", rekao je potišteno i pokazao na policijsko vozilo.

"Taj brod?" reče Ford s iznenadnim uzbuđenjem. "Šta mu se desilo? Znaš li?"

"Mrzeo me je zato što sam razgovarao s njim."

"Razgovarao si s njim?" uskliknu Ford. "Kako to misliš, razgovarao si sa njim?"

"Jednostavno. Bilo mi je vrlo dosadno i bio sam potišten, pa sam otišao i priključio se na spoljašnji kompjuterski ulaz. Dugo sam razgovarao s kompjuterom i objasnio mu svoj pogled na Vaseljenu", reče Marvin.

"I šta se desilo?" upitao je Ford.

"Izvršio je samoubistvo", reče Marvin i odgega se do 'Zlatnog srca'.

35.

Te noći, dok se 'Zlatno srce' zabavljalo ostavljanjem nekoliko svetlosnih godina između sebe i magline Konjska Glava, Zaphod Bibbroks sedeo je zavaljen pod palmovim drvcetom na mostu i pokušavao da dotera svoj mozak u pristojno stanje ogromnim pangalaktičkim grgolj blasterima; Ford i Trilijan sedeli su u uglu i raspravljali o životu i stvarima vezanim za njega; Artur je poneo s sobom u postelju Fordov primerak knjige Autostoperski vodič kroz Galaksiju da bi ga malo prelistavao. Pošto je trebalo da živi na ovom mestu, razmišljao je on, najbolje da ga što više upozna.

Naišao je na sledeći odlomak.

Pisalo je: Istorija svake veće galaktičke civilizacije teži da prođe kroz tri zasebne i prepoznatljivije faze, a to su preživljavanje, istraživanje i produhovljenje, drugačije poznate kao faze Kako, Zašto i Gde.

Na primer, za prvu fazu osobeno je pitanje 'Kako ćemo da jedemo?' za drugu 'Zašto jedemo?', a za treću 'Kuda ćemo na ručak?'"

Nije stigao dalje, jer je brodski interfon zazujao i oživeo.

"Hej, Zemljanine? Jesi li ogladneo, mladiću?" upita Zaphodov glas.

"Ovaj, jesam, kao da mi malo krče creva", odvrati Artur.

"U redu, mali, drž'se dobro", reče Zaphod. "Idemo da čalabrcnemo nešto u 'Restoranu na kraju Vaseljene'."

Sadržaj

UVOD

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.
- 21.
- 22.
- 23.
- 24.
- 25.
- 26.
- 27.
- 28.
- 29.
- 30.
- 31.
- 32.
- 33.
- 34.

35.